

MASARYKOVA UNIVERZITA

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra sociální pedagogiky

**Cesta ke kořenům aneb tvorba rodokmenu
jako intervenčního nástroje
v rukou sociálního pedagoga**

Diplomová práce

Brno 2017

Vedoucí práce:

doc. Mgr. Radim Šíp, Ph.D.

Autor práce:

Bc. Eliška Nováková

Bibliografický záznam

NOVÁKOVÁ, Eliška. *Cesta ke kořenům aneb tvorba rodokmenu jako intervenčního nástroje v rukou sociálního pedagoga: diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra sociální pedagogiky, 2017. 85 l., 35 l. příl. Vedoucí diplomové práce doc. Mgr. Radim Šíp, Ph.D.

Anotace

Diplomová práce *Cesta ke kořenům aneb tvorba rodokmenu jako intervenčního nástroje v rukou sociálního pedagoga* se zabývá procesem tvorby rodokmenu a sledováním jeho možného pozitivního vlivu na řešení jedincovi krize identity s využitelností při práci sociálního pedagoga. Teoretická část popisuje rodokmeny a jejich tvorbu s návazností na rodinné vazby, identitu a krizové situace. Výzkumná část mapuje prostřednictvím interpretativní fenomenologické analýzy rozhovorů zkušenost čtyř jedinců s tvorbou rodokmenu ve spojitosti s vlivem na identitu a její krizi.

Annotation

Diploma thesis *A return to roots or a creation of a family tree as an intervention tool in hands of the social educator* deals with the process of creating of the family tree and its potential positive effect on the resolution of subject's identity crises with usage in the work of a social educator. The theoretical part describes family trees and their creation traceable to family relations, identity and critical situations. The research part describes the experience with the creation of family tree of four subjects in relation to the influence on their identity and their crisis via IPA.

Klíčová slova

genealogie, rodokmen, rodinné vazby, cesta ke kořenům, identita, krize identity, krizové situace, intervenční nástroj, sociální pedagogika, interpretativní fenomenologická analýza

Keywords

genealogy, family tree, family relations, searching for the roots, identity, crisis of identity, critical situations, interventional tool, social pedagogy, interpretative phenomenological analysis

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

V Brně dne 28. března 2017

Bc. Eliška Nováková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala mému vedoucímu Mgr. Radimovi Šípovi, Ph.D za jeho odborné vedení, cenné rady a připomínky týkající se vypracování této diplomové práce.

Obsah

Úvod	8
1. Genealogie a rodokmeny	9
1.1 Rodina, rodinné vazby a jejich rozpad v období modernity	11
2. Identita	15
2.1 Vývoj jedince s důrazem na utváření a upevnění jeho identity	17
2.2 Krize identity	19
3. Krizové situace	22
4. Metodologie výzkumu	26
4.1 Výzkumná metoda	26
4.2 Cíl výzkumu a výzkumné otázky	27
4.3 Výzkumný vzorek	27
4.4 Metoda sběru dat	28
4.5 Metoda analýzy dat	30
5. Analýza dat	34
5.1 Vstupní reflexe vlastní zkušenosti s tématem výzkumu	34
5.2 Popis prováděné analýzy rozhovorů	35
5.3 Výsledky analýzy rozhovoru s Evou	37
5.3.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Evou	37
5.3.1.1 Popis tématu: Vztah s prarodiči jako důležitá determinanta pro započetí tvorby rodokmenu	38
5.3.1.2 Popis tématu: Proces získávání informací do rodokmene a další zjištění	39
5.3.1.3 Popis tématu: Co tvorba rodokmenu jedinci přináší – pozitivní motivace	40
5.3.1.4 Popis tématu: Tvorba rodokmenu a její možný vliv na utváření osobnosti jedince	42
5.3.2 Shrnutí výsledků analýzy rozhovoru s Evou	42
5.4 Výsledky analýzy rozhovoru s Markétou	43
5.4.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Markétou	43

5.4.1.1 Popis tématu: Prvotní impulzy pro započetí tvorby rodokmenu	44
5.4.1.2 Popis tématu: Proces tvorby rodokmenu	45
5.4.1.3 Popis tématu: Pozitiva a přínosy pro jedince při pátrání po jeho předcích	46
5.4.1.4 Popis tématu: Co jedince na rodokmenu zajímá.....	47
5.4.2 Shrnutí výsledků analýzy rozhovoru s Markétou.....	48
5.5 Výsledky analýzy rozhovoru s Alicí.....	49
5.5.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Alicí	50
5.5.1.1 Popis tématu: Proces tvorby rodokmenu	51
5.5.1.2 Popis tématu: Místo, jako důležitý faktor ve spojitosti s pátráním po předcích	52
5.5.1.3 Popis tématu: Přínosy pro jedince při vytváření vlastního rodokmene..	54
5.5.1.4 Popis tématu: Jedinec v krizové situaci a krize identity v návaznosti na tvorbu rodokmenu	56
5.5.2 Shrnutí výsledků analýzy rozhovoru s Alicí.....	59
5.6 Výsledky analýzy rozhovoru s Lubošem	60
5.6.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Lubošem.....	60
5.6.1.1 Popis tématu: Motivy vedoucí jedince k tvorbě vlastního rodokmenu ..	61
5.6.1.2 Popis tématu: Průběh zpracování rodokmenu	62
5.6.1.3 Popis tématu: Dějiny jako součást rodokmenu.....	64
5.6.1.4 Popis tématu: Co lze zjistit o vlastních předcích	65
5.6.2 Shrnutí výsledků analýzy rozhovoru s Lubošem	66
5.7 Podobnosti a rozdíly mezi jednotlivými případy.....	67
5.7.1 Témata vyvstalá na základě vzájemné podobnosti	67
5.7.1.1 Návaznost na prarodiče – odkaz minulosti.....	67
5.7.1.2 Něco po sobě zanechat – vize budoucnosti	68
5.7.1.3 Příbuzenské vztahy.....	69
5.7.1.4 Předci a kontinuita vlastní existence	70
5.7.1.5 Místo.....	70
5.7.2 Témata odlišná, značně vystupující.....	71
5.7.2.1 Jedinec v krizové situaci a krize identity v návaznosti na tvorbu rodokmenu – případ Alice.....	71
6. Shrnutí výsledků výzkumu	73

7. Diskuze	78
Závěr.....	79
Resumé	81
Seznam použité literatury	83
Seznam příloh	85

Úvod

Má diplomová práce nese název *Cesta ke kořenům aneb tvorba rodokmenu jako intervenčního nástroje v rukou sociálního pedagoga*. Téma jsem si zvolila na základě svého hlubokého zájmu o oblast tvorby rodokmenů a pátrání po vlastních předcích. V rámci této činnosti pociťuji velké naplnění sebe sama, a proto v ní vidím určitý potenciál, který by mohl být využit při práci sociálního pedagoga. Věřím, že tvorba rodokmenu může pomoci podpořit pocity jistoty a bezpečí, které mnohdy schází v životech jedinců, se kterými sociální pedagog pracuje.

Cílem diplomové práce je nejprve zmapovat proces tvorby samotných rodokmenů, na teoretické bázi, na základě studia příslušných zdrojů literatury a objasnit i další pojmy z oblasti psychologie a sociologie, které se pojí s tématem práce (těmito pojmy rozumějme identitu a krizové situace). Následně, prostřednictvím rozhovorů a jejich rozboru, tato teoretická zjištění týkající se tvorby rodokmenů ověřit a zkoumat, zda je možné vysledovat souvislost mezi tvorbou vlastního rodokmenu a pozitivním vlivem na jedince, jehož motivací pro pátrání po vlastních kořenech byla osobní krize identity. Výsledky výzkumu by měla vést k zjištění možné využitelnosti tohoto intervenčního nástroje sociálním pedagogem v praxi.

V první části diplomové práce budou popsána tři rozsáhlejší témata: 1) Genealogie a rodokmeny, pod něž spadá podkapitola Rodina, rodinné vazby a jejich rozpad v období modernity, 2) Identita, pod kterou patří podkapitoly Vývoj jedince s důrazem na utváření jeho identity a Krize identity a 3) Krizové situace. Na tento teoretický základ bude v druhé části práce navazovat kvalitativní výzkum, jehož základem by se měly stát rozhovory s jedinci zabývající se tvorbou rodokmenu. Největší akcent celého výzkumu bude pak směřován k nalezení jedinců, kteří by splňovali počáteční předpoklad, že lze prostřednictvím tvorby rodokmenu řešit krizi vlastní identity.

1. Genealogie a rodokmeny

Jelikož je podstatou mé diplomové práce tvorba rodokmenů, první kapitola je věnována právě vysvětlení tohoto základního pojmu a dále jeho ukotvení v širší perspektivě. To znamená seznámení se také s genealogií, jakožto vědou, pod kterou rodokmeny spadají. Kapitola by se měla stát jakýmsi „odrazovým můstkem“ pro pochopení logiky tvorby rodokmenů jako celku.

Začneme tedy od genealogie. Základ slova pochází z řeckého „génos“ nebo latinského „genus“, což v překladu znamená rod.¹ Genealogie je pomocnou vědou historickou, pod kterou lze zařadit vše, co nám poskytuje informace o našich příbuzných a předcích. Jedná se o vztah mezi jedinci, vyplývající z jejich společného rodového původu. Spadá sem i studium důsledků, které z takových příbuzenských vztahů vyplývají, od historických až k sociálním a biologickým.² Můžeme se dozvědět nejen, kdy se naši předci narodili, sezdali či zemřeli, ale také jejich povahové vlastnosti, zdravotní stav, povolání či další zajímavé poznatky, které lze využít ve vlastním životě.³ Můžeme si ujasnit, proč jsme takoví, jací jsme, vzít si to dobré, ale poučit se i z chyb našich předků. „Příbuzenské vztahy hrály, a vždy budou hrát, důležitou roli v životě každého člověka na celém světě. Bez rodiny a příbuzných bychom nemohli dlouhodobě žít.“⁴ Základem a motivací pro pátrání a vytváření rodokmenů je právě naše rodina a rodinné vazby (Srov. podkapitola 1.1). V minulosti si lidé předávali poznatky o rodinných vazbách ústní tradicí a o to víc se znali, nyní tomu už v takové míře není. V současné době jsou ale nejlepší podmínky pro hledání předků v dějinách lidstva (množství učebnic, internetových vyhledávačů, matrik, možnosti genetiky). Proto se stále více lidí začíná zajímat o své předky. Tento soukromý zájem při pátrání po předcích bývá v češtině označován jako rodopis.⁵

¹ POHANKA, Henry. *Sám proti toku času, aneb, S genealogií k vlastním kořenům*. Litvínov: Dialog, 2002. s. 10. ISBN 80-858-4362-5.

² MAKOVSKÝ, Vladimír. *Hledáme své předky: na pomoc začínajícím badatelům*. 3. aktualizované vydání. Žďár nad Sázavou: Tiskárna Unipress, 2015. s. 5. ISBN 978-80-260-8947-6.

³ ŘIČAŘ, Kristoslav. *Rodokmen: objevte tajemství vašeho rodu*. V Praze: Malý princ, 2013. s. 9. ISBN 978-80-87754-14-6.

⁴ HÁSEK, Václav. *Učebnice pro začínající rodopisce*. Praha: Česká genealogická a heraldická společnost v Praze, 2014. s. 9. ISBN 978-80-905500-1-8.

⁵ Tamtéž, s. 9-11.

Výsledkem našeho genealogického bádání, tedy rodopisu, se pak mohou stát grafy, rozrody, vývody, rodokmeny či rodové kroniky. Rozrod zachycuje všechny potomky z určitého rodičovského páru nebo významného předka (zakladatele rodu).

Postupuje z minulosti k současnosti.⁶ „Vývod zaznamenává pouze přímé předky jednotlivce (tzv. probanda). Vychází ze současnosti a postupuje do minulosti (zakresluje se odspoda směrem vzhůru). Rodokmen je druhem rozrodu, který zaznamenává jen nositele stejného rodového příjmení. Zaznamenávají se zde i dcery, ale ne jejich potomci nesoucí jméno po otci. Zapisuje se pouze, za koho se dcera vdala. Je důležité zmínit, že toto označení během staletí zevšeobecnilo a většina lidí, tak takto říká všem druhům rodových posloupností.“⁷ *I pro účely této diplomové práce bude využíván*

termín rodokmen, jako označení všech druhů rodových posloupností, vzhledem k tomu, že je všeobecně zažitý. Rodová kronika obsahuje veškeré informace, fotky a příběhy o předcích sepsané do ucelené podoby. Sepsání rodové kroniky si žádá podstatně více času než další zmíněné druhy zpracování. V našem konkrétním případě, kdy chceme aplikovat tvorbu rodokmenu, jako intervenční nástroj při práci sociálního pedagoga s jedinci v krizi (Srov. kapitola 2 a 3), musíme vnímat tuto problematiku tak, že bychom využili pouze jakýsi základ, ukázali bychom jedinci „cestu“ jak při tvorbě rodokmenu postupovat a kde hledat (Srov. níže), popřípadě bychom mu pomohli v začátcích, avšak do hlubšího pátrání by se poté musel pustit sám. Chápejme zde tedy roli sociálního pedagoga spíše jako motivační, podpůrnou a provázející. Sociální pedagog se nemůže plně angažovat při vytváření rodokmenu jedincem v krizi nejen z důvodu časové náročnosti, ale zejména z důvodu možné důvěrnosti získaných informací a s tím spojenou ochranou údajů o vlastních předcích (tzn., že se jedinec dostane k některým informacím pouze na základě doložení přímé příbuznosti, tedy na základě rodného listu).⁸

Nyní si v krátkosti popíšme jednotlivé body a zásady pátrání po předcích tedy tzv. genealogického bádání či pro naše potřeby zjednodušeně, tvorby rodokmenu. Hlavní zásadou při tvorbě rodokmenu je opírat se pouze o doložené údaje a tyto údaje systematicky zaznamenávat. Pokud je to možné, je vhodné při pátrání na začátku

⁶ POHANKA, 2002, s. 26.

⁷ HÁSEK, 2014, s. 249-253.

⁸ Čerpáno z jednodenního kurzu pro začínající rodopisce pořádaného dne 12. 11. 2016, Nad Primaskou 292/45, Praha 10 Strašnice, pod záštitou České genealogické a heraldické společnosti v Praze.

postupovat od nejbližších příbuzných (tzn. nechat si vyprávět od prarodičů, najít fotky v rodinných archivech). Navazovat by měla práce v matrikách, dle toho, kde předkové žili či mohli žít. Následně lze využít knihy gruntovní, pozemkové a katastrální k zjištění majetku předků. Vše je důležité písemně i graficky zpracovávat ve formě výpisků, kopií, grafů a již konkrétních rodokmenů.⁹ Ve zkratce lze tedy říci, že nejprve probíhá činnost sběratelská, potom vzniká tzv. genealogický fond badatele a na závěr probíhá zpracování podkladů z tohoto fondu.¹⁰ Ve chvíli, kdy bude sociální pedagog seznamovat jedince se základy nutnými k započetí tvorby jeho vlastního rodokmen, je možné využít již vydané knihy, jako užitečné průvodce procesem celého rodopisného bádání. Zmíňme například publikaci od Háška¹¹ (Srov. zdroje) či od Peremské¹² (Srov. zdroje).

1.1 Rodina, rodinné vazby a jejich rozpad v období modernity

Rodina byla vždy považována za stabilní prvek společnosti, jelikož si v dobách mnoha historických změn zachovala svoji podstatu, tedy to, že vždy jeho členům poskytovala určitý pocit bezpečí a jistoty. V sociologii byla rodina dříve označována jako morfostatická instituce. To znamená, že byla soukromým prostorem pro reprodukci společnosti, kdy chránila své členy a zároveň vyrovnávala změny ve vnějším světě. Svou stabilitou umožnila dynamický rozvoj a růst společenského systému, bránila ho před chaosem a zhroucením.¹³ Rodina prošla ve své podobě velkými proměnami, které jsou patrné v různých časových obdobích (epochách). Proto můžeme odlišit rodinu tradiční, moderní a postmoderní. K zásadním změnám došlo například v oblasti legitimizace plození dětí (stoupá počet nemanželských dětí), výběru manželského partnera (nyní je to již svobodná volba jedinců a ne jejich rodičů), pojmání manželství jako nezrušitelné instituce (vzrostl počet rozvodů), hlavního smyslu rodiny, tedy rození a výchovy dětí (je vyšší podíl dobrovolně bezdětných) či pojetí mužských a ženských rolí (vzrostl počet žen v zaměstnání a mužů v domácnosti).¹⁴ Tyto změny otřásly

⁹ ŘIČAŘ, 2013, s. 12-15.

¹⁰ Tamtéž, s. 111.

¹¹ Zde je odborně v základu popsáno vše potřebné k tvorbě vlastního rodokmenu.

¹² Zde je čtenář prakticky a lidsky, krok po kroku prováděn procesem tvorby rodokmenu, nechybí množství užitečných příkladů i spolu s odkazy. Bonusem je cd s genealogickými programy.

¹³ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). s. 14-18. ISBN 80-864-2958-X.

¹⁴ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie. s. 19-21. ISBN 80-86429-05-9.

základním konceptem rodiny, „kdy rodiče byli závazným a víceméně jediným vzorem pro nastupující generaci, kde nashromážděná zkušenost měla dlouhou platnost a předávala se pomalou socializací z rodičů na děti.“¹⁵ Rodina nabyla mnoha různých podob a forem, již neexistuje jednotné pojetí rodiny tvořené výhradně manželským párem a jejich dětmi, a proto je nyní nahlíženo na její jednotlivé jevy (snubní, reprodukční chování) z pohledu různých sociologických teorií.¹⁶

Nyní si uvedeme několik teorií rodiny, které vznikly právě po rozpadu klasických teorií, (v období změn společenského klimatu, zejména ve 2. polovině 20. století), a které vhodným způsobem reflektují proměny pohledu na ni. První z teorií je **teorie sociální směny**. Tato teorie vychází z předpokladu, že je rodina pouze skupinou individuí, kde je pro každého základním podnětem k chování prospěch a zisk. Každý jedinec však při zvažování svých rozhodnutí uvažuje v rámci svého sociálního kontextu. E. a U. Foaovi zde uvádějí šest proměnných, na základě kterých jedinec zvažuje (v pořadí podle důležitosti) své náklady a výnosy, jsou jimi, láska, status, služby, zboží, informace a peníze. Thibaut a Kelley dále uvádí, že dochází k dvojitému srovnání. První srovnání probíhá s okolím (např. spokojenost ve vlastním manželství a ostatní manželství), druhé potom s dalšími alternativami (vlastní manželství a alternativy, které by vznikly po rozvodu). Důležitým pojmem v rámci této teorie je spravedlnost. Vychází z toho, že se jedinci v manželství často smiřují s přechodnými ztrátami, aby manželství udrželi, dlouhodobě však musí být výnosy i ztráty obou vyváženy.¹⁷ Další je teorie systému a symbolické interakce. Pod **teorií systému** spadá několik autorů a jejich

myšlenky. Zmiňme například „Kantora a Lehra, kteří vidí rodinu jako seberegulační, cílově orientovaný systém, v němž členové rodiny usilují o kontrolu a přístup k moci, citům a interpretacím významů. Broderick a Smith pak identifikují nejenom vnitřní, ale i vnější vztahy členů rodinného systému, který nemůže přežít bez transakcí se svým prostředím, musí však zároveň neustále udržovat jasné hranice mezi ním a rodinou“¹⁸

(tzn., kdo rodinu tvoří a kdo nikoli). **Symbolický interakcionismus** přichází s konceptem sociálních rolí, které přebírá a vyhodnocuje aktér v rámci sociální percepcce

¹⁵ MOŽNÝ, 2006, s. 24.

¹⁶ Tamtéž, s. 25.

¹⁷ MOŽNÝ, 2002, s. 58-60.

¹⁸ MOŽNÝ, 2006, s. 74-75.

a interpretace ostatními účastníky interakce. Zvyšující se počet přijímaných a zároveň zvládnutých rolí může mít pozitivní vliv i na další role, avšak může dojít také k přetížení, kdy mnoho konkurujících si rolí aktéra vyčerpává (např. role matky, manželky, pracující aj.).¹⁹ **Teorie konfliktu** propojuje rodinu jako soukromý sektor se sektorem veřejným. Toto se projevuje například u Collinse, který uvádí, že lze disponovat v rámci rodiny s určitými právy, která jsou právně vymahatelná (tzn., že např. generační vlastnictví je dispozičním právem rodičů nad dítětem atd.). Poslední zmíněnou teorií je **sociobiologie**, která se snaží zjistit, co je v lidském jednání dáno geneticky a co je naučeno, tedy kulturně determinováno. Za modelový individualizovaný sociální vztah v rodině je zde považován vztah matky a dítěte, nikoli muže a ženy.²⁰

Z uvedených teorií vyplývá, že se rodina a pohled na ni značně proměňuje, proto doplníme doposud zmíněné identifikací **postmoderní rodiny**, v pohledu teorie

individualizace, od E. Shortera následujícími znaky: „1. je zde hodnotová diskontinuita mezi rodiči a dětmi, která plyne z větší hodnotové závislosti na masmédiích než na rodičích, 2. nestabilita v párovém životě, jež se odráží ve vzestupu rozvodovosti a nesezdaného soužití, a 3. systematické ničení konceptu „rodinného hnízda“ nukleární rodiny liberalizací žen.“²¹ Beck k rodině v postmoderním věku dodává: „V pozdně moderním věku není pro děti příliš místa. Dítě je pocíťováno jako element brzdící individualizaci. Rodičovský vztah je posledním vztahem, který nelze vzít zpět a je fatálně nezrušitelný. Tržní model charakterizující modernu předpokládá společnost bez rodiny, bez manželství. Každý musí být samostatný, aby mohl vyhovět požadavkům trhu a zajistit si tak ekonomickou existenci. Subjektem trhu je v poslední rovině osamělý jedinec, jemuž „nebrání“ v činnosti partnerské, manželské nebo rodinné vztahy.“²² Oproti dřívějším podobám rodiny se postmoderní rodina vyznačuje také tím,

že si manželské páry vytváří samostatnou domácnost. To je důsledkem již nástupu modernity, kdy se rozvolnila některá významná pouta, jimiž společnost držela pohromadě rodinu jako mezigenerační společenství i jako manželský pár. Poklesla totiž síla ekonomického tlaku na udržení rodiny (sdílený majetek, hospodářství přestalo být

¹⁹ MOŽNÝ, 2006, s. 75-76.

²⁰ MOŽNÝ, 2002, s. 74-76.

²¹ Tamtéž, s. 201.

²² MOŽNÝ, 2006, s. 236.

také ekonomickou a výrobní jednotkou). Tím, že se odloučilo bydlení od zaměstnání, odloučili se také rodiny, jelikož už je nevázála odpovědnost k rodovému majetku.²³

Výše sepsané poznatky nám ukazují, že se rodina ve své podobě zásadně transformovala a také, že se postupně vlivem vnějších faktorů rodinné vazby rozvolňují. Její podstata, tedy blízkost, podpora, pocit bezpečí a jistoty, by však měla přetrvat. Zásadním prostředkem k naplnění této podstaty stále zůstává budování důvěrnosti a vřelých vztahů se svými blízkými a dalšími rodinnými příslušníky. *Cestou a nástrojem k takovému upevňování (či budování) se může stát pátrání po předcích, tedy tvorba vlastního rodokmenu, kdy se jedinec dozvídá něco o sobě samém skrze vyprávění a fotografie svých příbuzných (rodičů, prarodičů a dalších).*

²³ MOŽNÝ, 2006, s. 266-267.

2. Identita

Pojem identita je velmi široký a lze na něj nahlížet z mnoha různých úhlů pohledu. V této kapitole bude uvedeno více definic a pojetí identity, jelikož je nutné na ni nahlížet ze širší perspektivy, která by měla poskytnout nosný podklad pro její základní uchopení s návazností v dílčích podkapitolách. Identita je nedílnou součástí každého z nás, určitým způsobem nás utváří a má neoddiskutovatelný vliv na naše životy. I Smékal tvrdí, že „pojem identita není lehké definovat. Uvádí, že při usilování o identitu se člověk pokouší dostihnout sám sebe a stát se sám sebou, snaží se být jedinečný a žít v jednotě se sebou samým.“²⁴ Dále je řečeno, že „identita představuje určité vnímání sebe sama, více či méně uvědomované představy, které má člověk o sobě samém.“²⁵ Tyto dvě zmíněné definice spadají pod tzv. **osobní identitu**. Pro dokreslení složitosti nazírání na identitu a její zkoumání uveďme ještě to, že ji lze členit podle dvou protikladných koncepcí, na tzv. „silnou“ a „slabou“. První zmíněná koncepce nahlíží na identitu jako na stejnost osoby neproměňující se v čase. Druhá tzv. „slabá“ koncepce, ji naopak vidí jako konstantu měnící se v čase, místě, dle situace a okolností.²⁶ Na identitu tedy lze pohlížet jako na relativně stabilní či naopak nestabilní a neustále se proměňující.²⁷ Jde o to, ke které koncepci se přikloníme, avšak osobně věřím, že je potřeba spíše tyto pohledy určitým způsobem kombinovat. Z toho vyplývá, že ve výzkumu budu vycházet z předpokladu, že i když má každý jedinec svoji určitou specifickou osobnost a identitu, která je u něj převažující (typická), v průběhu života dochází k jejím proměnám na základě nejrůznějších podnětů a faktorů, například

na základě vlastní zkušenosti. „Zkušenost vzniká z interakcí. Jedinec se od svého okolí odděluje vědomím sebe sama, které vzniká ve chvíli, kdy začíná sebe a své okolí interpretovat. Podstatou sebeuvědomění je neustálé utváření představy, kdo jsem „Já“ ,

²⁴ SMÉKAL, Vladimír. *Přehled psychologie osobnosti*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. s. 183.

²⁵ VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Psyché. s. 109. ISBN 978-80-247-1428-8.

²⁶ Tamtéž, s. 109.

²⁷ SCHWARTZ, Seth J., Koen LUYCKX a Vivian L. VIGNOLES, ed. *Handbook of Identity Theory and Research*. New York: Springer, 2011. s. 1. ISBN 978-1-4419-7987-2.

kdo je má vztažná skupina „my“, uvnitř které se utvářím, a kdo jsou ti mimo naše „my“.²⁸

Co se týká hledání vlastní identity, Smékal uvádí, že k němu dochází právě v kontaktu s druhými lidmi a provází nás od raného dětství až do dospělosti.²⁹ (Srov. podkapitola 2.1) To nám ukazuje, že je zde důležitá spojitost mezi jedincem a lidmi v jeho bezprostředním okolí. Tuto návaznost reflektuje pojem **sociální identita**, který „určuje sociální příslušnost a členství v určité kategorii lidí.“³⁰ Jde o afiliaci, tedy určité přidružení se k lidským společenstvím. Jedinec se identifikuje se skupinami a společenskými kategoriemi, do kterých tyto skupiny patří a to má vliv na utváření jeho pocitů, přesvědčení, přístupů a očekávání.³¹ Brubacker a Cooper přináší další alternativy, které vyjadřují podstatu sociální identit, jsou jimi „chápání sebe samého, vlastní sociální umístování a dále termín skupinovitost, jako vnímání příslušnosti k zvláštní, ohraničené a solidární skupině.“³² Skupinou, ke které se jedinec přidružuje, vnímá k ní určitou příslušnost a vytváří si k ní pouto, má na něj zásadní vliv. K takovým skupinám patří zejména primární sociální skupina, rodina (Srov. podkapitola 1.1). Vedle osobní a sociální identity okrajově popíšme ještě tzv. „vztahovou identitu“, která se týká rolí jedince ve vztahu k ostatním lidem. To, jak jsou tyto role definovány a interpretovány, má vliv na utváření jedince, který tyto role přijímá. Vše probíhá v rámci interpersonálního prostoru (např. právě v rámci rodin, kde jedinec přijímá roli dítěte, rodiče, choti aj.).³³

Závěrem shrňme dva výše zmíněné pojmy osobní a sociální identita citací, která nám ukazuje, že se tyto pojmy vzájemně prolínají a proto je od sebe nelze striktně

oddělit: „Osobní identita je propojená se sociálním světem a sociálními kategoriemi, protože odtud k osobě uznání přichází. V pojmu identita se spojuje příslušnost k sociální kategorii a základy sebehodnocení a sebeúcty osoby. Pojem identita tak spojuje dva důležité aspekty sociální a psychologické reality.“³⁴ Pokud bychom sumarizovali

²⁸ HRDÁ, Martina a Radim ŠÍP. *Identita v sociálně pedagogickém výzkumu: pole napětí, změn a začlenění*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. s. 21. Sociálně pedagogický výzkum. ISBN 978-80-210-5761-6.

²⁹ SMÉKAL, 1985, s. 183.

³⁰ VÝROST; SLAMĚNÍK, 2008, s. 109.

³¹ SCHWARTZ; LUYCKX; VIGNOLES, 2011, s. 3.

³² VÝROST; SLAMĚNÍK, 2008, s. 112.

³³ SCHWARTZ; LUYCKX; VIGNOLES, 2011, s. 3.

³⁴ VÝROST; SLAMĚNÍK, 2008, s. 113.

doposud zmíněné, mohli bychom konstatovat, že identitou je osoba odlišná od jiných tak, že je rozpoznatelná ve svojí stejnosti, která potvrzuje její životní příběh. Identita dodává smysl konání osoby a poskytuje význam, který osoba má v dané době pro jiné lidi.³⁵ Lidé mají vzájemné vazby ke společenstvím, určitým způsobem chápou a definují samy sebe a vyprávějí příběhy o tom, kdo jdou nyní, kým byli a budou, to vše se stává zdrojem utváření jejich identity.³⁶ A takovým nástrojem vyprávění vlastního příběhu a předání poznatků o vlastní existenci i životech blízkých může být právě tvorba vlastního rodokmenu (Srov. kapitola 1).

2.1 Vývoj jedince s důrazem na utváření a upevnění jeho identity

Identita, její utváření a následné upevňování je nedílnou součástí našich životů. Je však důležité zmínit, že pro každou oblast vývoje jedince existují určitá senzitivní vývojová období, kdy je člověk „náchylnější“ k tomu, aby se u něj dané oblasti

rozvíjely intenzivněji. „Jednotlivé vývojové fáze jsou charakteristické změnami, k nimž v tomto období běžně dochází a jež jsou pro ně typické. Každé období lze popsat pomocí určité vývojové změny. V každém z nich se pravidelně objevuje určitý mezník, signalizující proměnu v některé ze složek psychického (nebo psychosociálního) vývoje.“³⁷ V našem případě bude pozornost zaměřena na upevnění identity jedince

a zdůrazněna budou ta období vývoje, kdy již lze identitu „vlastními silami“ v širší míře ovlivňovat. Vyzdvíženo bude tedy zejména období dospělosti. Za předpokladu, že právě toto období je tím, kdy je jedinec zaujat svojí identitou a může s ní dále pracovat, je možné vytvořit *hypotézu, že pro jedince v období dospělosti bude tvorba rodokmenu velmi zásadním a převratným nástrojem v oblasti upevňování jeho vlastní identity.*

Na začátek v krátkém souhrnu uvedme, že k vytváření a uvědomění si vlastní identity dochází již v prvním roce dítěte, kdy dokáže odlišit vlastní bytost od okolního prostředí. V batolecím věku je dítě schopno rozpoznat svůj obraz v zrcadle, postupně se začíná oddělovat od matky a osamostatňovat se. V předškolním věku se identita odvíjí od sociálních rolí, děti se často identifikují se svými rodiči. Školní děti jsou následně

³⁵ HŘEBÍČKOVÁ, Martina, Petr MACEK a Ivo ČERMÁK, ed. *Agrese, identita, osobnost*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003. s. 201-213. ISBN 80-866-2006-9.

³⁶ VÝROST; SLAMĚNÍK, 2008. s. 124.

³⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 1999. s. 11. ISBN 80-718-4803-4.

ovlivňovány hodnocením jiných lidí. Zásadní je též období puberty, kdy nastupuje zvýšená sebekritičnost.³⁸ V období adolescence (přibližně ve věku od patnácti do dvaceti let) proces vymezení identity pokračuje, avšak dochází spíše k dotváření a specifikaci jednotlivých složek identity. Identita se zde vytváří nápodobou vzorů, které jsou považovány za přijatelné (například vyplývající z kontextu rodinného nebo společenského).³⁹

Nyní se přesuňme k již vyzdvihovanému vývojovému období **dospělosti** a jeho spojitosti s identitou. Nejprve je nutné zmínit, že dospělost je členěna na tzv. mladší neboli mladou, střední a starší dospělost. Mladší dospělost se pohybuje v rozmezí mezi dvaceti jedna až třiceti lety. Jedinec je schopen přijmout zodpovědnost nejen za sebe, ale i za druhé. Utváří si jakýsi nadhled v přístupu ke každodenním problémům a přijímá vlastní rodičovskou roli.⁴⁰ „Na konci tohoto období často dochází k prvnímu většímu bilancování dosavadního života, k jehož důsledkům často patří snaha po určité změně.“⁴¹ V období střední dospělosti, mezi třicátým až čtyřicátým pátým rokem, dochází k životní stabilizaci, avšak není výjimečná ani určitá nespokojenost či rezignace. Objevuje se tendence předávat zkušenosti mladším a snaha o tzv. sebezpřesazení, tedy zájem o to přispět rozvoji sociálního prostředí nad rámec vlastních osobních zájmů. Časté je bilancování dosavadního života s vědomím vlastní smrtelnosti a posuzování budoucího života, který může vést k potřebě změny (často spojováno s pojmem krize středního věku nebo také krizí životního středu).⁴² Starší dospělost, je obdobím mezi čtyřicátým pátým a šedesátým pátým rokem jedince. V tomto období dochází k celkovému poklesu výkonnosti a zhoršení funkcí. Důležitou událostí bývá osamostatnění dětí a také příprava na odchod do důchodu.⁴³

Jak je tedy z předchozího textu patrné, identita se vyvíjí a formuje po celý život,

avšak některá období jsou pro ni senzitivnější. „I Erikson uvádí, že zformování identity je vývojovým úkolem pozdní adolescence, její význam je však celoživotní. Dosažení identity znamená získání pocitu vlastní jedinečnosti, celistvosti, tj. pocitu osobní

³⁸ PAULÍK, Karel. *Vývojová psychologie*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2002. s. 60-61. ISBN 80-7042-214-9.

³⁹ VÁGNEROVÁ, 1999, s. 295-310.

⁴⁰ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Vývojová psychologie: studijní opora*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. s. 67-71. ISBN 978-80-7464-302-6.

⁴¹ PAULÍK, 2002, s. 40.

⁴² Tamtéž, s. 41-43.

⁴³ ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, 2013, s. 76-80.

stability, sjednocení vlastní zkušenosti v čase a též pocitu vlastní sociální hodnoty a podpory od druhých.⁴⁴ Pokud adolescent dosáhne vlastní identity, vytvoří si pozitivní sebeobraz a představu o vztahu s druhými, stává se flexibilnějším, nezávislým a odmítá autoritářství druhých.

Závěrem ještě představme tři sociálně-kognitivní strategie utváření identity, se kterými přichází Berzonsky, těmito strategiemi je strategie normativní, informační a difúzní neboli vyhýbavá. Normativní strategie sebedefinování neboli „stylu identity“ se projevuje tak, že se jedinec hodnotí a uvědomuje si sebe sama podle reakcí z vnějšího sociálního světa. Informační strategie je typická aktivním hledáním a ověřováním informací o sobě samém. Difúzní styl sebedefinování odmítá jednoznačné vymezení sebe sama, jedinec se vyhýbá konfliktům, soudům a rozhodování.⁴⁵ Tyto strategie zásadně ovlivňují utváření identity jedince a pojí se s pojmem krize identity (Srov. podkapitola 2.2).

2.2 *Krize identity*

V průběhu utváření identity může dojít ke krizi. Tato krize je v určitých vývojových fázích zcela přirozená, avšak je nutné sledovat, zda nepřetrvává i nadále. Není na škodu snažit se hledat nástroje, které by nám pomohli takovou krizi identity překonat a právě takovým nástrojem by se mohlo stát pátrání po vlastních kořenech, tedy tvorba rodokmenu. V této podkapitole se pokusíme charakterizovat, co to je krize identity, z čeho vychází a v jakých vývojových obdobích se nejčastěji objevuje.

Významným autorem, který přichází s pojmem krize identity je Erikson. Tvrdí, že identita osoby se vytváří spojením identifikací z dětství, současnosti a základních životních závazků. Přichází také s pojmem ego identita jako psychologickým mechanismem, který umožňuje jedinci posílit si jistotu ve vlastní schopnost udržet si vnitřní i vnější stejnost a kontinuitu. Existuje zde napětí mezi „osobní“ identitou (ego identitou) a vnější identitou (stejností pro jiné), jejímž cílem je snaha o dosažení vlastní životaschopné identity. Přejícné období hledání, zmatenosti a tápání je označováno jako **krize identity**.⁴⁶ Erikson dále používá v procesu utváření identity dva

⁴⁴ HŘEBÍČKOVÁ; MACEK; ČERMÁK, 2003, s. 181-182.

⁴⁵ Tamtéž, s. 187-191.

⁴⁶ VÝROST; SLAMĚNÍK, 2008, s. 115.

základní pojmy, a to závazek a exploraci. „Explorace (někdy taky označovaná jako krize) je procesem aktivního zkoušení, hledání a objevování. Závazek vyjadřuje investici, rozhodnutí a současně přijetí zodpovědnosti za realizaci určitého programu a cíle.“⁴⁷ Na základě těchto dvou pojmů a jejich vzájemné propojenosti pojmenoval Marcia čtyři stavy identity. První stav se projevuje nepřítomností obou složek, tedy hledání i závazku a je také označován jako „**difuzní**“ stav.⁴⁸ V takovém případě nastává zmatek a rozptýlenost, kdy se jedinec příliš nezabývá vlastní reflexí a budoucností. Orientuje se na to, co se děje teď a nemá potřebu se nějak zásadně vymezovat. To však může vést k jeho snadné ovlivnitelnosti. V druhém případě není přítomna explorace (hledání), ale závazek je přijat. Takový stav je nazýván jako **předčasně uzavřená identita**, kdy jedinec brzy přijímá jakýsi neměnný obraz sebe sama a zřiká se dalšího aktivního hledání. Takový jedinec se obvykle ztotožňuje s konkrétními vzory, postoji a normami pro něj důležitých nositelů (rodičů, církve apod.). Další stav je opačný, explorace je přítomna a závazek nikoli, jde o stav „**moratoria**“. Jedinec je velice aktivní při hledání nových zkušeností, rozvíjení zájmů a přijímání rolí a hodnot. Nepřijímá či záměrně odkládá závazná rozhodnutí a stále si ponechává více možných cest. To může být spojeno s pocity úzkosti a pochybností, které se odehrávají v daném okamžiku. Posledním stavem identity je aktivní hledání, které směřuje ke snaze přijmout určité závazky a životní program, aby došlo k **dosažení identity**. Minulost, přítomnost i budoucnost jsou propojeny a dostávají se pocity vlastní jedinečnosti, přijetí sebe sama a pocit sounáležitosti s určitými lidmi, hodnotami a ideály.⁴⁹ Tyto stavy identity se mohou postupně proměňovat, senzitivním obdobím je zde období od pubescence až po dospělost. Bylo však dokázáno, že se s věkem zvyšuje počet těch, kteří dosáhli stádia aktivní explorace a přijetí závazků. Tento stav je tedy považován za nejideálnější v období dospělosti. Jelikož je z tohoto patrné, že dospělý člověk, který se nachází v tomto stavu identity, prožívá méně krizí identity a je celkově vyrovnanější a odolnější, mělo by se stát pro jedince klíčovým dosažení a udržení si tohoto stavu identity.

Jak již bylo uvedeno, identita se vyvíjí a utváří po celý život (Srov. podkapitola 2.1). Tento proces navazuje na strukturu identity, která se významně utváří od puberty do dospělosti. Samozřejmě, že míra změny je závislá na daném typu dosaženého stavu

⁴⁷ HŘEBÍČKOVÁ; MACEK; ČERMÁK, 2003, s. 184.

⁴⁸ VÝROST; SLAMĚNÍK, 2008, s. 116.

⁴⁹ HŘEBÍČKOVÁ; MACEK; ČERMÁK, 2003, s. 185.

identity. Například pro jedince s identitou bez explorační a se silným přijetím závazků, bude složitější změnit zažitá postoje a hodnoty než pro jedince s aktivním hledáním. Pokud dojde k přechodu z jednoho statusu do druhého, bývá tato změna zapříčiněna nerovnováhou mezi novou zkušeností a dosavadním rámcem pojetí vlastního já (identity). Jde o to, že nejprve dochází ke zpracování nové informace s využitím stávajících procesů a struktur, poté dochází k vyhodnocení (zpětné vazbě), zda bylo přijetí nových zkušeností úspěšné. Pokud je pocit z přijetí takové informace negativní, je to znakem, že byla narušena stávající struktura a může být následně přetvořena.⁵⁰

Závěrem ještě uvedme, že krize identity je spojena s pocitem určité „nezakotvenosti“. Tento pocit je však v dnešní době tzv. „tekuté“ modernity velmi častý, jelikož se nejenom umístění jedince v rámci společnosti, ale i sama místa, kam by se člověk mohl dostat a kde by se mohl usadit, rychle rozpadávají, sotva tedy mohou sloužit jako cíle „životních projektů“. „Problém identity“ změnil svoji podstatu, lidé si už na své cestě životem nekladou otázku, „jak se tam dostat“, ale „kam mohu, nebo bych měl jít? Kam mě zavede cesta, kterou jsem zvolil?“ Jedinec žije v době, kdy je nalezení vlastní totožnosti a kontinuity velmi obtížné a negativní pocity s tím spojené tedy zakouší stále více mladých i dospělých.⁵¹

⁵⁰ HŘEBÍČKOVÁ; MACEK; ČERMÁK, 2003, s. 187-188.

⁵¹ BAUMAN, Zygmunt. *Individualizovaná společnost*. Praha: Mladá fronta, 2005. Myšlenky (Mladá fronta). s. 172-175. ISBN 80-204-1195-X.

3. Krizové situace

V minulé kapitole (Srov. kapitola 2, podkapitoly 2.1, 2.2) jsme hovořili o identitě a její krizi, jakož i možnosti tuto krizi řešit za pomoci pátrání po vlastních předcích. Spouštěčem krize identity se může stát krizová situace, jinak řečeno, je zde určitá provázanost, a proto může životní krize u jedince vyvolat také krizi jeho identity. V této kapitole se tedy pokusíme zmapovat krizi (potažmo krizovou situaci) obecně, abychom byli schopni lépe pochopit, co ji může v jedinci podnítit, dále abychom ji z pozice sociálního pedagoga snadněji rozpoznali a následně se mohli *pokusit v praxi aplikovat již zmíněný intervenční nástroj, tvorbu rodokmenu, jako prostředek pro překonání této krize.*

„Podle psychologických koncepcí je krize definována jako přechodný stav vnitřní nerovnováhy způsobený kritickými událostmi nebo takovými životními událostmi, které vyžadují zásadní změny a řešení. Uvedené změny jsou často doprovázeny negativními emocemi.“⁵² „Krizí je stav nebo situace většinou s jasným časovým omezením, kdy naše prostředky a možnosti nedostačují nastoleným požadavkům, kdy se věci obracejí nepředpokládaným směrem, a náš plánovaný postup se dostává do závažného ohrožení.“⁵³ Krize je stavem, který se postupně vyvíjí, ale má

pouze přechodný charakter, jelikož následuje po stavu, který je považován za normální. Přechodný stav nerovnováhy bývá způsoben nejrůznějšími stresory.⁵⁴ Golanová shrnuje základní **poznatky o krizové situaci** následovně: 1. jedná se o období v životě, kdy je jedinec vystaven vzrůstajícímu vnitřnímu a vnějšímu napětí a je tak narušen jeho běžný stav rovnováhy skrze nějakou ohrožující událost, 2. pokud takové narušení rovnováhy a s ním spojené napětí nelze vyřešit za pomoci vlastních adaptačních mechanismů, postupně toto napětí stoupá a vyvolává pocity úzkosti a nepohody, 3. jedinec se v době, kdy tyto adaptační mechanismy přestávají fungovat, ocitá v akutní krizi 4. samotný počáteční podnět i následné stresové události může jedinec považovat za ohrožující v rámci naplňování jeho základních potřeb, suverenity a duševní pohody (tedy jako ztrátu identity, zpochybnění kontroly nad svým životem apod.), 5. prožitek ztráty

⁵² ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krize: psychologický a sociologický fenomén*. Praha: Grada, 2004. Psyché (Grada). s. 15. ISBN 80-247-0888-4.

⁵³ HONZÁK, Radkin a Vladimíra NOVOTNÁ. *Krize v životě, život v krizi*. Praha: Road, 1994. Psyché (Road). s. 13. ISBN 80-83385-60-00.

⁵⁴ VYKOPALOVÁ, Hana. *Krize a psychosociální pomoc*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. s. 5. ISBN 978-80-7318-621-0.

vyvolává specifické emocionální reakce (např. ohrožení vyvolává znepokojení, zpochybnění vyvolává další napětí atd.), 6. krize odráží snahu jedince vyrovnat se s náročnou životní situací (dále jen NŽS), není nemocí ani patologickým stavem (je to pouze normální reakce na nenormální situaci), 7. celková doba od počátečního podnětu až po vyřešení krizové situace se velmi liší dle závažnosti události, individuálních reakcí jedince či možných zdrojů pomoci (tzn. např. dle míry podpory z okolí), 8. každá krizová situace má své specifické fáze, které lze předvídat, 9. v průběhu krize bývá jedinec většinou nakloněn tomu přijmout pomoc, 10. postupně se mohou vyvinout nové adaptační mechanismy, které napomáhají jedinci efektivněji se vypořádat s jinými NŽS v budoucnosti. Krizi lze dle Baštecké dále vymezit jako reakci na situaci, kterou jedinec nemůže snadno řešit v rámci svých obvyklých strategií, jakými je zvyklý zvládat jinou zátěž. Oproti traumatu je pak krize definována jedincem (subjektem), tedy tím, kterému se daná věc (situace) přihodila.⁵⁵

Nyní se přesuňme ke konkrétním příčinám krize. Thom rozlišuje příčiny vnitřní a vnější. U vnějších příčin se jedná o situace, kdy je příčinou krize buď ztráta nějakého objektu, volba mezi více objekty nebo jakákoli změna vnějších podmínek, která může oslabit efektivitu regulačních mechanismů. V rámci vnitřních příčin může jít o situace, kdy se musí jedinec adaptovat na svůj vlastní vývoj a vyrovnávat se s jednotlivými vývojovými úkoly, dále pokud ho zradí jeho vlastní regulační mechanismy. Události, které mohou u jedince vyvolat krizi, se značně liší, jelikož každý vnímá sebe i své okolí jinak a přikládá jednotlivým událostem jinou důležitost. Každý člověk má jinou míru frustrační tolerance a psychické odolnosti, rozdílné obranné a adaptační mechanismy.⁵⁶ Je však možné uvést některé determinanty, které reakci na krizi značně ovlivňují. Jsou jimi například věk, pohlaví, celková životní situace, zdravotní stav, osobnostní vlastnosti, schopnost zvládat NŽS, dříve nevyřešené krize, přítomnost sekundárních krizí a sociální podpora.⁵⁷

Samotný průběh krizové situace shrnují Silverová a Wortmanová následovně: 1. jak již bylo uvedeno, reakce lidí na krizi se mohou lišit, avšak často se objevují typické emoční stavy jako například šok, hněv nebo deprese, 2. adaptace na krizovou situaci mnohdy probíhá v takto po sobě jdoucích fázích, kterými jsou, šok, popírání, hněv a agrese, deprese a nakonec akceptace, 3. i když se předpokládá, že se nakonec

⁵⁵ ŠPATENKOVÁ, 2004, s. 16-18.

⁵⁶ Tamtéž, s. 19.

⁵⁷ VYKOPALOVÁ, 2007, s. 23.

jedinec s danou situací vyrovná, není to stoprocentně jisté (s některými situacemi se jedinec nedokáže vyrovnat nikdy).⁵⁸ V rámci průběhu krizové situace si ještě rozvedme její jednotlivé fáze. V první fázi se osvědčené zdroje pomoci v krizi stávají neúčinnými. U jedince se zvyšuje míra napětí. V druhé fázi jedinec nabývá dojmu, že není schopen situaci zvládnout, cítí se neúspěšný, což snižuje jeho sebevědomí. V následující fázi se mobilizují veškeré psychické rezervy k vyřešení dané situace, kdy buď dochází k vyřešení krize a získání emoční rovnováhy zpět nebo může krize vyústit až do chronického stavu. Pokud u jedince nedojde k překonání ani odmítnutí krize a napětí se stále zvětšuje, jedná se o poslední, čtvrtou fázi, která může vést až k dezorganizaci a vnitřnímu chaosu. Jedinec pak může být podrážděný, agresivní, může mít sebevražedné tendence, utíkat k alkoholu aj.⁵⁹ Aby se jedinec do závěrečných fází vůbec nedostal (tedy nepocítil zmíněné negativní důsledky), je vhodné využít již v průběhu pocíťování „příznaků“ z první fáze, nástroj, který by mu mohl pomoci danou krizovou situaci překonat a znovu nabýt vlastní sebedůvěry. *Takovým nástrojem by se mohla stát právě tvorba vlastního rodokmenu, tedy pátrání po předcích, jelikož tím jedinec skrze zjišťování informací o svých blízkých může opět získat „pevnou půdu pod nohama“*. To znamená, že předpokládám, že znalost charakterové podobnosti či seznámení se s tím, co si prožili (popřípadě překonali) naši předkové (tedy naše vlastní krev), v nás může probudit hledanou sílu a hrdost na to, z koho pocházíme a i na to, kdo teď jsme. Zároveň si myslím, že nám toto hledání a pátrání může ukázat, jak jsme vytrvalí a co je nejpodstatnější, umožní nám to vytvořit si náležitý odstup od právě probíhající krizové situace. Právě **odstup** je v krizové situaci zásadní, jelikož bývá jedinec natolik ponořen v nastalém problému (situaci), že začíná hodnotit zcela polarizujícím způsobem, jeho vidění daného problému je černobílé a následkem toho propadá panice, má strach nebo se stává apatickým.⁶⁰ Je tedy patrné, že nevědomky jen dále prohlubuje svoji krizi.

Na závěr se ještě seznámme s typologií krizí, kde vymezujeme krize vývojové, situační a kumulované. Vývojové krize jsou spojeny s průběhem lidského života. Přinášejí určité změny, přijetí nových rolí a úkolů, vyžadují po jedinci nové strategie a způsoby řešení, které se pojí s určitým emočním napětím. Jedná se například o ukončení školy, sňatek, odchod do důchodu aj. Situační krize (také označované jako

⁵⁸ ŠPATENKOVÁ, 2004, s. 33-35.

⁵⁹ Tamtéž, s. 24.

⁶⁰ EVANGELU, Jaroslava Ester. *Krizová komunikace: efektivní zvládnání krizových a zátěžových situací*. Ostrava: Key Publishing, 2013. Monografie (Key Publishing). s. 86. ISBN 978-80-7418-175-7.

traumatické) jsou často neočekávané situace, které přichází z okolí. Tento typ krize ohrožuje jedincovu identitu, zdraví, pocit bezpečí apod. Konkrétně je to například smrt blízké osoby, katastrofa, ztráta práce či zdraví atd. Třetí krize je krizí kumulovanou, ke které dochází ve chvílích, kdy jedinec nedostatečně vyřešil (potlačil) některou ze svých předchozích krizí. Dále rozlišujeme krize zjevné, tedy uvědomované a latentní, nepřipuštěné.⁶¹ Krizové situace lze ještě dělit na krátkodobé, tzn. vyžadující akutní řešení a dlouhodobé, které jsou již chronickými prožitky nějaké zátěžové situace.⁶²

⁶¹ VYKOPALOVÁ, 2007, s. 22.

⁶² HONZÁK; NOVOTNÁ, 1994, s. 17-22.

4. Metodologie výzkumu

4.1 Výzkumná metoda

V rámci mé diplomové práce jsem si, jako výzkumnou metodu, zvolila **kvalitativní výzkum**, jelikož nám umožňuje získat detailnější a hlubší informace o zkoumaném jevu než výzkum kvantitativní. Jak uvádí Strauss a Corbin, kvalitativní výzkum se zabývá životem lidí, jejich příběhy, chováním a pomáhá nám odhalit podstatu zkušeností těchto jedinců s určitým jevem či fenoménem.⁶³ V našem případě na „fenomén“ *vytváření rodokmenů z pohledu jedinců zabývajících se touto činností. Dále pak na možné vnímání pozitivních účinků tvorby rodokmenu na jedince, který tímto způsobem vyřešil vlastní krizi identity.* Filozofickým základem kvalitativního výzkumu je fenomenologie, kde je důraz kladen právě na výklad zkoumaných jevů očima aktérů, kterých se tyto jevy týkají. Jde v něm o zaměření na lidskou osobnost a na to, jak tato osobnost prožívá okolní svět a jak si ho vykládá (interpretuje).⁶⁴

Jako přednost kvalitního výzkumu, Hendl vyzdvihuje například to, že pokud výzkumník citlivě zohlednění daný kontext, lokální situaci a podmínky získává hloubkový popis případu, jakožto i podrobné informace o tom, proč se fenomén objevil. Dále pak možnost studovat procesy, hledat lokální příčinné souvislosti či navrhnout teorie.⁶⁵

Výzkum jako takový je složen zpravidla ze tří částí, kdy nejprve probíhá sběr dat, následně jsou tyto materiály rozebírány různými interpretačními postupy a na závěr jsou výsledky prezentovány ve výzkumné zprávě.⁶⁶ Průcha řadí mezi nejčastěji využívané metody sběru dat pozorování a hloubkový rozhovor⁶⁷, *z nichž jsem využila právě druhou ze zmíněných metod* (Srov. podkapitola 4.4). Sběr dat i jejich následná

⁶³ STRAUSS, Anselm L. a Juliet M. CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. SCAN. s. 10-12. ISBN 80-858-3460-X.

⁶⁴ PRŮCHA, Jan. *Pedagogický výzkum: uvedení do teorie a praxe*. Praha: Karolinum, 1995. s. 32. ISBN 80-718-4132-3.

⁶⁵ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. s. 50-51. ISBN 80-736-7040-2.

⁶⁶ STRAUSS, 1999, s. 12.

⁶⁷ PRŮCHA, 1995, s. 32.

analýza je časově náročnější (má tzv. longitudinální charakter), to je však kompenzováno, již zmíněnou, výslednou hloubkou a rozsahem získaných poznatků.⁶⁸

4.2 Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Jak uvádí Hendl, cíl (nebo také účel) výzkumu nám pomáhá ujasnit si, co chceme popsat, vysvětlit či čemu chceme porozumět.⁶⁹ Cíle této diplomové práce jsou následující:

1. *Popsat motivaci jedinců k tvorbě rodokmenů.*
2. *Objasnit, zda může být jednou z motivací krize identity.*
3. *Pokusit se prokázat, že tvorba rodokmenu může mít pozitivní vliv na řešení jedincovi krize identity.*

Výzkumné otázky pak mají korespondovat s vytyčenými cíli a naplňovat je. Jsou centrem celého kvalitativního výzkumu.⁷⁰ Pokud se na konstrukci otázek zaměříme z pohledu analýzy dat, kterou jsem si zvolila, tedy IPA (Srov. podkapitola 4.5), měla by být první výzkumná otázka formulována otevřeněji než sekundární, která by měla vycházet ze zkoumané teorie (Srov. teoretické kapitoly 1–3).⁷¹ S odkazem na tři výše uvedené cíle práce se chci pokusit zodpovědět následující **výzkumné otázky**:

1. *Co motivuje jedince k vytváření vlastního rodokmenu?*
2. *Lze vysledovat, že má tvorba rodokmenu pozitivní vliv na řešení jedincovi krize identity? Pokud ano, jak se tento vliv projevuje?*

4.3 Výzkumný vzorek

Výběr a povaha výzkumného vzorku navazují na zvolenou výzkumnou metodu (kvalitativní výzkum) a metodu analýzy dat (IPA). Jak uvádí Smith a Eatoughová, vzorek obvykle zahrnuje nižší počet respondentů, aby mohla být provedena hlubší analýza jejich zkušenosti se zkoumaným fenoménem.⁷² I když není přesně určeno, jaký

⁶⁸ HENDL, 2005, s. 48.

⁶⁹ Tamtéž, s. 143.

⁷⁰ Tamtéž, s. 145.

⁷¹ ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. s. 13. ISBN 9788021063822.

⁷² SMITH, J. A. and EATOUGH, V. 'Interpretative phenomenological analysis', in G. Breakwell, C. Fife-Schaw, S. Hammond and J. A. Smith (eds) *Research Methods in Psychology*, (3rd eds). London: Sage, 2006. s. 39.

by měl být počet respondentů, autoři doporučují pracovat se třemi až šesti případy. Výběr vzorku má nejčastěji podobu záměrného výběru, jelikož si výzkumník dopředu definuje okruh lidí, pro které by měla být výzkumná otázka relevantní. Toto bývá propojeno také s tématem výzkumu, jelikož může být téma vymezeno natolik úzce, že jasně predikuje výběr respondentů.⁷³

Osobně jsem pro výzkum zvolila čtyři respondenty, kteří byli vybráni záměrným výběrem, jelikož jsem měla od začátku poměrně úzce specifikovaný vzorek v návaznosti na zvolené téma práce. Hledala jsem jedince, kteří by se dlouhodoběji a intenzivněji zabývali tvorbou vlastního rodokmenu a pátrali po vlastních předcích. Výběr proběhl na základě kontaktování mých přátel a rodiny, zda se takové činnosti sami nevěnují, popřípadě, zda někoho takového neznají. Zásadní pro závěrečný výběr vzorku byla především již zmíněná intenzita a dlouhodobost zabývání se tvorbou rodokmenu, jelikož jsem zde mohla předpokládat také hlubší motivaci, která hraje v mém výzkumu klíčovou roli. Výsledný vzorek považuji za velmi hodnotný, protože zahrnuje jedince obou pohlaví s různými životními příběhy nacházejícími se v odlišných životních etapách.

4.4 Metoda sběru dat

Jako hlavní metodu sběru dat jsem si vybrala **nestrukturovaný** (narativní) **rozhovor**, jelikož se jedná o metodu, která je obvykle spojovaná s kvalitativním výzkumem.⁷⁴ Podle Švaříčka a Šedové je tento typ rozhovoru „založen na jedné připravené otázce a dále se badatel dotazuje až na základě informací poskytnutých zkoumaným účastníkem v průběhu rozhovoru.“⁷⁵ Nespornou výhodou je, že tato metoda sběru dat „dává respondentovi možnost volně mluvit o tématu, reflektovat svůj postoj k němu a rozvíjet o něm své myšlenky a zároveň dovoluje výzkumníkovi v reálném čase sledovat to, co se respondentovi vynořuje a usměrňovat ho tak, aby se příliš neodchyloval od tématu.“⁷⁶

⁷³ ŘIHÁČEK; ČERMÁK; HYTYCH, 2013, s. 13-14.

⁷⁴ STRAUSS, 1999, s. 10.

⁷⁵ ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. s. 160. ISBN 978-80-7367-313-0.

⁷⁶ ŘIHÁČEK; ČERMÁK; HYTYCH, 2013, s. 15.

Hendl dále uvádí, že tento typ rozhovoru má poměrně vysoké nároky na tazatele, jelikož vyžaduje, aby v jeho průběhu prokázal citlivost, schopnost koncentrace, interpersonálního porozumění a zároveň i disciplínu.⁷⁷ „Zkušený tazatel je také zkušeným pozorovatelem, schopným číst neverbální sdělení, citlivým k prostředí rozhovoru a ke svému vztahu s účastníkem zkoumání.“⁷⁸ Výzkumník se v průběhu rozhovoru přizpůsobuje respondentovi a překrývá svůj teoretický rámec s jeho možnostmi.⁷⁹ Švaříček a Šedřová dodávají, že základem je pokládat takové otázky, aby bylo minimalizováno vnucování určitých odpovědí samotnou formulací otázky. Měly by být otevřené, neutrální, citlivé a jasné. Cílem je totiž porozumět pohledu jiných lidí, aniž by byl tento pohled zásadně omezen (například již zmíněnou přílišnou sugestibilitou pokládaných otázek apod.). Avšak dále uvádějí, že je nemožné být zcela neutrální už jen proto, že si badatel vybírá téma, otázky a účastníky podle svého zájmu.⁸⁰ V průběhu rozhovoru je dále vhodné využít tzv. sondáž, tedy navazující otázky badatele, které nám umožní prohloubit získané odpovědi. Je nezbytné, aby tazatel udržoval motivaci dotazovaného k vyprávění tím, že vyjadřuje účast v rozhovoru, ale zároveň nesmí ovlivňovat obsah sdělení tím, že kladně nebo záporně reaguje na odpovědi (tzn., že musí být neutrální vůči obsahu, ale ne zcela chladný k respondentovi).⁸¹

V rámci mých rozhovorů byla vstupní „otázka“ přímo navázána na metodu tzv. čáry života (Srov. níže). „Otázka“ byla položena obecněji, jelikož měla navést jedince k tomu, aby začal vyprávět sám, od toho, co mu připadalo nejdůležitější a nebyl zatížen mými prekoncepty. Znění bylo následující: „*Pokuste se prosím, načrtnou čáru Vašeho života a vyznačit na ní události, které se podle Vás pojí/ mají spojitost s tvorbou Vašeho rodokmenu*“. Další navazující otázky do rozhovoru jsem si předem nepřipravovala, lišily se dle jednotlivých případů, avšak snažila jsem se jimi o výše zmíněnou sondáž, tedy prohloubení získaných odpovědí.

A nyní k jednotlivým fázím rozhovorů, které jsou následující, nejprve probíhá příprava rozhovoru, dále vlastní dotazování, prepis rozhovoru, analýza dat a na závěr vytvoření výzkumné zprávy. Předpokládaný čas rozhovoru je obvykle mezi hodinou

⁷⁷ HENDL, 2005, s. 170.

⁷⁸ ŠVAŘÍČEK; ŠEĎOVÁ, 2007, s. 160.

⁷⁹ HENDL, 2005, s. 170.

⁸⁰ ŠVAŘÍČEK; ŠEĎOVÁ, 2007, s. 160-161.

⁸¹ HENDL, 2005, s. 173-175.

a hodinou a půl. Na jehož začátku by mělo dojít k představení výzkumníka i jeho výzkumu, dále k ujistění o anonymitě a souhlasu s nahráváním.⁸² Na úvod je také vhodné využít ještě nějakou doplňující metodu pro navození vyprávění účastníka rozhovoru, jako například čáru života.⁸³ **Čáru života** lze zařadit pod tzv. biografický design. Zde je základem důvěrný vztah mezi účastníkem a výzkumníkem, který může být zajištěn delšími a opakovanými setkáními. Začíná se obvykle chronologickým studiem života jedince v návaznosti na zkoumaný fenomén, a to za pomoci nakreslení vlastní čáry života (časové osy). Celkově klade badatel na účastníka výzkumu poměrně značné požadavky, ale jedině skrze tento způsob může výzkumník pochopit smysl popisovaných událostí.⁸⁴

Při jednotlivých rozhovorech jsem postupovala shodně s uvedenými body, představila jsem se, požádala jsem respondenty o souhlas s nahráváním rozhovorů pro potřeby dalšího rozboru, snažila jsem se rozptýlit jejich rozpaky spojené s tímto nahráváním a ujistila jsem je o anonymitě. Základem pro mě bylo vytvoření příjemné atmosféry, tak aby se respondent nebál otevřít a svěřit se mi. K tomu mi velmi napomohl fakt, že tři ze čtyř účastníků výzkumu už delší dobu osobně znám. Respondenti byli v odpovědích dosti otevření a sdílní, a proto nebylo nutné rozhovory opakovat, pro další prohloubení získaných dat. Po zařazení vstupní „otázky“ spojené s kresbou čáry života jsem již každý rozhovor vedla individuálně dle situace a daného jedince. Na jednotlivé rozhovory se blíže zaměřím v kapitolách týkajících se jejich rozboru (5.3–5.6).

4.5 Metoda analýzy dat

Analýza získaných dat v této práci je prováděna metodou **IPA**. IPA neboli Interpretativní fenomenologická analýza se snaží o porozumění žité zkušenosti člověka. Cílem IPA je detailně prozkoumat, (popsat a interpretovat), jak člověk utváří význam své zkušenosti, čímž nám také umožňuje porozumět jednotlivé události, procesu či fenoménu jako takovému.⁸⁵ Ukazuje nám tedy, jaký význam přisuzuje jedinec své zkušenosti v určitých podmínkách či situaci (kontextu a čase) a jaká je podoba procesu

⁸² PRŮCHA, 1995, s. 51.

⁸³ ŠVARÍČEK; ŠEDOVÁ, 2007, s. 161-163.

⁸⁴ Tamtéž, s. 131-134.

⁸⁵ SMITH; EATOUGH, 2006, s. 35-36.

nabývání tohoto významu. Zopakujme, že v našem případě se jedná o *zkoumání jedincovi zkušenosti s tvorbou rodokmenu, přesněji jeho motivace, ve spojitosti s možnou krizí identity jedince, jakožto spouštěče pro započetí pátrání po vlastních předcích.*

Základním podnětem pro vznik IPA byla potřeba metody, která by umožnila podrobné zkoumání subjektivní zkušenosti a zároveň by byla přístupná výzkumníkům, kteří nemají hluboké filozofické znalosti. Tato metoda analýzy dat vychází z fenomenologie, hermeneutiky a idiografického přístupu.⁸⁶ Jak uvádí Hendl, **fenomenologie** je spojována s filozofií E. Husserla. Jejím základem je přesvědčení, že poznání nespočívá v konstruování obecných principů, ale v popisu „fenoménů“, tedy věcí samotných.⁸⁷ Snaží se o zachycení zkušenosti deskriptivně, aby nebyla zatížena zkušenostmi interpretujícího. To znamená, že by se měl výzkumník snažit uvědomit si všechny své zaujatosti, předsudky a subjektivní teorie o objektu zkoumání (využít tzv. metodu „uzávorkování“) a vyloučit je.⁸⁸ Poté je zde, **hermeneutika**, která věří, že význam zkušenosti je utvářen společně, jako sdílení a jako neustále se rozvíjející proces přibližování významu a zkoumané zkušenosti člověka. Poslední jmenovaný, **idiografický přístup**, je zaměřen na konkrétního jedince, který zažívá (zažil) určitou specifickou situaci nebo událost.⁸⁹

Analýza IPA je čistě subjektivní, jelikož je konstruována jako společné sdílení výzkumníka a participanta. To ilustruje zejména tzv. hermeneutický kruh (neboli dvojitá hermeneutika), jako součást výzkumného procesu IPA, kdy se respondent snaží porozumět své zkušenosti s daným fenoménem a zároveň i výzkumník tomu, jakým způsobem k tomuto porozumění respondent dochází.⁹⁰ Řihák, Čermák a Hytych jako další charakteristiku uvádí, že v rámci IPA nejsou výzkumníkovy prekoncepce vnímány nijak negativně a tudíž by jejich případné zvědomování nemělo být nástrojem pro jejich následné odstranění, ale pouze pro zvědomení jejich případné interpretativní role. IPA přiznává, že osobní přesvědčení, postoje a interpretace výzkumníka jsou nezbytné k tomu, aby mohl porozumět žité zkušenosti jiného člověka.⁹¹

⁸⁶ ŘIHÁČEK; ČERMÁK; HYTYCH, 2013, s. 9-12.

⁸⁷ HENDL, 2005, s. 73.

⁸⁸ Tamtéž, s. 284.

⁸⁹ ŘIHÁČEK; ČERMÁK; HYTYCH, 2013, s. 9-12.

⁹⁰ SMITH; EATOUGH, 2006, s. 36.

⁹¹ ŘIHÁČEK; ČERMÁK; HYTYCH, 2013, s. 10-12.

A nyní již k samotnému průběhu analýzy dat metodou IPA. Uvedený postup nám ukazuje pouze jednu z možností, jak danou analýzu provádět, *avšak je vhodný jako mustr pro výzkumníky, kteří s analýzou IPA pracují poprvé, proto i já využiji tento postup při rozboru dat v mé diplomové práci.*

Obecný postup IPA lze shrnout do následujících fází:⁹²

0. *Reflexe výzkumníkovy zkušenosti s tématem výzkumu*

Reflexi lze provést před započítím samotného výzkumu a lze ji opakovat i v jeho průběhu.

1. *Čtení a opakování čtení*

Tato část zahrnuje opakovaný poslech nahrávky rozhovoru a čtení jejího přepisu. Jak dodává Smith a Eatoughová, během přepisu nahrávky je vhodné dělat si poznámky vlastních myšlenek, komentářů a bodů, které by mohly být významné při pozdější analýze.⁹³

2. *Počáteční poznámky a komentáře*

Zde je důležitá výzkumníková otevřenost vůči získaným datům, neměl by zavrhnout žádné části materiálu, měl by se zabývat detaily i celkem, tedy vším, co by mohlo být v textu významné a zajímavé. Vhodné je vytisknout si přepis rozhovoru a psát si komentáře (deskriptivní, lingvistické, konceptuální) po stranách textu nebo pro lepší rozbor materiálu využít dekonstrukci (čtení textu po odstavcích pozpátku, rozstříháním po odstavcích aj.).

3. *Rozvíjení vznikajících témat*

V této fázi dochází k formulování a zápisu rodících se témat do tabulky na základě vlastních poznámek a komentářů, kdy mohou názvy témat vycházet z odborné literatury nebo ze samotného rozhovoru jako citace a metafory respondentů.

4. *Hledání souvislostí napříč tématy*

Nyní se k sobě přiřazují podobná témata. Tématům spadajícím do jedné kategorie dáváme nadřazený název. Výsledkem je soupis hlavních témat a podtémat doplněných přímou citací respondentů, kdy, jak dodává Smith a Eatoughová, by měl být

⁹² ŘIHÁČEK; ČERMÁK; HYTYCH, 2013, s. 16-21.

⁹³ SMITH; EATOUGH, 2006, s. 45.

čtenář schopen vysledovat analytický proces výzkumníka, tedy toho, jak došel od vstupních dat až k výsledným tématům.⁹⁴

5. *Body 1–4 provedeme u každého případu zvlášť*

6. *Hledání vzorců napříč případy*

Jde o hledání souvislostí a odlišností mezi zkušenostmi respondentů, kdy nám může téma jednoho případu osvětlovat jiný případ. Ukazuje se, které téma vystupuje jako nejsilnější.

Z výše uvedených bodů vyplývá, že v rámci IPA tedy můžeme provádět hlubší analýzu každého případu a zároveň mikroanalýzu podobností a rozdílů napříč případy. Závěrem ještě nezapomeňme zdůraznit, že při identifikování jednotlivých témat, prezentování našich tvrzení a výsledků výzkumu je potřeba vše dokládat přímými citacemi, tak, aby bylo pro čtenáře zřetelné, co je naše vlastní interpretace, a co respondent opravdu řekl a tedy nedošlo k nežádoucím desinterpretacím.⁹⁵

⁹⁴ SMITH; EATOUGH, 2006, s. 48.

⁹⁵ ŘIHÁČEK; ČERMÁK; HYTYCH, 2013, s. 21-22.

5. Analýza dat

5.1 Vstupní reflexe vlastní zkušenosti s tématem výzkumu

Před započítím samotného výzkumu, tedy před prováděním jednotlivých rozhovorů, jsem se pokusila sepsat si své vstupní zkušenosti a předpoklady k tématu výzkumu i jeho možným výsledkům. Vycházela jsem zde z reflexe motivací, které mě samotnou vedou k tomu, začít si vytvářet vlastní rodokmen a také z nezávazných rozhovorů, které jsem vedla s dalšími účastníky kurzu pro začínající rodopisce⁹⁶. Toto uvědomění si prekonceptů jsem zvolila proto, abych je později (v rámci rozhovorů i následné analýzy) byla schopná lépe odlišit od myšlenek respondentů a lze ho považovat za nultou fázi analýzy. Následuje zmíněná sebereflexe.

Moje prvotní předpoklady, které si přináším do výzkumu před započítím samotných rozhovorů

Vycházím z předpokladu, že motivace respondentů bude přímo ovlivněna jejich věkem. Jedinci **ve věku 20–30let** se nebudou věnovat pátrání po předcích tak intenzivně, jelikož nebudou mít na bádání tolik času (přednější jim bude například studium, práce, partneři) a bude jim připadat, že je na noření se do hlubší historie ještě čas, protože archivy a knihy, kde lze toto najít jen tak nezmizí (pokud tedy nebudou prožívat krizi vlastní identity či krizové situace). Půjde jim spíše o ně samotné, to znamená, že budou sledovat, jaký to má pro ně v dané chvíli význam a jak je to může v životě posunout. Tvorba rodokmenu pro ně bude spíše zajímavost.

Myslím si, že hlavními motivy pro pátrání po vlastních předcích zde může být snaha seznámit se s dalšími doposud žijícími příbuznými, které jedinec doposud nezná a nestýká se s nimi. Dále malý počet rodinných příslušníků, špatné vztahy s příbuznými, touha zjistit, jestli nežijí příbuzní, se kterými by jedinec cítil bližší sepjetí a souznění. „Napravit“ staré vztahy (s příbuznými, které jedinec zná) při společném vzpomínání a sdílení informací o společných předcích. Důležité by mohlo být pro jedince navázání vztahu a jeho určité napojení se na bližší předky (např. babičky, pradědečky, prapradědečky). Možná půjde nejvíce o sdílené vzpomínky, fotografie, životní příběhy,

⁹⁶ Jednodenního kurzu pro začínající rodopisce jsem absolvovala 12. 11. 2016, Nad Primaskou 292/45, Praha 10 Strašnice, pod záštitou České genealogické a heraldické společnosti v Praze.

kdy lze na fotografiích vyzorovat podobnost v rysech příbuzných, i když se s nimi jedinec nikdy nesetkal. Vidět, jak a v jaké době předci žili, jaké bylo jejich rodinné zázemí, jejich životní příběhy a osudy. Hledání souvislostí a podobností v jejich a jedincově životě.

Jedinci, kteří začali s pátráním po svých předcích **ve 45–50 letech** nebo později si již budou více uvědomovat vlastní smrtelnost (kterou možná lze vnímat jako náročnou krizovou situaci). Na prvním místě bude tedy jejich snaha (vize) zjistit toho co nejvíce a zpracovat to do ucelené knihy (materiálů) tak, aby to bylo možné předat dětem. Zásadní motivací bude něco po sobě zanechat. Více než o blízké příbuzné (babičky, prababičky) jim půjde o zmapování celého rodu. Tvorba rodokmenu by pro ně mohla být zásadní, budou se jí věnovat více a intenzivněji než mladší (20–30let), protože po sobě tímto způsobem budou chtít něco zanechat a předat něco i ze svého života. Motivací by mohlo být podělit se o vlastní zkušenosti, o to, co člověk prožil a co mu jiní vyprávěli. Pro starší jedince začíná být rodokmen volnočasovým koníčkem, novým dobrodružstvím, prostředkem ke vzdělávání a zábavou.

5.2 Popis prováděné analýzy rozhovorů

Nyní v krátkosti popíši průběh prováděné analýzy rozhovorů metodou IPA. Jak jsem již uvedla v kapitole 4.5 (hovořící o metodě analýzy dat IPA), jelikož jsem s IPA pracovala poprvé, pro samotný rozbor dat z rozhovorů jsem využila postup analýzy, který ve své knize uvádí Řiháček, Čermák a Hytych⁹⁷.

0. Reflexe výzkumníkovy zkušenosti s tématem výzkumu

Ještě před započítím provádění samotných rozhovorů jsem si sepsala vstupní reflexi svých předpokladů ohledně tématu a také možných výsledků daných rozhovorů (Srov. 5.1). Tato reflexe měla sloužit k oddělení vlastních prekonceptů od myšlenek a názorů respondentů.

1. Čtení a opakování čtení

V rámci samotné analýzy jednotlivých rozhovorů jsem si vždy nejprve poslechla celou nahrávku tak, abych se naladila na způsob vyjadřování daného respondenta. Poté jsem se pustila do přepisu celého rozhovoru, kdy jsem do hranatých závorek uváděla

⁹⁷ ŘIHÁČEK; ČERMÁK; HYTYCH, 2013, s. 16-21.

důležité změny v hlase a intonaci vyjadřující určitou náladu (pauzy, smích, ztišení aj.), jako podkreslení výpovědí tak, abych při následném čtení nepozměnila jejich význam. Po dokončení přepisu jsem si celý rozhovor vytiskla, abych si do něj mohla později snadněji vpisovat další poznámky.

2. Počáteční poznámky a komentáře

Poté, jsem si vzala vždy jeden přepsaný rozhovor a celý jsem si ho přečetla. Zároveň jsem si barevně vyznačovala a podtrhávala pasáže, které mě na poprvé určitým způsobem zaujaly a které mi přišli jako významné pro pozdější rozbor. Jednalo se o poznámky k obsahu, lingvistické stránce či jinému, které jsem si psala k daným pasážím na okraj.

3. Rozvíjení vznikajících témat

V další fázi rozboru jsem si rozhovor rozdělila na jednotlivé odstavce či tematicky související pasáže a zapsala jsem si jakýsi nadpis neboli téma, které by vystihovalo to, co zde bylo uvedeno. Často jsem si vypsala i více možných verzí témat. Snažila jsem se o to, aby byly názvy témat opravdu výstižné a nezakreslovaly to, co bylo řečeno. Názvy proto mnohdy vychází z citací samotných respondentů. Při popisu témat jsem tedy postupovala nejprve postupně od začátku do konce textu. Nakonec jsem si jednotlivé části rozhovoru rozstříhala a pokusila jsem se podívat se na dané pasáže ještě jednou.

4. Hledání souvislostí napříč tématy

Následovalo sepsání všech verzí pojmenovaných témat pod sebe, kdy jsem k sobě nejprve dávala shodné či velmi podobné názvy, čímž mi vznikly shluky témat. V dalším kroku jsem k sobě přiřadila příbuzná a související témata. Nakonec jsem ke každému shluku témat vymyslela téma nadřazené. Pokud jsem při následném sycení daných témat z rozhovorů zjistila, že jsou některá témata chudá nebo jsou si stále velmi podobná, propojila jsem je mezi sebou, čímž jsem zmenšila počet daných témat do konečné podoby.

5. Body 1–4 provedeme u každého případu zvlášť

Celý proces analýzy uvedené v bodech 1–4 jsem opakovala u každého rozhovoru zvlášť.

6. Hledání vzorců napříč případy

Po dokončení analýzy jednotlivých rozhovorů jsem pokračovala hledáním souvislostí a odlišností mezi zkušenostmi respondentů. Nejprve jsem se zaměřila na vzájemné podobnosti. Sepsala jsem si pod sebe všechna témata vyvstalá z jednotlivých rozhovorů a opět jsem je shromáždila na základě shodnosti či blízké příbuznosti. Po dokončení shlukování jsem opět vymyslela nadřazená, neboli hlavní témata. Zbylá témata, která se objevovala pouze u jednotlivců, jsem zařadila mezi témata odlišná. Avšak zde jsem dbala také na to, aby byla tato témata hlubší a dostatečně nosná ve své odlišnosti, proto jsem je porovnávala s hlavním tématem výzkumu (možným pozitivním vlivem tvorby rodokmenu na řešení jedincovi krize identity).

5.3 Výsledky analýzy rozhovoru s Evou

První rozhovor výzkumu jsem vedla s kamarádkou mé sestry Evou, které je nyní 26 let. S tvorbou svého rodokmenu začala ve 21 letech. To, že jsme se znaly již dříve, velmi dopomohlo k navození příjemné a důvěrné atmosféry rozhovoru. Tento rozhovor pro mě byl nejen prvním impulzem pro ověření vhodnosti využití čáry života, jako doplňující metody, ale zároveň také prostředkem pro zdokonalování svých tazatelských schopností. Na začátku rozhovoru byla Eva trochu nervózní, a proto se u ní častěji objevoval smích. Nejprve vytvořila svoji čáru života⁹⁸, kdy u jednotlivých bodů pouze okrajově uváděla, proč se pojí s tvorbou jejího rodokmenu. Po dopsání čáry života se již k uvedeným momentům rozhovořila spontánněji. Konkrétní rozbor těchto pasáží uvádím v podkapitolách popisujících jednotlivá vyvstalá témata rozhovoru (Srov. podkapitoly 5.3.1.1–5.3.1.4).

5.3.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Evou

Na základě provedené analýzy IPA jsem získala z rozhovoru s Evou celkem čtyři hlavní témata a devět podtémat. Jejich výčet uvádím níže. Podrobný popis vyvstalých podtémat spolu s příslušnými citacemi následuje v dalších podkapitolách.

⁹⁸ Srov. Příloha č. 1: Čára života Eva

1. Vztah s prarodiči jako důležitá determinanta pro započetí tvorby rodokmenu
 - a) Úmrtí prarodičů jako impulz
 - b) Silný vztah s prarodiči

2. Proces získávání informací do rodokmene a další zjištění
 - a) Příbuzenský vztah s přítelem
 - b) Sdílení rodokmenů

3. Co tvorba rodokmenu jedinci přináší – pozitivní motivace
 - a) Příběh jako zrcadlo toho, jak blízcí žili a co prožívali
 - b) Uchování rodinných vzpomínek aneb je to „moje krev“
 - c) Babiččiny memoáry
 - d) Tradovalo se

4. Tvorba rodokmenu a její možný vliv na utváření osobnosti jedince
 - a) Vliv událostí na utváření osobnosti

5.3.1.1 Popis tématu: Vztah s prarodiči jako důležitá determinanta pro započetí tvorby rodokmenu

Úmrtí prarodičů jako impulz

Eva na své čáře života uvedla několik pro ni významných momentů, které se podle ní nějak pojí s tvorbou jejího rodokmenu, avšak důraz kladla především na úmrtí svých prarodičů „...*ještě teda těsně předtím než jsem nastoupila na gympl, tak umřel dědeček p. ...tady těsně předtím umřel dědeček druhej. Tynhlensty asi teda rodinný události tam dost jako jsou důležitý.*“ A dodává „*No a potom, kdy jsem to vůbec jako se vod toho vodpíchla bylo zase asi další čtyři roky na to, už teda na vejšce, kdy umřela babička Eva.*“ Po úmrtí prarodičů se dostala k jejich osobním věcem. „*Když umřela babička Eva, tak právě ten dům v tý P., tak po nějaký době jsme se prostě začali probírat věcma po babičce a po dědečkovi a našla jsem staré fotografie, dokumenty a tak dál.*“ Tyto nálezy ji velice zaujaly, jelikož se předtím o vlastní předky blíže nezajímala „*vlastně jsem jakoby nad tím nezačala nějak jako dřív dumat, ale když umřela babička Eva...*“ Toto bylo jakýmsi počátečním impulzem, díky kterému se jí začal „vynořovat“ její vlastní rodokmen. „...*já spíš než že bych to teda tvořila nějak*

prostě, že bych si řekla, udělám si rodokmen, tak jsem našla tyhle ty starý dopisy babičky a dědečka a fotografie až do relativně nějakých prarodičů a začala jsem to dávat dohromady, z čehož mi začal vylezát teda nějaký rodokmen zhruba.“

Silný vztah s prarodiči

O prarodičích se Eva zmiňuje i dále, kdy považuje za významnou událost, spojenou s tvorbou rodokmenu, stěhování k babičce a dědečkovi. *„To stěhování teda k babičce a dědečkovi do P., to je určitě důležité...“* Vysvětluje, že si na základě společného bydlení vytvořila s prarodiči silný vztah, *„...ten vztah především s touhle babičkou a s tímhle dědečkem byl vopravdu silnej.“*, protože s nimi od dětství trávila většinu svého času *„...naši když potom začali pracovat v Praze, tak babička s dědečkem se o nás hodně starali. Vlastně v tom dvougeneračním domě jsme žili, dokud babička a dědeček neumřeli, takže vlastně celý dětství jsme s nima trávili vopravdu každé den.“* Je zde patrná souvislost mezi jejím společným soužitím s prarodiči a motivací k pátrání po předcích *„...to mě tak jako motivuje asi pátrat po tom, co jako dřív prožívali...“*

5.3.1.2 Popis tématu: Proces získávání informací do rodokmene a další zjištění

Příbuzenský vztah s přítelem

Eva dále na své čáře života uvedla jako stěžejní ve spojitosti s tvorbou rodokmenu nástup na gymnázium (gympl), kde se seznámila se svým spolužákem (a později přítelem) přezdívaným Ferda. *„Co se týče teda tvorby rodokmenu, tak potom asi, bych tam ... dala stěžejní někdy v prváku nějaký jako větší se seznámení s Ferdou nebo skamarádění..., protože s tím jsme teda potom hodně ty rodokmeny řešili.“* Poté, co Eva ve 21 letech, (po smrti babičky Evy), začala pátrat po svých předcích, shodou náhod zjistila, že je s Ferdou vzdáleně příbuzná. *„Ještě zajímavý bod byl teda ve chvíli ..., kdy jsme s Ferdou zjistili, že jsme příbuzný. Protože mi ukazoval svůj rodokmen a mě zarazilo jméno M., což jsou vod nás teda z rodiny taky. A pak jsme dohledali, že jsou to teda vopravdu asi přes nějaký čtyři generace ta samá rodina. Toto zjištění jí dopomohlo k tomu, že od svého přítele získala již vypracované části rodokmenu vzdálenějších příbuzných. „Takže jakoby k dalšímu hlubšímu tomu rodokmenu já jsem se dostala vod něj, to co von zjistil.“*

Sdílení rodokmenů

Zajímavým ukazatel je, že se Eva i k dalším, již vypracovaným, částem svého rodokmenu dostala přes příbuzné. Nejen přes již zmíněného přítele Ferdu, ale také přes tetu „*vod tetičky ... jsem zase takhle dostala taky jakoby tu část vytvořenou někým jiným*“ či přes vzdáleného bratrance „*potom jeden můj vzdálenější bratranec, ...kterej jezdí po těch místech, kde asi žili ty lidi (předci) a snaží se to nějak dál dopátrat, z čehož teda já těžim zase ty nový data do mého rodokmenu.*“ Eva se tedy dostala k poměrně hlubokým předkům, aniž by se musela do pátrání nořit sama.

5.3.1.3 Popis tématu: Co tvorba rodokmenu jedinci přináší – pozitivní motivace

Příběh jako zrcadlo toho, jak blízcí žili a co prožívali

Eva během rozhovoru několikrát uvedla, že ji více než jen samotná jména vzdálených příbuzných zajímají životní příběhy jejich prarodičů a rodičů. „*Když jsem třeba ještě našla v nějakých dopisech nebo úryvcích, jako co kdysi třeba psala babička s dědou, tak to spíš jakoby doplnit jako vo ty nějaký příběhy toho, co prožívali teda tyhle ty blízký.*“ Na otázku, jakou má další vizi ohledně rodokmenů svých předků potvrdila výše zmíněné, když řekla: „*Docela by se mi líbilo, ... třeba s těma žijícíma příbuznejma případně teda třeba i jako s našima rodičema, prostě zaznamenat nějaký jako historky nebo prostě, životní události, co oni si pamatujou nebo co voni slyšeli vyprávět a doplnit to teda spíš o tyhle, co se v těch rodinách dělo, co prostě bylo pro ty lidi důležitý a to tam nějakým způsobem doplnit.*“ Je tedy patrné, že Eva se v rámci tvorby rodokmenu zaměřuje na detailnější vykreslení svých příbuzných skrze zaznamenání historek, příběhů a vyprávění o jejich životě.

Uchování rodinných vzpomínek aneb je to „moje krev“

Z rozhovoru vyplívá, že Eva vidí důležitost v tom, uchovat rodinné vzpomínky „*mě se na tom spíš líbí to jakoby uchovat v té rodině nějaký ty vzpomínky, co kdo z nich prožíval a co zažili*“, to znamená zaznamenávat i to, co ví o své nejbližší rodině ona sama. „*Z té jakoby své přímý linie a z těch bližších lidí, tak tam k nim toho mám právě víc, ... co vim o nějakých důležitých událostech jakoby v životě, jak nějakých studijních, tak prostě narození dětí, ... tak sem to i doplňovala tam do toho (rodokmenu).*“ V rámci utváření rodokmenu je pro ni zásadní uchování fotografií

předků, tedy toho, jak vypadali, „...*třeba ty fotografie, co někde v rodině jsou, tak je pokusit nějak zachovat. Je mi líto, když se vyhazují právě třeba fotografie nějakých praprarodičů nebo samozřejmě pokud si je chtějí nechat ty ostatní (příbuzní), tak sem ráda, když si to můžu aspoň rozkopírovat.*“ Zajímalo mě, jaký význam má pro Evu zachování těchto fotografií. Jaké pouto má k fotografiím lidí, se kterými se nikdy nesetkala. Odpověděla: „*Moc se mi to jako líbí vidět, jak ty předkové vypadali. Je to zajímavý dívat se třeba i na to, po kom má kdo rysy a jako baví mě to zjišťovat no, co a jak s nima bylo...*“ a vyzdvihla, že je pro ni zásadní právě „*pokrevní příbuznost*“, „...*protože jsem je sice neznala, ale na druhou stranu je to jako přece jenom, jak to říct, moje krev.*“

Babiččiny memoáry

Téma uchování a předání rodinných vzpomínek ilustruje Eva také na zmínce o memoárech babičky Evy, jejichž část sepsala před svou smrtí. „*Naše babička Eva ..., vlastně, půl roku před tím než umřela, tak jí bylo osmdesát a k těm osmdesátinám si přála počítač a chtěla sepsat svoje memoáry.*“ Konkrétně byla u Evy patrná obrovská radost v hlase z toho, když v memoárech objevila pro ni neznámí příběh z dětství babičky Evy a následně k němu našla i příslušnou fotografii. „*Je třeba moc hezký když tam něco píše a potom jsem objevila fotografie související s tím jako příběhama, třeba tam psala o svém oblíbeném medvídkovi a našla jsem její fotografii, kde jí jsou asi čtyři roky a kde je se svým oblíbeným medvídkem. Takže a můj rodokmen je teda spíš jako o tomhle než o těch faktech no.*“

Tradovalo se

Eva ještě zmiňuje jednu informaci, která se v jejích rodině dlouho tradovala a byla pro ni určitým podnětem k započatí pátrání po vlastních předcích. „...*U nás se dycky tradovalo, že nějaký voják z napoleonských válek, že se zamiloval do nějaký prapraprapraprababičky, takže to mě zajímalo, jestli na někoho takovýho tam nenarazit, to sem nenarazila.*“

5.3.1.4 Popis tématu: Tvorba rodokmenu a její možný vliv na utváření osobnosti jedince

Vliv událostí na utváření osobnosti

Při popisu jednotlivých bodů zapsaných na Evině čáře života je zajímavé pozorovat momenty, kdy není schopna plně vysvětlit, proč zde jednotlivé události zařadila. „*Tak na gymplu jsem se potkala právě s Ferdou, se svejma nejbližšíma kamarádkama a se svym prvním přítelem, takže je to taky tak jako zásadní, že to utvářelo moji osobnost, asi proto.*“ A později: „*ty jako první části tý osy⁹⁹ jsem tam uvedla spíš proto, že mám pocit, že tak jako zásadně utvářely jakoby nějakou, nějakou moji osobnost a jako povahu, že v podstatě nelze je jako vynechat, i když nějakou úplně přímou vliv na ten rodokmen nemaj...*“ Vše vysvětluje přes pocitovou rovinu, „*pocitově mi přídou důležitý*“.

5.3.2 Shrnutí výsledků analýzy rozhovoru s Evou

Výsledná zjištění z témat, která mi vyvstala po analýze dat z rozhovoru s Evou metodou IPA, nyní v krátkosti shrnu (nebudu zde používat přímé citace, jelikož jsou již uvedené v předchozích podkapitolách) a zároveň se také pokusím odpovědět na dvě výzkumné otázky.

1. Co motivuje jedince k vytváření vlastního rodokmenu?

Pro Evu bylo prvotním velkým impulzem pro započetí tvorby rodokmenu to, když se po úmrtí svým prarodičů dostala k jejich osobním věcem. K prarodičům měla velmi silný vztah, jelikož s nimi bydlela v jednom domě a trávila s nimi tedy od dětství většinu svého času. Evu na tvorbě vlastního rodokmenu nejvíce lákalo uchování příběhů a fotografií příbuzných (rodičů, prarodičů – memoáry babičky Evy), protože lépe ukazují to, jací byli a co prožívali. Díky tvorbě rodokmenu si také ověřila, zda nemá vzdálené příbuzné ve Francii. Evu nemotivovalo pátrat hlouběji v archivech či jezdit po místech, kde žili její předci. Měla poměrně velké štěstí, protože mnoho materiálů

⁹⁹ Jedná se o postvakcinační zdravotní problémy, rok v Paříži, stěhování k babičce a dědečkovi do Pb a narození Terezky; podrobněji Srov. Příloha č. 1: Čára života Eva.

a informací do rodokmene získala již vyhotovených od někoho jiného (přítele Ferdy, tety, bratrance).

2. Lze vysledovat, že má tvorba rodokmenu pozitivní vliv na řešení jedincovi krize identity? Pokud ano, jak se tento vliv projevuje?

Nelze říci, že by byla Eva při započetí tvorby svého rodokmenu v nějaké krizi či pociťovala krizi vlastní identity, proto nelze posuzovat možný pozitivní vliv na její řešení. Každopádně je z rozhovoru patrné, že je zde určitá konotace mezi tvorbou rodokmenu a jejím vlivem na utváření Eviny osobnosti. Na případu Evy můžeme vidět, že pro ni bylo důležité identifikovat se s vlastními předky a také žijícími příbuznými zejména skrze zachování příběhů o nich (o tom, jak žili) a to je přímo propojeno s rozvojem Eviny sociální identity.

5.4 Výsledky analýzy rozhovoru s Markétou

Druhý rozhovor jsem vedla s Markétou, paní, které je 42 let. Kontakt na ní jsem získala přes kolegyni z práce mojí matky. Při rozhovoru jsme se viděly poprvé, avšak Markéta se velmi rychle rozovídala o tématu vytváření svého rodokmenu. Bližší rozbor úryvků rozhovoru uvádím v následujících podkapitolách (Srov. podkapitoly 5.4.1.1–5.4.1.4). Ze začátku byla možná trochu nervózní, jelikož mluvila velmi rychle, ale s postupem rozhovoru v tempu řeči zpomalila. I ji jsem poprosila, aby načrtla čáru svého života a vyznačila na ní pro ni důležité události, které se pojí s tvorbou jejího rodokmenu. Zápis událostí na čáru života¹⁰⁰ provedla v průběhu vlastního mluvení a uvedla zde tři položky.

5.4.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Markétou

Po provedení analýzy IPA mi z rozhovoru s Markétou vyvstala celkem čtyři hlavní témata a deset podtémat, která uvádím níže. Bližší popis podtémat spolu s citacemi je poté popsán v následujících podkapitolách.

¹⁰⁰ Srov. Příloha č. 3: Čára života Markéta

1. Prvotní impulzy pro započetí tvorby rodokmenu
 - a) Příbuzenský vztah s manželem?
 - b) Vysvětlování aneb impulz od neteří
2. Proces tvorby rodokmenu
 - a) Objíždění příbuzných a nová setkání
 - b) Současnost a minulost
3. Pozitiva a přínosy pro jedince při pátrání po jeho předcích
 - a) Adrenalin aneb „Podívejte se na mě, já zjistím svy předky.“
 - b) Bohatství a rodová kniha
 - c) Stmelení rodiny a „rodinný tlumočník“
4. Co jedince na rodokmenu zajímá
 - a) Jak se naši předci učili a jejich povolání
 - b) Místo, kde se rodí příjemný lidi – kořeny
 - c) Psané versus vyprávěné a příběhy z dědečkova dětství

5.4.1.1 Popis tématu: Prvotní impulzy pro započetí tvorby rodokmenu

Příbuzenský vztah s manželem?

Pro Markétu bylo rozhodujícím impulzem pro započetí vlastní tvorby rodokmenu zjištění možného příbuzenského vztahu s manželem. Vše začalo seznámením se s manželovou babičkou, „*Já si myslím, že pro mě jako rozhodující byl rok 99 ..., kdy sem se seznámila tady v Praze s mim manželem a on mě šel představit svy babičce...*“ kdy zjistili, že nejen, že se jejich příbuzní jmenovali stejně, ale dokonce pocházeli ze stejné obce. „*A ta babička říká: „No já tohleto jméno znám, moje babička se za svobodna jmenovala taky Š. a pocházela z V.“ Já říkám: „To není možný, můj děda se taky narodil ve V., to prostě není možný.“* Markétinou motivací se tedy stalo zjistit, možnou příbuznost s manželem. „*...že bych chtěla asi o tom vědět víc, jak jsme s tim manželem jakoby příbuzný.*“ Což během rozhovoru vyzdvihuje, při zmínce o hlavní motivaci k započetí tvorby jejího rodokmenu, ještě několikrát, „*...můj cíl byl hodně zjistit, jak jsme teda s tim manželem příbuzní. A dále, „no chtěla sem zjistit, jak sme příbuzný s tim manželem.“*“

Vysvětlování aneb impulz od neteří

Markéta jako další silný impulz k započetí tvorby rodokmenu uvádí příhodu se svými neteřemi „...*druhej takovej impuls ... to byl nějaký rok 2009 ..., když sem hlídala neteře a oni najednou řekly, že maj v telefonu teta Vlasta a že nevědí, kdo to je.*“ Právě to, že její neteře neznaly některé příbuzné ji v počátcích namotivovalo k pátrání po vlastních předcích. „...*úplně sem se jako rozčertila, že nevědí, ... a vzala sem právě tužku a papír a začla sem jim kreslit. Tady ste vy, tady sem já ... a to. No a oni pak říkaly, no dobře, ale tady v tom V. říkáme nějakim lidem teto, strejdo, a já taky nevím, kdo to je ...začla sem kreslit, kreslit a najednou mě to úplně tak chytlo.*“ A tak se společně poprvé vydali pátrat po těchto příbuzných, „...*začly sme tyhle lidi jakoby objíždět o těch prázdninách a bylo to velmi příjemný.*“

5.4.1.2 Popis tématu: Proces tvorby rodokmenu

Objíždění příbuzných a nová setkání

Počátkem pátrání po příbuzných se tedy staly již výše zmíněné prázdniny s neteřemi. Markéta si zde vzpomněla, že tyto příbuzné navštěvovala již jako malá se svým dědečkem. „*Vzpomněla sem si, že když sme byli malí, tak sme s dědou jezdívávali po různých těch jeho sourozencích ...*“ Na tyto vzpomínky navázala a spolu s neteřemi se vydala po příbuzných. „*Já sem si vždycky pamatovala, že to byla nějaká vesnice, pamatovala sem si, že tam byl nějaký dvůr a že ta, já nevím, jakoby teta, že se jmenuje třeba H., tak sem se tam zeptala v hospodě, ..., oni mě tam poslali, tam sem se představila, že sem teda vnučka F. Š. a voni hned, no jo, jo, já si tě pamatuju, podte dál a tohleto.*“ Setkání s příbuznými byla pro Markétu velmi přínosná, protože jak uvádí: „...*nikdo nebyl, že by byl nějak jako neochotnej, naopak všichni jako i procházeli spoustu fotek, vždycky to bylo setkání, řekla bych třeba tak na pět hodin. Že voni se sami taky jako rozpovídali.*“

Současnost a minulost

Markéta při tvorbě rodokmenu začala „současností“, tedy soupisem rodokmenu příbuzných, které znala. „*Já sem věděla takovou tu současnost jo, ty vlastně*

ty sestřenice, bratrance vlastně máho táty, tak ty sem jakoby znala.... Takže sem udělala si takovej rodokmen tý současnosti.“ Po vzdálenějších příbuzných, tedy „minulosti“ poté pátrala v archivu. „No a teď sem potřebovala k tomu minulost, že jo. Takže sem začla hledat na internetu, ... a zjistila sem, že to má bejt ten státní oblastní archiv, no a rozjela sem se tam.“ Získané informace z archivu Markéta dále prohloubila, když je později propojila se svojí vzdálenější příbuznou. „pak sem právě narazila na tu příbuznou, ... a ona říká: „Já mám hodně dopodrobna, já se tím zabývám několik let, mám tu minulost, ale nemám tu současnost.“ Tak sme si ty informace vlastně jakoby vyměnily.“

5.4.1.3 Popis tématu: Pozitiva a přínosy pro jedince při pátrání po jeho předcích

Adrenalin aneb „Podívejte se na mě, já zjistím své předky.“

Markéta uvedla, že velkým adrenalinem a vzrušením pro ni bylo její první pátrání v archivu. Zejména moment, kdy čekala, než jí přinesou knihu, ze které se mohla dozvědět něco nového o svých předcích, „... když sem čekala, než mi tu knížku z toho archivu přinesou, tak sem měla, hrozně sem se jako klepala, takovým jako vzrušením...“ Hrdost a radost z daného pátrání popisuje následovně, „chtěla sem ... vstát a všem říct: „Podívejte se na mě, já zjistím své předky...“ Pocit, který při nacházení informací o příbuzných Markétu provázal, jí vlastně motivoval i k dalšímu pátrání, „když sem vlastně našla svého pradědu a zjistila sem z toho, že jako prababička a praděda, že to sou ty a ty lidi, tak mě to jako chytlo. ...je to pořád takový vzrušení, protože tam vždycky na něco narazim.“

Bohatství a rodová kniha

Rodokmen jako bohatství, takto Markéta vysvětluje důležitost a také přínos tvorby vlastního rodokmenu. „Řekla bych, že lidi říkaj, že máme velikánský, jako, že máme bohatství, že vlastně ty informace, který sme zjistili, že to je k nezaplacení a myslim si, že spousta lidí by tohleto chtělo mít doma taky, jo.“ Její vizi do budoucna v oblasti tvorby rodokmenu je vytvořit rodovou knihu a tu předat svým příbuzným. „Vize by byla to vydat nějak jakoby knižně a ... vobjet ty současný příbuzný a prostě dát jim to.“ I dále vyzdvihuje tuto určitou „potřebu“, zanechat po sobě něco druhým, když

říká: „ *Teda děti nemám, ale těm neteřím, těm bych to (rodokmen) jako chtěla, těm bych to chtěla dát.* “

Stmelení rodiny a „rodinný tlumočník“

Součástí Markétina pátrání po předcích bylo již výše zmíněné objíždění příbuzných. Při tomto procesu se jí je podařilo určitým způsobem stmelit a navázat s nimi nové kontakty, „... *jak sem takhle vobjížděla ty příbuzný, tak bych řekla, že sem je hodně jako stmelila, jo. Takže teďka právě když někde třeba se někdo narodí, tak oni mi dají zprávu, jo.*“ Slova těchto příbuzných jí při zmíněných návštěvách povzbudila, aby i následně pokračovala v pátrání, „...*říkala sem si, musím v tom pokračovat dál, protože každéj mě do toho jako i trošku hnál a říkal: „Je to paráda, že tě to zajímá, musíš prostě, jakmile budeš vědět nějaký informace, dej nám vědět... Získané informace o příbuzenských vztazích „svého rodu“ Markéta zúročila také při srazu rodáků. Příjemným zážitkem pro ni byly situace, kdy ostatním vysvětlovala, v jakém příbuzenském vztahu jsou k účastníkům tohoto srazu, „... když byl třeba teďka ten sraz rodáků, ... tak to bylo příjemný, že sem tam vlastně stála a vedle mě stál jeden příbuznej a říkal: „Kdo je támhleto?“ A já říkam: „No, to je vaše... Tak to bylo takový, že sem dělala takovýho tlumočnicka těm různějm příbuznejm.*“

5.4.1.4 Popis tématu: Co jedince na rodokmenu zajímá

Jak se naši předci učili a jejich povolání

Markétu při tvorbě rodokmenu zjistila, že lze v archivu dopátrat údaje týkající se vzdělání předků, „*někde v těch knížkách sem vyčetla, že by se dalo zjistit, jak se jako naši předci...učili. Takže sem šla do archivu, ... tam sem zjistila, jak se prostě děda učil. Takže sem si vytáhla jeho klasifikaci.*“ A zjistila i kdo byli další jeho spolužáci, „*což bylo taky velmi zajímavý, že jsme si vlastně napsali, kteří spolužáci chodili s dědou do třídy, takže sme věděli, jo, támhleten člověk z tý vesnice, toho známe, tak ten chodil s dědou do třídy.*“ Vedle vzdělání se Markéta také dozvěděla o tom, jaká povolání její předci vykonávali, „...*jako bylo to zajímavý, ... že nikdo nic jakoby neměl, že tam byly i povolání žebračka, ale převážně to byli, že měli jakoby svoji krávu a to, domkář. Tak to tam vlastně převažovalo.*“

Místo, kde se rodí příjemný lidi – kořeny

Zmíněná obec je místem, ke kterému má Markéta silný vztah zejména proto, že odtamtud pocházel její děda a další příbuzní. To, že jsou tito příbuzní z jedné obce, jí usnadnilo pátrání, ... *že v tom V. ten děda tam ty příbuzný měl, tak se to snadněji najde, protože byli na jednom místě.*“ Markéta zmínila, že se jí líbí to, že většina jejich příbuzných žila a žije v této obci a že na tom asi něco bude. „... *a když sem takhle začla pátrat, tak můj bratr mi říká: „Hele, viš co je zvláštní? V tom V. se asi roděj příjemný lidi. Já sem si tam našel nevěstu, můj praděda si tam našel nevěstu...“ A když to tak vezmu, tak i spousta těch příbuznejch, Ale že prostě je to takový hezký.*“ Pro Markétu nebyla důležitá jen zmíněná obec, ale obecně místo odkud lidé pocházejí, tedy jejich kořeny. Toto uvedla jako nejpodstatnější přínos na rodokmenu. „*Aby věděli vodkat ta rodina aspoň je, ... jako vodkat ty kořeny sou, ... myslim si, že by to aspoň do určitý tý míry ten dotyčnej měl mít.*“

Psané versus vyprávěné a příběhy z dědečkova dětství

Při tvorbě svého rodokmenu Markéta pátrala v archivu a také objížděla své příbuzné. Porovnávala tyto dvě formy pátrání mezi sebou, podle toho, jak jí bavily. I když jí z počátku více bavilo pátrání v archivu, tedy to psané, později však zjistila, že vyprávěné příběhy pro ni mají o něco větší kouzlo. „... *tak ze začátku mě víc bavilo to v tom archivu, protože sem nevěděla, co mě čeká, ale pak bych řekla, že mě začlo bavit to objíždění, protože tam oni vyprávěli různé příhody... Takový to vyprávění bylo příjemnější než listování v tom papíru.*“ Markéta uvedla, že v rámci pátrání po svých předcích získala příběhy od příbuzných, vyprávění z dědečkova dětství a fotografie příbuzných, „... *takový ty třeba i střípky, co mi kdo třeba navyprávěl, ... máme ještě jednu takovou kazetu, ..., a to bylo, když mému dědovi bylo 50 let, tak namluvil kazetu z dětství a tam mám i fotky, ... když byli třeba malí a většinou ty svatební.*“

5.4.2 Shrnutí výsledků analýzy rozhovoru s Markétou

Zjištění z témat, která vzešla po analýze dat z rozhovoru s Markétou metodou IPA, nyní zesumarázují (zde již nebudu používat přímé citace, jelikož jsou dohledatelné v předchozích podkapitolách) a pokusím se také zodpovědět výzkumné otázky.

1. Co motivuje jedince k vytváření vlastního rodokmenu?

Pro Markétu bylo prvotní motivací pro započetí tvorby rodokmenu zjištění možné příbuznosti s jejím manželem. Dalším impulzem se jí stalo, to, že její neteře neznaly některé příbuzné či nevěděly, kdo je kdo. Poté, co se Markétě nepovedlo vysvětlit jim, kdo jsou jednotliví příbuzní, vydaly se je navštívit osobně, což byl začátek jejího pátrání po předcích skrze objíždění příbuzných. Při samotném procesu tvorby rodokmenu Markétu velmi motivovalo vzrušení, které zažívala při pátrání v archivech. Dále možnost zanechat něco hodnotného svým příbuzným a možnost obohatit se. Pozitivní motivací pro ni bylo také to, že navázala kontakt se vzdálenějšími příbuznými, které svým způsobem propojila i mezi sebou. V rámci tvorby rodokmenu Markétu zaujal život jejích předků (vzdělání a povolání, místo, odkud pochází, jejich podoba) skrze získané příběhy, vyprávění a fotografie.

2. Lze vysledovat, že má tvorba rodokmenu pozitivní vliv na řešení jedinci krize identity? Pokud ano, jak se tento vliv projevuje?

I když v rozhovoru s Markétou není patrná žádná známka její možné krize identity, a proto nelze posoudit ani možný pozitivní vliv tvorby rodokmenu na její řešení, i zde se projevila Markétina tendence k identifikování se s určitou skupinou. V tomto případě se jí skrze vytváření rodokmenu podařilo navázat vztahy s „novými“ příbuznými a tím si rozšířit svoji vztahovou skupinu a potažmo tím posílit i svoji sociální identitu. U Markéty se také projevil zájem o to, předat své načerpané poznatky o rodu dalším, tedy svým neteřím. A tato snaha je jedním z typických rysů spojených s vývojem identity jedince v období střední dospělosti, do kterého Markéta, věkem 42 let, spadá.

5.5 Výsledky analýzy rozhovoru s Alicí

Účastníci třetího rozhovoru byla moje spolužačka ze střední školy Alice, které je 23 let. Stejně jako v prvním rozhovoru s Evou, i zde mi pomohlo, že se s Alicí známe již delší dobu a máme mezi sebou kamarádský vztah. Rozhovor byl díky tomu více otevřený a důvěrný. Na jeho začátku Alice načrtla svoji čáru života¹⁰¹, na kterou

¹⁰¹ Srov. Příloha č. 5: Čára života Alice

postupně v průběhu rozhovoru psala podle ní důležitá data a události, které se pojí s tvorbou jejího rodokmenu. Celý rozhovor měl poměrně velký emocionální náboj a svojí délkou i obsahem značně převýšil předchozí prováděné rozhovory. Jeho příslušné části jsou podrobněji rozebrány v navazujících podkapitolách (Srov. podkapitoly 5.5.1.1–5.5.1.4). Přepis rozhovoru byl o něco náročnější kvůli své délce a Alicině méně srozumitelné výslovnosti.

5.5.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Alicí

Z rozhovoru s Alicí jsem díky využití analýzy IPA získala čtyři hlavní témata a patnáct podtémat, jejichž výpis uvádím níže. Podrobnější rozvedení daných podtémat spolu s citacemi následuje v navazujících podkapitolách.

1. Proces tvorby rodokmenu
 - a) Den otevřených dveří v archivu
 - b) „Venku bylo hrozný vedro“ – sepsání rodokmene
 - c) Babiččino povídání
 - d) Sepsané dědictví
2. Místo, jako důležitý faktor ve spojitosti s pátráním po předcích
 - a) Hledání místa aneb jedna oblast, kde žili moji předci
 - b) Dům po předkovi
 - c) Plány a změny aneb „tady chci zestárnout“
3. Přínosy pro jedince při vytváření vlastního rodokmene
 - a) Nalezení nových příbuzných a pocit spřízněnosti aneb „když cejtíš tátu“
 - b) Těžké osudy předků – „Tyhle lidi přežili, abych mohla žít já“
 - c) Synovec, jako pokračovatel rodu
4. Jedinec v krizové situaci a krize identity v návaznosti na tvorbu rodokmenu
 - a) Odkaz dědečka – úmrtí a narození
 - b) Úmrtí otce a strýce
 - c) Krizové situace a smrtelnost aneb smrt není špatná
 - d) Pocit vykořenění a neukotvení v životě
 - e) Tvorba rodokmenu jako součást života

5.5.1.1 Popis tématu: Proces tvorby rodokmenu

Den otevřených dveří v archivu

Alice se poprvé dozvěděla o tvorbě rodokmenu v rámci dne otevřených dveří (dále jen DOD) v oblastním archivu, „byla sem v archivu na nějakim dnu otevřených dveří a tam ...mluvili o tom. Rozdali takový papíry... s tím stromem rodokmenovim...“ Alice zde získala mnoho informací a zdrojů, ze kterých později čerpala při tvorbě svého rodokmenu, „... dali mi k tomu i různý jakoby zdroje, internetový hlavně, jeden zdroj, na kterim sem potom vlastně hledala a různý prostě věci mi tam poradili.“

„Venku bylo hrozný vedro“ – sepsání rodokmene

Asi za dva roky po DOD se Alice pustila do intenzivního bádání, v rámci jednoho týdne o letních prázdninách. „A pak sem nějak za dva roky, ...minulý léto sem se zavřela na tejdne doma a dělala sem prostě rodokmen no. Já už sem si ho chtěla udělat dlouho ... Já sem měla volno trošku a venku bylo hrozný vedro, ... tak sem se zavřela v pokoji, ... sedla k počítači k sobě nahoru, zatáhla sem závěsy a jela sem no.“ Nejprve sepsala vše, co si pamatovala z vyprávění (zejména od své babičky Srov. níže) a potom se pustila do pátrání v internetových zdrojích archivů. „Sem napsala třeba ty první tři třeba generace za mnou a potom sem prostě šla na internetový stránky jakoby archivu vlastního, ... a tam sem prostě jela v matrikách a v těch úmrtních jako knihách a tady těch ...“ Alice si konkrétně vytvořila mužskou linii předků od svého otce kvůli jejich zajímavému příjmení a ženskou linii od svojí matky (babičky), protože s nimi vyrůstala a chtěla se o nich dozvědět více. „Já sem dělala stranu vod táty, jako od mýho dědy, ...tu mužskou sem si vybrala, protože ...to méno je zajímavý, krkolomný... a já sem dlouho hledala proč, nebo jako vodkat' je...a pak sem udělala jakoby vod mojí mamky, jako babičky stranu jo, ..., protože babička se mnou byla prostě furt, já sem s ní vyrůstala. I sem s ní rok bydlela, když sem byla menší ... a je pro mě hodně důležitěj člověk. Je to po mojí mámě vlastně další máma. Ta mě hodně vychovávala a formovala v dětství, takže sem chtěla vědět, co dál.“ Alice chtěla udělat babičce radost zjištěnými informacemi o společných předcích, „chtěla sem jí to všechno říct, aby pak strašně koukala a byla nadšená. Vona pak úplně říká: „no to je úžasný.“ A byla úplně jako, slzy ve vočích...“

Babiččino povídání

Jak již bylo okrajově zmíněno, Alice načerpala hodně informací o širokém příbuzenstvu z vyprávění své babičky a tyto informace poté zařadila do svého rodokmene. *„Já sem se snažila co nejvíc dostat z té babičky, ..., která si poměrně hodně pamatuje a docela jako ví, jo ... ty příbuzný. A to už bylo prostě vod malička. To už sem se jakoby postupně vždycky ptala, babička i hodně povídala, vona: „Taky bydlel tenhleten...“ A dále „Tam to babička eště vyprávěla ty příběhy tady ty... Já sem věděla vo něm (o dědečkovi) z vyprávění babičky... To bylo úžasný taky, to babička vyprávěla...“*

Sepsané dědictví

Alice uvedla, že ji při pátrání po jejích předcích velmi zaujala veškerá zjištění, která se jich týkala, protože si o nich dokázala vykreslit komplexnější obraz. *„Mě všechny věci, co tam k tomu pišou, tak jakoby já hltám jo. Prostě já bych nemohla to tam napsat bez toho, abych tam nenapsala, že tam byla rakovina a nějaký jako souchoť. ... Chci to mít jako co nejvíc o tom člověku, co tam jde. Udělat si ten obrázek co nejkonkrétnější.“* K vytvoření si „obrázku“ o vlastních předcích jí také dopomohly údaje v matričních a dalších knihách. *„A příběhy sem tam ňáký i z toho jakoby vyčetla, protože tam je vždycky i jakoby, úmrtí a na co umřel, že jo, ... nebo kdo je oddával, je tam ten kněz, ten farář. ...že ty příběhy, já neznám, nikdo mi je nevyprávěl, ale jakoby z těch matrik sem trošku si to jako řekla, udělala sem si takovej obrázek. Ono je to jako tak dobře napsaný, takže prostě víš, ...* Veškeré dochované poznámky o svých předcích, které při pátrání objevila, považuje za velké dědictví, *„tady ty poznámky těch farářů, to bylo úplně kouzelný... Všichni se mu (faráři) svěřovali, von nic nesměl říct, ale prostě pak do těch knih napsal úžasný dědictví ...“*

5.5.1.2 Popis tématu: Místo, jako důležitý faktor ve spojitosti s pátráním po předcích

Hledání místa aneb jedna oblast, kde žili moji předci

Při pátrání po vlastních předcích Alice považovala za důležité především místo, odkud její předci pocházeli. *„Jo, bylo důležitý i to místo, určitě. No, já sem dlouho jako*

hledala to místo. Odkud' přišli, to mě zajímalo strašně. “ Právě místo, oblast či konkrétní vesnice, ve které žili oni a fakt, že ona zde žije nyní, ji určitým způsobem uchvacuje, *„Tenhle dům postavil můj předek jo. Taky po té cestě chodili všichni moji předkové. Tady bydlel támhleten, tady bydlel támhleten. A to je přece úžasný.*“ Při tvorbě rodokmenu pro ni bylo pozitivním zjištěním a také velkým motivem pro vytvoření si silného pouta k místu, kde teď sama žije, že většina jejích příbuzných žila v této oblasti, tedy v několika málo vesnicích v bezprostřední blízkosti od sebe. *„Pro mě byl takovej jakoby velkej motiv, že vlastně můj táta, moje mamka, děda i babička byla z ... tak ti to bylo pro mě hrozně zajímavý, jako no. Že to je jakoby jedna oblast a potom sem jakoby našla i ty další příbuzný, vo pár tady vesnic dál ... Pak sem zjistila třeba i v těch rodokmenech, že se ... jakoby nikdo moc nestěhoval z mí rodiny, že jako pak sem si říkala, že sou takoví uzemněný...*“ Bylo to pro ni natolik důležité, že se dle map vydala do těchto vesnic, ke konkrétním domům, tam kde předci kdysi žili její předci. *„Já sem ještě našla starý mapy a v těch mapách sem začala hledat a ty čísla popisný sem začala hledat. Takže sem dojela ... a přesně sem věděla, kterej to je barák. To bylo taky úžasný. I to místo v té vesnici pro mě bylo důležitý.*“ Alice se v místě, kde žije, cítí velmi dobře, protože i dodnes zde žijí někteří její příbuzní. *„My sme tady všichni z jedný vesnice a tady těch příbuzných je jako, tři, čtyři rodiny, tak vlastně je to takový, Je to takovej pocit, kterej jako máš, když se s nima vidíš, tak prostě: „čau, to je náš příbuznej. Že sme tu všichni tak jakoby, že sme jako spřízněný nebo taková rodina...“*

Dům po předkovi

Alice v rozhovoru také uvedla, že dalším důležitým momentem pro ni bylo, když zjistila, že rodinný dům, ve kterém nyní bydlí, původně patřil jejich předkovi. *„Já sem třeba jako zjistila, protože my sme tenhle dům koupili, ...to mi bylo pět let... že i ten dům vlastně postavil jakoby nějakej předek, tak trochu jako, sice vyženěnej, ale jako předek, tak to pro mě bylo úplně jako: „Vau“.* Já sem byla z toho úplně dojatá a brečela sem, byla sem z toho jako úplně, říkala sem si: *„Mám to místo.“*

Plány a změny aneb „tady chci zestárnout“

Zajímavým momentem bylo, když Alice popisovala, jak se jí radikálně proměnil pohled na to, kde chce žít. Nejprve byla jasně rozhodnutá, že se odstěhuje do ciziny.

„Já sem si vždycky myslela, že ... pak budu bydlet někam jinam. Odstěhuju se, ... prostě někam do jiný země, jo. Říkala sem si: „já sem nějak nepatřím vůbec...ty lidi mě ňák jakoby ne to...“ Vůbec sem se tady prostě necejtila dobře. Řekla sem si: „já prostě vodejdu někam. Nechci tady žít prostě celej život.“ Po některých těžkých životních situacích (Srov. níže) a zjištěních o svých předcích (jejich připoutání k dané oblasti) však svůj názor zcela změnila. „Říkala sem si: „...votamtud' je můj táta, votámhletud' je moje máma, babička. A v tom kostele, tam leží můj táta, tam leží můj děda.“ ... To si říkáš: „to jako, to je vono.“ Takovej pocit jako: „vocaď se už nehnu prostě! Já vlastně nejsem takovej cestovatel, nejsem, že bych se vydala prostě žít někde jinde asi.“ A závěrem dodává, že si už ani nedokáže představit bydlet nikde jinde, než v této vesnici. „Vim, že prostě tady chci zestárnout jo. Je to možná trochu stařecký ... ale ... Tahle vesnice, prostě tuhle vesnici já mám hrozně ráda, ...je to takový, že si doma prostě. Tady jakoby, tady je to vono.“

5.5.1.3 Popis tématu: Přínosy pro jedince při vytváření vlastního rodokmene

Nalezení nových příbuzných a pocit spřízněnosti aneb „když cejtíš tátu“

Jako velký impulz pro pátrání po vlastních předcích se Alici stala smrt jejího otce (Srov. níže), kdy se Alice začala více stýkat právě s příbuznými z otcovy strany a zjistila, že i když je vlastně moc nezná, má s nimi hodně společného. *„Další impulz byl určitě ten, že mi pak jakoby umřel táta v sedmnácti a to mě jakoby hodně dostalo. ...Začla sem se jakoby i s tou stranou druhou, jakoby povídat trošku ..., dřív sme se jako neviděli nikdy... Já sem pak zjistila, že vlastně si s nima mám co říct, jako bylo to takový, že sem říkala: „no, je to moje rodina, víš?“ Zjistila, že je v jejich chování, mluvení apod. něco, co jí připomíná jejího otce. „Tak jo, prostě říkáš: „je to moje krev... Tak tam cejtíš prostě tátu, tu tátovu stranu. Toho tátu jo, nebo jakoby ten způsob no, trošku jakoby... způsobem chování i mluvy prostě, říkáš si: „sem jakoby...doma prostě.“* Při tvorbě vlastního rodokmenu dále z vyprávění zjistila, že se shoduje s některými svými příbuznými, které neznala i v některých svých rituálech a činnostech, konkrétně v otužování se po ránu studenou vodou. *„Třeba nějakej můj prastrejda ... A to my řekli a já ...to taky dělám, ale nevěděla sem to, až potom mi to řekli: „hele ty si jako ten prastrejda...“ Prostě i táta můj to dělal..., tak sme jako studená voda po ránu. Věřime tomu. No tak prostě takovýhle maličkosti.“* Alice dále zjistila, že má ve vesnici,

kde žije další vzdálené příbuzné, ke kterým ji to určitým způsobem táhlo, i když o této spřízněnosti nevěděla. Uvádí příklad se svým dobrým kamarádem, „*je tady třeba ještě Milouš. Já sem si s nim vždycky hodně rozuměla, jako úplně moc a my sme blbnuli, ... a von mi dal vždycky pusu a sevřel mě, jak mě má hrozně rád a do dneška to dělá... má mě tak jako pod křídlem trošku a pak sem zjistila, že sme příbuzný a já sem říkala: „tak to je vono no, to je vono.“*“

Těžké osudy předků – „Tyhle lidi přežili, abych mohla žít já“

Při tvorbě vlastního rodokmenu si Alice uvědomila, jak je důležité vážit si toho, co má na základě zjištění, co si prožili a co překonali právě její předci, „*já sem to tak brala jako automaticky všechno, i ten život sem brala automaticky. A když pak vidíš vlastně ty lidi, co byli před tebou ..., ty ména... a říkáš si: „v týchle době byla válka, v týchle době bylo něco, byl hladomor.“ A pak si říkáš: „ty jo, to muselo bejt strašný.“* Došla k tomu, že musí být vděčná za to, že právě díky svým předkům je na světě, žije. „*A říkáš si: „tyhle lidi jakoby všichni přežili, abych mohla žít já, prostě jo... Co ještě chceš? Bejt jako fakt vděčná. Jako opravdu vděčnost tomu životu a těm lidem všem. Tak to za mě bylo jako hodně.“* Veškeré zjištěné pohnuté osudy jejich předků jí ukázalo, jak byli bojovní a určitým způsobem ji to posílilo. „*Že to přežili, že byli prostě takový bojovný... války... těžký osudy jo... Mě to pak dělá silnější asi. Mě to pak dělá silnější.“*“

Synovec, jako pokračovatel rodu

V návaznosti na tvorbu svého rodokmenu se Alice také zmínila o uspokojení z toho, že jejich rod nezanikne a bude mít dalšího pokračovatele, „*vlastně mám synovce čerstvýho a tím pokračovatele našeho ména, jakoby i tak to jako беру... Tak tím já mám takový jakoby klid, že je ten náš jakoby rod. Že nějak ten náš jako rodokmen bude pokračovat dál. A to je taky dobrý.“*“

5.5.1.4 Popis tématu: Jedinec v krizové situaci a krize identity v návaznosti na tvorbu rodokmenu

Odkaz dědečka – úmrtí a narození

Alici zásadně ovlivnilo to, že její děda zemřel, když jí byli tři měsíce. Tuto událost poměrně hodně komentuje v návaznosti na svoje nejbližší (zejména babičku) a možné formování vztahu s nimi. „*No, pro mě zásadní bylo určitě třeba to, že můj děda umřel, když mi bylo třeba tři měsíce jo a babička vo něm pořád jako povídala... a vod malička mi to jakoby, ale ... já sem to hltala, ty příběhy prostě.*“ Dále zmiňuje, že jí často nejbližší říkali, že je svému dědovi velmi podobná, a to jak vzhledově, tak i povahově. „*Mě vždycky vod malinka říkali, že sem jako podobná tomu dědovi, ...A říkali mi, že mám jeho vlasy, že mám jeho voči, že sem jako hodně po něm, že se chovám i v nákejch věcech jako von.*“ Alice spatřuje určitou spojitost mezi svým narozením a způsoby vyrovnávání se příbuzných s dědovou ztrátou, „*voni, byli po tý ztrátě strašlivý a přitom měli mít radost z toho dítěte, ... možná i v nich se to jako pralo. A promítali si trochu toho dědu do mě. I proto sem byla tolik s babičkou, protože babička chtěla bejt hodně se mnou, protože si to možná jako promítala hodně toho dědu do mě, že sem mu byla hodně podobná. Tak to jakoby si myslim.*“ I když tedy Alice dědu nikdy nepoznala, cítila hrdost (a dodnes jí to dojíká), že je jakýmsi „odkazem“ svého dědy. „*Já sem byla ráda, že jim ho jako připominám. Byla sem jako ráda a byla sem hrdá. Babička mi vždycky říkala: „si do ... rodu.“ Tak to bylo taky hezký jo, jako že to říkala. Bylo to fajn, už trochu brečim.*“

Úmrtí otce a strýce

Alici zasáhli velké rány, kdy jí zemřel otec a následně strýc, ale bylo to pro ni velkým motivem pro hledání vlastních předků, aby skrze tento proces zjistila, kdo je a kam patří, „*další impulz byl určitě ten, že mi pak jakoby umřel táta v sedmnácti a to mě jakoby hodně dostalo. A pak sem začla hledat to místo. ...Tak to taky bylo no, myslim si, že každej jako v náký etapě svýho života pak začne hledat jakoby vodkat' je. Nebo jako, kdo je vlastně. Řikáš si, tak jako: „Tak co, kde je to místo jakoby.“* Přínosem pro ni bylo, že se po těchto úmrtích, v rámci tvorby rodokmenu, začala stýkat s částí příbuzenstva, kterou do té doby vlastně neznala, „*po tátově smrti sem jakoby trošku tam*

začala jako jezdit zase na druhou stranu, k tátově babičce a k tetě, protože pak i strejda umřel.“ Dá se říci, že společná ztráta je určitým způsobem spojila.

Krizové situace a smrtelnost aneb smrt není špatná

Alice si prožila několik krizových situací a možných krizí identity, kdy se vyústěním stala již zmíněná smrt jejího otce a následně smrt strýce, „já vim, že sem v sedmnácti byla úplně někde jinde a měla sem úplně jiný věci, řešila sem si svoje věci, měla sem anorexii, deprese, všechno se to na mě valilo a pak člověk najednou zjistí, že vlastně tvůj blízkej člověk, skoro nejbližší člověk je smrtelnej jo. Tak to bylo pro mě úplně jako... Nebo že se to týká i tebe...Mě se pak zabil vo dva roky pak strejda jako na dálnici, jako po tátově smrti.“ Alice si uvědomila smrtelnost svých blízkých a sebe sama a to ji přivedlo k tomu, začít si vážit lidí okolo sebe, svých příbuzných a předků. „V minutě se ten život změní i mně a ... to nevíš, ani jestli se zejtra ráno probudíš, nevíš to prostě. A tohle jako bylo pro mě strašná sprcha...A díky tomu sem i jakoby víc dospěla... Pak sem si jakoby začala vážit těch lidí okolo mě, těch příbuznejch a těch předků no.“ Alice si skrze uvědomění smrtelnosti prošla fázemi prvotního naštvání a frustrace, až ke smíření se s přirozeností smrti jako takové, „nepřipravujou nás mladý jako na to, že ty rodiče jednou vodejdou... Každěj, i ty rodiče jednou umřou. A ta smrt, jako já sem se jí strašně bála jo, hrozně. Byla sem na ně naštvaná a pak to nějak, ... jakoby zjistila sem, že to jako není nic špatnýho. Že smrt není špatná věc. Že to je prostě, že to tak mělo bejt a že každěj umřeme a že to prostě není špatný jo.“ V návaznosti na pozdější tvorbu Alicina rodokmenu je ještě zajímavé zmínit, její silnou vnímavost a senzibilitu vůči zjištěným informacím o jejích předcích v podobě velmi živých snů, „začla sem mít strašný sny. Mě se začali zjevovat ty lidi, vo kterých sem ten den jakoby vyvádala ... ty lidi se mi začli jakoby zjevovat a... už po tom ...sem se jako už bála. Já vim, že je to takový blbý. Prostě ty sny byly tak živý a voni my tak něco říkali... a kladli mi něco na srdce ... Jako ty stopy mám dodneška i ty tváře, tak sem prostě začala mít obyčejnej strach a nechala sem je spát, víš...Tak sem jako říkala: „já je budu muset nechat spát, nesmim je moc probouzet...moje hlava si to nějak vytvořila. Já sem ty lidi nikdy neviděla.“

Pocit vykořenění a neukotvení v životě

Alice spojuje začátek tvorby svého rodokmenu s potřebou zájmu o své předky v návaznosti na, již několikrát vyzdvihovanou, smrt otce. Zaměřila se na to, co její předci překonali a to jí posílilo. Dále si vybuchovala silný vztah k místu, kde nyní žije. Skrze tvorbu rodokmenu si tedy ujasnila nejen, kde chce být, ale také, kdo je její rodina, čímž zmizeli její dřívější pocity určitého vykořenění a ztracenosti vlastní existence. Lze konstatovat, že si díky pátrání po vlastních předcích vyřešila mnoho otázek týkajících se její možné krize identity. *„Když táta umřel a když sem začala hledat ty rodokmeny, začala sem se zajímat vo ty lidi, který byli přede mnou jakoby. Který museli zažít hrozný věci a prostě přežili to všechno. A jak sem si jakoby nějak přinesla pocit nějak z tý druhý části rodiny, jako takovej dobrej, tak sem si říkala: „tady je to místo.“ Viš, já sem furt nějak hledala to místo jako jo. A furt takový, že sem si říkala: „tohle je moje rodina nebo to není moje rodina?“ Prostě sem měla takový pochyby, trochu sem jako nevěděla, byla sem taková jako, že sem jako nepatřím. Měla sem pořád takovej pocit. A najednou sem měla pocit, že sem jakoby patřím a to bylo dobrý. No a je to důležitý, hodně. Protože máš takovej pocit, kor v dnešní společnosti, takovej jako vykořeněnej pocit... tak vlastně si jakoby v tom tak ztracená někdy. A teď si nerozumíš s těma, málo času trávíš s těma lidma...s rodinou...a pak vlastně dojdeš k tomu, kam vlastně patřím a kdo sem.“*

Tvorba rodokmenu jako součást života

V závěru rozhovoru Alice shrnuje svoje pocity z tvorby rodokmenu a říká, že se jí díky tomuto procesu velmi ulevilo a cítí také vděčnost za to, že už ví, kam patří a tím dostal její život svůj smysl. *„Mě se strašně ulevilo, strašně. Cítila sem tu vděčnost a tu úlevu zároveň, že někam patřím a že můj život má nějaký důvod. I to bylo k tomu jako vázaný, že sem si říkala: „tyhle všichni lidi přežili něco, nebo tyhle všichni lidi jenom žili.“ A já mám ty nejlepší teďka podmínky, ... tak prostě i to je úžasný přece.“* Zároveň vyjadřuje svůj názor na to, že se každý v určité fázi svého života začne ptát na své „kořeny“ a pátrat po svých předcích. A že je tedy tvorba rodokmenu určitou potřebou každého z nás, *„že každej v životě někdy, v nějakým bodu svého života si říká: „vodkat' sem a kdo sem?“ A buď to přijde prostě ve dvaceti dvou jako u mě, že jo, nebo to přijde v padesáti nebo to přijde v sedmdesáti a někdy to prostě přijde. Říkáš si:*

„aha, kdo byl vlastně přede mnou? Ne jenom mamka nebo prababička. Jako kdo další je za mnou? A kdo byli ty lidi? Co dělali?“

5.5.2 Shrnutí výsledků analýzy rozhovoru s Alicí

Závěrečné poznatky, které jsem získala, na základě provedené analýzy dat metodou IPA, z rozhovoru s Alicí nyní krátce shrnu (zde ji nebudu používat přímé citace, jelikož jsou opět zahrnuty v příslušných podkapitolách), čímž se pokusím zodpovědět také položené výzkumné otázky.

1. Co motivuje jedince k vytváření vlastního rodokmenu?

Alice se do tvorby vlastního rodokmene pustila intenzivně v rámci jednoho týdne, kdy sepsala to, co si pamatovala z vyprávění a propojila to s pátráním v internetových zdrojích archivů. Velkou motivací pro započetí pátrání jí byl blízký vztah s babičkou, kdy se chtěla dozvědět více o jejích předcích a potom jí tato zjištění sdělit a dále neobvyklost jejího příjmení. Alice se při pátrání zaměřila na co nejkompaktnější a nejdetailnější vykreslení svých předků, a proto propojila vyprávěné s knižními zdroji i případným objížděním míst, kde její předci žili. Právě místo se stalo pro Alici velmi podstatným, jelikož většina předků žila a i dodnes žije v jedné oblasti, ve vesnici, kde dnes žije i ona sama. K místu svého bydliště si tedy vybuodovala velmi silné pouto, čímž se radikálně změnila její prvotní plány odstěhovat se do ciziny. Po smrti jejího otce, Alice navázala (i skrze tvorbu rodokmenu) nové vztahy s příbuznými z jeho strany, se kterými se do té doby nestýkala.

2. Lze vysledovat, že má tvorba rodokmenu pozitivní vliv na řešení jedincovi krize identity? Pokud ano, jak se tento vliv projevuje?

Alice se musela vypořádat s mnoha krizovými situacemi a též krizemi svojí identity. Byli jimi, úmrtí jejího dědy (když jí byli tři měsíce), úmrtí otce (v sedmnácti letech) a strýce (o dva roky později), dále anorexie a deprese a krize identity spojené s pocitem vykořenění a neuspokojenými otázkami typu kdo jsem a kam patřím. Alice se však s těmito zátěžovými situacemi vyrovnala za pomoci pátrání po vlastních předcích. Ujasnila si, co je pro ni v životě důležité, čeho je potřeba si vážit a srovnala si priority, kdy na první místo dala své předky a jejich odkaz úspěšného boje s nepříznivými

podmínkami a osudy. Přes informace o svých předcích se dozvěděla mnoho o sobě a pomohlo jí to „zakotvit“ nejen na místě, ale také mezi dosud žijícími příbuznými a v celém jejím životě. Lze nadneseně říci, že díky tvorbě vlastního rodokmenu Alice opět našla „pevnou půdu pod nohama“ a tedy, že *je zde dobře patrný pozitivní vliv tvorby rodokmene na řešení Aliciny krize identity potažmo i dalších krizových situací v jejím životě.*

5.6 Výsledky analýzy rozhovoru s Lubošem

Poslední rozhovor jsem vedla s mým vzdálenějším příbuzným Lubošem, se kterým se sice příliš nestýkáme, ale i přesto si poměrně hodně rozumíme. Lubošovi je nyní 64 let, ale s tvorbou svého rodokmenu začal zhruba před sedmi lety, tedy v 57 letech. Tento rozhovor se oproti ostatním rozhovorům mírně lišil. Za prvé tím, že byl prováděn v rámci společné rodinné návštěvy, bylo zde více lidí a tak zde byly i o něco složitější podmínky pro provádění rozhovoru. Důvodem pro takové řešení bylo to, že Luboš zásadně preferoval osobní kontakt a zároveň od sebe bydlíme daleko, a proto byl rozhovor naplánován v rámci rodinné návštěvy. Za druhé, při rozhovoru zabíhal Luboš do velkých podrobností při vyprávění o vypátraných informacích o svých předcích. Jelikož některé tyto pasáže nebyly pro výzkum podstatné, v přepisu rozhovoru jsem je vynechala nebo zkrátila, aniž by rozhovor ztratil svoji výpovědní hodnotu. Za třetí, při rozhovoru jsem požádala také Luboše o to, aby vytvořil svoji čáru života a vyznačil na ní důležité události, které se pojí s tvorbou jeho rodokmenu, avšak tato metoda se nakonec ukázala v daném případě jako nevyhovující, jelikož Luboš upřednostňoval samostatné vyprávění. V tomto jednom případě se tedy metoda čáry života projevila jako limitující faktor a bylo od ní nakonec upuštěno. Jednotlivé pasáže rozhovoru jsou podrobněji rozebrány v následujících podkapitolách (Srov. podkapitoly 5.6.1.1–5.6.1.4).

5.6.1 Přehled hlavních témat rozhovoru s Lubošem

Po provedené analýze rozhovoru s Lubošem jsem, za pomoci metody IPA, získala čtyři hlavní témata a jedenáct podtémat, která jsou uvedena níže. Bližší popis těchto podtémat, spolu s příslušnými citacemi, poté následuje v dalších podkapitolách.

1. Motivy vedoucí jedince k tvorbě vlastního rodokmenu
 - a) Předat něco vnoučatům
 - b) Písemné prameny – rodné listy
 - c) Tvorba rodokmenu jako koníček

2. Průběh zpracování rodokmenu
 - a) Grafické znázornění předků
 - b) Uzavření a dokončení rodokmenu – rodová kniha
 - c) Pomoc historičky – „rodokmen, to je pipláčka“

3. Dějiny jako součást rodokmenu
 - a) Čtení historie a záliba v dějinách
 - b) „Kdyby nebyli předci, tak bysme tu nebyli“

4. Co lze zjistit o vlastních předcích
 - a) Fotografie jako poklad
 - b) Kde předci dříve žili – objížďení míst
 - c) „Co kdo dělal a co kdo byl“ – pohlednice

5.6.1.1 Popis tématu: Motivy vedoucí jedince k tvorbě vlastního rodokmenu

Předat něco vnoučatům

Jako hlavní a největší motivaci pro započetí tvorby vlastního rodokmenu uvedl Luboš svoje vnoučata, tedy možnost něco po sobě zanechat a přenechat rodokmen svým vnukům jako takové „dědictví“. *„K rodokmenu sem se dostal, že ho chci napsat svojeho rodu, když se narodilo první vnouče. Předtím mě to ani nenapadlo... Já mám ty vnoučata, zásadně pro ty vnoučata, protože pro ty to dělám.“* I dále tuto motivaci dokládá, když říká: *„Kdybych žil teďkon jako starej mládenec, tak bych v životě nenapsal žádněj rodokmen. Komu bych to psal? Takže předat to. Jenom pro ty vnoučata to má smysl, jinak to nemá cenu...Až zestárnou, tak budou rádi, že to maj.“*

Písemné prameny – rodné listy

Prvním velkým impulzem, kdy si Luboš uvědomil, že může začít s pátráním po vlastních předcích, bylo získání několika rodných listů jeho předků od matky.

„A stala se neuvěřitelná věc, mamka mi přivezla ...rodný listy, takovejhle štos rodnejch listů, asi osm jich je nebo deset a já sem si na to vzpomněl, že na těch rodnejch listech sou předkové.“ Právě získání písemně doložených záznamů o jeho předcích mu dopomohlo k započetí tvorby celého jeho rodokmenu. *„Tam je datum narození, a když se dělá rodokmen, tak strašně záleží na tom, kde se narodil a kdy se narodil. ... Tam musí bejt přesnost a musej tam bejt písemný prameny... Písemně to musí bejt doložený, a tak sem zjistil, že to můžu vlastně udělat.“*

Tvorba rodokmenu jako koníček

Obecně je pro Luboše tvorba rodokmenu hlavně zábavou a volnočasovou činností, při které si odpočine. *„No, je to hrozně zajímavý a já si přitom odpočívám. Já si u toho odpočívám krásně. Mám práci tady, to musím dělat a tohle nemusím, k tomu si sednu, když mám náladu. Kdyby mě to nebavilo, tak to nedělám... to je jako koníček, hobby jo.“* A později v žertu dodává: *„A já se tím strašně bavím, vodpočívám a svádím to na ty vnučata, že to dělám jako pro ně a dělám to pro sebe.“*

5.6.1.2 Popis tématu: Průběh zpracování rodokmenu

Grafické znázornění předků

Luboš při vyprávění o tvorbě rodokmenu také uvedl, jak si v průběhu bádání graficky zaznamenává zjištěné předky, *„já to dělám tak, že já sem nahoře a dolu mi dou jako ty předci, takže když sem v tý generaci asi desátej ..., tak už jich tam mám 64 těch předků, což už je dost.“* A dále v rozhovoru vše dovysvětluje následovně: *„Já, to strom nedělám, já to mám vobráceně, já tomu nerozumím, jak můžu bejt já kmen, ty kořeny, když tam ty předkové sou někde nahoře v korunách, tak tomu vůbec nerozumím, to je naprosto obráceně prostě.“*

Uzavření a dokončení rodokmenu – rodová kniha

Při tvorbě vlastního rodokmenu Luboš shromáždil mnoho materiálů, které vykreslují jeho předky, a zároveň zjištěné doplnil o historický přehled, historické pozadí dané doby. *„Já sem ... jako ten rodokmen udělala a pak sem začal psát k tomu a eště*

sem přílohy si k tomu dal ty fotky ...ale já sem zároveň vytahal všechno možný, že sem udělal, že na jedný stránce plyne ten náš rod, na druhý stránce sou věci, který se děly v tej době.“ Luboš také zmínil, že by měl rád svůj rodokmen určitým způsobem dokončený a to ve smyslu zanesení do něj všech doposud žijících příbuzných. *„Všechno potřebuju tam mít, aby to bylo uzavřený, a proto to píšu...Pro mě uzavřený je, co se narodili nahoře, ale u mě nahoře ... A teď já tam budu mít svoje vnoučata.“* Prozatím Luboš vydal svůj rodokmen v knižní podobě. I když mu práce na „rodové knize“ zabrala asi 6 let, je na své dílo náležitě pyšný, *„taková knížka, akorát sem si sám vydal svojí knížku. To má málo kdo... Já si s tím hraju. Ale těch 6 let mi to trvalo, než sem to vydal, nechal svázat a než to mám hotový.“*

Pomoc historičky – „rodokmen, to je piplačka“

Při zjišťování informací o vlastních předcích v archivech Luboš narazil na to, že je velmi těžké správně přečíst zde uvedené údaje, a proto si zaplatil historičku, která mu s tímto pomohla, *„mám slečnu historičku...Protože před rokem 1850 já nepřečtu vůbec, ale vůbec nic. Před rokem 1800 už nepřečtu vůbec nic, protože je to latinsky a škrabali strašně.“* Pro ilustraci tohoto problému uvádí následující historku: *„Takže třeba pro zajímavost sem se dostal 1747... a tady je pastor, to je dobrý, to je kněz a vona: „ne, to je pastýř, pasák.“* Luboš si tedy nechal udělat od zmíněné historičky rešerši, což pro něj bylo při pátrání po jeho předcích velmi přínosné, *„to je úžasný, mě nebylo něco jasný a ta historička mi to vysvětlila...A nechal sem si udělat tu rešerši, to je, člověk si dá požadavek. Ta historička si to vytáhne, já to nepřečtu a ta historička jede, vona pak hledá. Voni sou strašně zběhlý a na tom počítači vona takhle jenom mrská. No a já tam přijedu za měsíc, vona mi zavolá, že to má hotový, no a dá mi to.“* Celkově Luboš shrnuje, že tvorba rodokmenu a hlubší pátrání po vlastních kořenech je poměrně náročná a těžká práce. *„Mě pak bavěj ty dějiny, ale vono je to taková piplačka no, ale to není nějaká zásluha jo. Já nechci žádný vyznamenání za to.“*

5.6.1.3 Popis tématu: Dějiny jako součást rodokmenu

Čtení historie a záliba v dějinách

Luboš vyzdvihuje, že s tvorbou rodokmenu se pojí také dějiny a historie obecně, které ho velmi baví. „*Mě baví dějiny, ...takže mě to baví psát, mě to baví shromažďovat a psát tohle.*“ Myšlenku propojení rodokmenu a dějin komentuje následovně: „*Já umím tu historii z toho číst a teď sem to tam všechno popsal. To sou ty dějiny, pak člověk zabrousí díky svejm předkům do dějin.*“ Svou zálibu v historii Luboš podpořil, když svůj rodokmen doplnil také o citace z historických knih, které si ve spojitosti s bádáním přečetl. „*Tak sem začal o tom číst knížky... A já sem přečet hodně těch knih od historiků, já mám rád starý historiky, giganty, velikány, Palacký, Denis, Tomek, Pekař a tyhle ty. Ty já zásadně čtu a cituju. A taky čtu knížky, který sou o daný oblasti nebo území... To psali jako i ty místní písmáci...jak ty lidi žili a to sem právě chtěl pro ty vnuky, aby to nemuseli vytahovat z těch knížek. Tak sem to tam vytah pro tu jejich oblast.*“ Je patrné, že Luboš si cení písemných zdrojů, v rámci celého svého bádání. A proto není divu, že zmiňuje i nalezení následujících pamětí: „*A pak eště krásný je, když ten ... bratr dědy, napsal ty paměti. Voni sou krátký teda jenom. No, to je úžasný. Von normálně píše jenom vo těch živnostech, tam je to úplně vidět, z toho to úplně čiší, jak voni to na vesnici brali.*“

„Kdyby nebyli předci, tak bysme tu nebyli“

Pro Luboše je na tvorbě rodokmenu důležité právě to, že se jedná o jeho předky a také pocit spojený s určitou návazností a pokračováním. Tedy, že jen díky tomu, že naši předci přežili, jsme tu nyní my, „*to musí bejt můj předek, protože von tady opravdu skutečně žil, opravdu skutečně měl to dítě a to dítě je opravdu skutečnej náš předek... jinak kdyby se mu něco stalo, tak bysme tady nebyli my. To je hrozně zajímavý.*“

5.6.1.4 Popis tématu: Co lze zjistit o vlastních předcích

Fotografie jako poklad

Fotografie mají pro Luboše velký význam, jelikož zachycují nejen to, jak vypadali předci, ale také uchovávají vzpomínky. „*Pro mě to má velkej emocionální význam, to je paráda, když vidim toho předka na tý fotce.*“ A vtipně glosuje: „*Von je vysokej štíhlej ten (předek) a já sem tlustej a malej, tak ten rod se trochu změnil. Ze štíhlejch Němců se stali zakulacení Slovani.*“ Fotografie jsou pro něj velkým pokladem. „*To je hrozně vzácný ty fotky. Málo se fotili. ... Ty fotky sou taková důležitá příloha, že to voživí šileně. No, prostě, hodně to voživí no.*“ A tuto skutečnost dokládá následujícím: „*a dokonce sem našel i jako takový poklady, že ... dědu, mám s tēma L. (jméno rodu) vyfocenýho, tak podle věku dědy to muselo bejt focený v roce 1905. To mi vůbec není jasný, jak se na vsi mohli v roce 1905 vyfotit ...*“ Luboš zdůrazňuje, jak je důležité vědět, jaký předek na fotografii je, protože jinak se pro něj stává „bezcnou“. „*Naštěstí, že to mám popsany, kdo je kdo, protože jinak by se na mě smály neznámý obličej... To by se na mě koukaly skupinky lidí a já bych vůbec nevěděl, kdo je kdo a mamka to všechno určila... Pokud není živej, kdo by to určil, tak ty fotky se už můžou zahodit.*“ Nedocenitelnou funkci fotografie, tedy uchování vzpomínek, Luboš ilustruje na zorganizování velké rodinné výpravy k mlýnu, který patřil jeho předkům i s pořízením fotografie celého rodu, „*protože byli bohatý mlynáři, ... ten mlýn do dneška je, takže sem zorganizoval tady velikou výpravu loni, ... a mám ... vzácnou fotku. Všechny P. (jméno rodu) vyfocený v tom mlejně. To je úžasný, to nemá nikdo ... líbí se mi, že ten mlejn existuje a je tam ta fotka, kde sou všichni, veliká krása.*“

Kde předci dříve žili – objížďení míst

Při tvorbě rodokmenu bylo pro Luboše zajímavé odkrývat (s návazností na pozdější přenechání rodokmene vnukům), kde a jak jeho předci žili a následně daná místa objížďet. „*My to tady všechno víme, co bylo ve 20. století a tohle a tamto vůbec nikdo netuší. To bude pro ty vnoučata největší překvapení, co ty jejich předkové dělali, kde byli, v kterých vsích...*“ „*A vy jste říkal, že jste se byl podívat i na ty místa, kde ty předci žili...*“ „*No jistě, všude, to se musí projet. To je ta sranda právě.*“

„Co kdo dělal a co kdo byl“ – pohlednice

Luboš zjistil hodně informací o svých předcích na základě rodných listů, od kterých se v rámci bádání odrazil. *„Začít vod rodnýho listu, kterej je psanej a úředně ověřenej, tam musí bejt přesnej datum narození a kde. A tam pak hodně de zjistit, co kdo dělal a co kdo byl.“* Hodnotným zdrojem pro vykreslení života předků se mu staly také nalezené pohlednice. *„A pak mám ještě lístek, to vůbec nevím, jak se to zachovalo, prostě pohlednice z roku 1912. A podle toho, co tam píšou a já sem najednou to měl před očima, ten se učil na pekaře jo a kluci byli na vojně, voba bráchové. A já mám z toho i pak přesný roky, kdy třeba byli na vojně a co dělali.“*

5.6.2 Shrnutí výsledků analýzy rozhovoru s Lubošem

Následuje krátké shrnutí výsledných zjištění z témat, která jsem získala po analýze dat rozhovoru s Lubošem metodou IPA, (zde již nebudu uvádět přímé citace, protože je lze dohledat v předcházejících kapitolách), a také se pokusím zodpovědět položené výzkumné otázky.

1. Co motivuje jedince k vytváření vlastního rodokmenu?

Lubošovou hlavní motivací pro tvorbu rodokmenu byli jeho vnuci, tedy vidina, že jim předá vytvořený rodokmen. S pátráním po vlastních předcích Luboš začal konkrétně díky zisku rodných listů od své matky. Tvorba rodokmenu se Lubošovi stala velkou zálibou a koníčkem a tak zjištěné informace o svých předcích nakonec sepsal v knižní podobě. V průběhu samotného „bádání“ ho nejvíce motivovala návaznost na dějiny a historii (přečetl mnoho historických knih), poznání toho, kde a jak předci kdysi žili a také jak vypadali (získáním jejich fotografií).

2. Lze vysledovat, že má tvorba rodokmenu pozitivní vliv na řešení jedincovi krize identity? Pokud ano, jak se tento vliv projevuje?

V rozhovoru s Lubošem nejsou patrné žádné známky jeho případné krize identity, a proto nelze posoudit ani pozitivní vliv tvorby rodokmenu na řešení této krize. Avšak u Luboše je očividná snaha o předání zjištěných informací o předcích dalším generacím, vlastním vnukům, v podobě sepsané rodové knihy. Tato skutečnost má

návaznost na vývoj jeho identity (a její vyzrálost) v příslušné životní etapě starší dospělosti (Lubošovi je 62let). Dále je u Luboše patrné uvědomění si osobní identity a celé vlastní existence na základě života jeho předků.

5.7 Podobnosti a rozdíly mezi jednotlivými případy

V této kapitole se zaměřuji na porovnání jednotlivých případů, (tedy jedinců, kteří mají zkušenost s tvorbou vlastního rodokmenu), mezi s sebou. V rámci poslední fáze analýzy dat metodou IPA jsem nejprve hledala vzájemné podobnosti mezi vyvstalými tématy z jednotlivých rozborů rozhovorů. Následně jsem se zaměřila na témata, která vystupují do popředí tím, že se od ostatních značně odlišují a to především s návazností na hlavní téma výzkumu – krizi identity jedince, tedy 2. výzkumnou otázkou. Na základě tohoto srovnání jsem získala nová témata, jejichž přehled uvádím níže. Komentáře k získaným tématům jsem již nedoplňovala o přímé citace, jelikož je lze dohledat v příslušných podkapitolách zabývajících se analýzou jednotlivých rozhovorů (Srov. podkapitola 5.3–5.6).

5.7.1 Témata vyvstalá na základě vzájemné podobnosti

1. Návaznost na prarodiče – odkaz minulosti
2. Něco po sobě zanechat – vize budoucnosti
3. Příbuzenské vztahy
 - a) Nové kontakty
 - b) Ověřování příbuznosti v partnerském vztahu
4. Předci a kontinuita vlastní existence
5. Místo

5.7.1.1 Návaznost na prarodiče – odkaz minulosti

Ve spojitosti s tvorbou rodokmenu, byli pro Evu, Markétu a Alici, velmi podstatní jejich prarodiče a vztah s nimi. Ve všech třech případech zde byl s prarodiči vybudován silný vztah. Eva od dětství vyrůstala s prarodiči v jednom domě. Alice se semkla se svojí babičkou následkem smrti dědy v jejích třech měsících. Markéta spolu s dědou od dětství objížděla příbuzné a slýchávala o nich z jeho vyprávění. Všechny

tedy uvedly, že na ně měli jejich prarodiče vliv již od útlého dětství, že formovali jejich osobnost a vychovávali je. Společným bodem je to, že všechny vzpomínají na vyprávění příběhů a jakési předávání moudrosti o tom, co zažili jejich prarodiče a co se v rodinách dělo. Babička Evy začala ke konci svého života sepisovat vlastní memoáry. Alice vždy „hltala“ veškeré příběhy z úst své babičky. Markéta si cení zachované kazety, kde její děda vypráví historky ze svého dětství. Z toho je patrné, že zde dobře funguje přirozená lidská potřeba předávání životních zkušeností na děti, či vnoučata. A také, že je tento proces velmi přínosný pro obě strany. Zmíněné vztahy s prarodiči se tedy stali jedním z důležitých impulzů k tomu, aby se všechny dotyčné ženy později rozhodli začít pátrat po vlastních předcích. Přesněji zde důležitou roli sehrála smrt prarodičů. Uvědomění si smrtelnosti blízkých bylo motivem pro to, začít zjišťovat více o tom, co bylo a také o tom, kdo žil před nimi. A to lze pojmenovat jako určitou Evinu, Markétinu a Alicinu snahu o rozkrytí „odkazů minulosti“, které tu zanechali jejich předci.

5.7.1.2 Něco po sobě zanechat – vize budoucnosti

Do vytváření vlastního rodokmenu se promítá potřeba jedinců něco po sobě zanechat. Nenechávat si to, co zjistili jen pro sebe, ale předávat to dalším pokolením. Luboš nejvíce opakoval, že s tvorbou rodokmenu začal a vůbec celý rodokmen vytváří pro své vnuky. Markéta zase uvedla, že sice děti nemá, ale rodokmen by chtěla přenechat svým neteřím. Vystupující potřeba o jakési „pokračování do budoucnosti“ je u Luboše, Markéty a Alice velmi zřetelná. Dokladem toho je, že i Alice zmínila, že je už klidná, jelikož má malého synovce, který bude pokračovatelem jejich rodu. Co se týká zpracování rodokmenu, nejvíce se objevila snaha o dokončení a uvedení do ucelené knižní podoby tedy tzv. rodové knihy u Luboše a Markéty. Luboš již knihu vydal a Markéta uvedla, že je to také jejím snem. Eva a Alice toto přání naopak vůbec neměli. Zde tedy můžeme vysledovat určitou spojitost mezi snahou o dokončení rodokmenu a věkem respondentů, jelikož Lubošovi je 64let a Markétě 42let, naopak Evě a Alici je pouze něco málo přes dvacet let.

5.7.1.3 Příbuzenské vztahy

a) Nové kontakty

Dalším důležitým společným bodem v rámci vytváření vlastního rodokmenu se pro Evu a Markétu stalo sdílení nabytých poznatků o předcích s dalšími doposud žijícími příbuznými. Eva se dostala k vypracovaným částem svého rodokmenu nejen přes svého přítele, ale také přes svoji tetu a vzdáleného bratrance. Markéta si získané informace do rodokmene vyměnila se svojí vzdálenější příbuznou. Díky pátrání po vlastních předcích se Markéta i Alice setkaly s „novými“ příbuznými a tedy navázaly nové kontakty či obnovily vztahy s těmi blízkými, se kterými se dříve nestýkaly. Markéta, již v rámci svého pátrání po vlastních předcích, objela příbuzné, se kterými se dříve neseťkala. Velmi mile ji překvapilo, jak byli ochotni sdílet s ní vše o jejich společných předcích. Markéta nové příbuzné stmelila také mezi sebou a stala se jakýmsi „rodinným tlumočnickem“ (tzn., že potom, co se sama zorientovala v rodinných příbuznostech, byla schopna ostatním příbuzným vysvětlit, v jakém vztahu jsou k dalším příbuzným, které neznali). Alice zase obnovila vztahy s částí rodiny od svého otce, se kterými se příliš nestýkala. Podnětem se jí stala nejen otcova smrt, ale také následné započetí tvorby vlastního rodokmenu, na popud kterého se s těmito příbuznými setkala. Vlastně doposud „zcela neznámí lidé“ se jí stali „novou rodinou“. Zjistila, že jsou si vzájemně podobní v mnoha vzhledových i povahových rysech. Alice dále při pátrání po vlastních předcích zjistila, že kamarád, ke kterému měla vždy velmi blízko je její vzdálený příbuzný. Na doposud zmíněném lze doložit, že tvorba rodokmenu je nástrojem, který spojuje jedince s jejich příbuznými. Napomáhá jim nenásilnou formou vytvořit či obnovit blízké vztahy, za pomoci sdílení toho, co mají společného a v čem jsou si podobní, a to i za předpokladu, že se nikdy dříve neseťkali, vyrůstali na jiných místech apod.

b) Ověřování příbuznosti v partnerském vztahu

Zajímavým momentem při tvorbě rodokmenu se stalo pro ženy řešení otázky možného příbuzenského vztahu s jejich partnery či potencionálními partnery. Eva se o vzdáleném příbuzenském vztahu se svým přítelem dozvěděla zcela náhodně, v rámci sdílení společné záliby ve vytváření rodokmenu. Pro Markétu se právě možný příbuzenský vztah s jejím manželem stal prvotním podnětem pro započetí pátrání po

vlastních předcích a i Markéta zjistila, že je s manželem vzdáleně příbuzná. Alice uvedla, že jsou pro ni zjištění o příbuznosti ve vsi, kde žije také důležitá, protože by nerada chodila s nějakým svým, i vzdálenějším, příbuzným.

5.7.1.4 Předci a kontinuita vlastní existence

Všichni účastníci výzkumu uvedli, že se snažili získat o svých předcích co nejvíce informací tak, aby si mohli utvořit ucelený obrázek o tom, nejen jak vypadali, ale také například skrze zjištěné příběhy (či údaje z matrik a archivů), o tom, jak žili a co prožívali. Pro Evu se stal nástrojem pro uchování vzpomínek na příbuzné a předky právě příběh a vyprávění prarodičů a dalších příbuzných. Ověření jednoho z příběhů se pro ni také stalo podnětem k pátrání po předcích. Markéta se zase zaměřila na pátrání po tom, jak se její předci vzdělávali a jaká byla jejich povolání. Lubošovi napomohli k utvoření představy o tom, jak jeho předci žili pohlednice. Luboš i Eva dále uvedli, že si velmi váží získaných fotografií, i když jich nemají mnoho¹⁰². Zásadním okamžikem, se zde stává převedení nalezených životních událostí předků do životní zkušenosti samotných jedinců, tedy uvědomění si kontinuity mezi životem předků a životem vlastním. Alice uvedla, že jí posílilo zjištění o tom, co její předci přežili a zvládli ve vlastním životě, jelikož si uvědomila, že je vděčná za život, který jí svým způsobem „dali“. To samé potvrdil Luboš, když řekl, že kdyby se stalo něco jeho předkovi, tak by tu nebyl ani on.

5.7.1.5 Místo

Místo, kde předci žili, se stalo podstatným poznatkem pro Alici a Markétu. V obou případech se předci vyskytovali převážně jen v jedné vsi nebo jedné oblasti a obě ženy si tedy k danému místu vybudovali silnou citovou vazbu. Markéta sice v dané obci nežije, ale měla zde dědu, s rodiči tu měli chatu a následně zjistila, že zde žilo a dodnes žije mnoho jejich příbuzných. V návaznosti na to uvedla, že

¹⁰² to samozřejmě souvisí také s rozšířením fotografií v Čechách a jejich finanční nákladností, kdy si pořízení fotografie mohli dlouhou dobu dovolit jen ty nejbohatší rodiny (informace čerpána z jednodenního kurzu pro začínající rodopisce pořádaného dne 12. 11. 2016, Nad Primaskou 292/45, Praha 10 Strašnice, pod záštitou České genealogické a heraldické společnosti v Praze.)

za nejpodstatnější přínos tvorby rodokmenu, obecně považuje místo, odkud lidé pocházejí, tedy kořeny, které se pojí k místu. To samé potvrzuje případ Alice, který je ještě o něco hlubší. Alice nejprve vyjádřila, že dříve ve svém životě hledala místo (kořeny), a jelikož se tam, kde žila, necítila dobře, chtěla odejít do ciziny. Poté, co však začala s tvorbou rodokmenu a odhalila, že v její vsi (a dané oblasti) žilo a doposud ještě žije většina jejích příbuzných, zcela změnila své plány na odjezd. Naopak začala pociťovat silné kořeny a spřízněnost s daným místem a domem (který také patřil jejímu vzdálenému předkovi). Právě propojení místa s jejími předky jí ukotvilo v místě a dá se říci, že i v životě. Alice uvedla, že si nyní nedokáže představit, že by žila někde jinde, že tu má svou rodinu a že by tu chtěla zestárnout (toto uvádí již ve svých 23 letech). I když Alici zasáhlo několik ran osudu v podobě smrti jejích nejbližších, je pozitivní vidět, že jí právě pátrání po vlastních předcích a tvorba rodokmenu, napomohly k tomu, vyrovnat se s nepříjemnými životními událostmi (Srov. 5.7.2.1).

5.7.2 Témata odlišná, značně vystupující

Jak jsem již uvedla na začátku této kapitoly, v tomto místě se budu věnovat tématům, která mi, po analýze IPA, vystoupila do popředí kvůli své výrazné odlišnosti od témat zbývajících. Zaměřila jsem se zde především na návaznost na hlavní téma výzkumu, tedy tvorbu rodokmene jako možný nástroj pro řešení krize identity jedince. Po provedené analýze mi vystoupilo do popředí několik hlubších témat od jednoho respondenta, proto uvádím pouze jedno téma neboli případ Alice.

- Jedinec v krizové situaci a krize identity v návaznosti na tvorbu rodokmenu – případ Alice

5.7.2.1 Jedinec v krizové situaci a krize identity v návaznosti na tvorbu rodokmenu – případ Alice

Alice je pouhých 23let, ale ve svém životě si již prošla několika krizovými situacemi a též zažila větší krizi vlastní identity. Alice uvedla, že se v dospívání potýkala s anorexií a depresemi, což ukazuje na určitou krizi vlastní identity spojenou s nespokojeností se sebou samou. Poté jí v 17 letech zemřel otec, což pro ni bylo velkou ranou. Řekla, že pro ni bylo velmi těžké vyrovnat se se smrtí tak blízkého člověka. A potom, o dva roky později, následovala smrt jejího strýce při autonehodě. Zde se

objevuje velmi důležitý moment, kdy Alice uvádí, že se se smrtí a smrtelností obecně, postupně smířila, jako s nedílnou a přirozenou součástí našich životů a začala si více vážit nejen zbylých příbuzných, ale také svých předků. S tématem smrti je zajímavě propojen i její velmi blízký vztah s babičkou. Když byli Alici tři měsíce, zemřel jí děda. I když si ho nemohla takto malá zapamatovat, celá rodina a především její babička jí od mala o dědovi vyprávěli a srovnávali jí s ním (vždycky slychala, jak je mu vzhledově i povahově podobná). Alice k tomu zmínila vlastní domněnku a pocit, že má právě tak blízko ke své babičce kvůli tomu, že si bytím s vnučkou řešila vlastní zármutek a že si svého manžela do Alice hodně promítala. Všechny tyto fragmenty se poskládali v jeden celek v rámci pátrání po vlastních předcích. Jednotlivé krizové události v Alicině životě se úzce prolínají s jejími blízkými příbuznými (ať už se jedná o zmíněnou babičku či nově navázané vztahy po otcově smrti s příbuznými z jeho strany). A v konečném důsledku tento zájem vyústil až v hlubší pátrání po předcích, kdy Alice pocítila silnou vazbu a souznění s jejich těžkými osudy, čímž se vyrovnala s osudem vlastním. Zjištěné informace v ní vyvolali pocit vděčnosti za život jako takový. Dále si vybuodovala důvěru v sebe sama a pocítila to, že někam patří a že má svoje kořeny. Skrze tvorbu rodokmenu došla k ukotvení sebe sama v místě a i v celém životě. K tomu, jí dovedla zjištění z jejího pátrání po předcích, konkrétně to, že její předci žili, že jí byli určitým způsobem podobní (vzhledem, chováním, zvyky, životními osudy aj.) a že se zdržovali na určitém místě. Alice uvedla, že si dříve kladla otázky typu: „Odkud jsem? Kdo jsem? Kde je moje místo?“, avšak nenacházela odpovědi. Tyto otázky spojené s krizí identity jasně reflektují její „vykořeněnost“. Potom si ale Alice začala vytvářet vlastní rodokmen a odpovědi na tyto otázky přišli. Dá se říci, že se tyto pro ni palčivé otázky vyřešily skrze nalezení vlastních předků. Alice konstatovala, že „získala“ rodinu, ulevilo se jí v návaznosti na pocit, že někam patří a našla také smysl vlastního života. *Na případu Alice se jasně potvrzuje, že tvorba rodokmenu má pozitivní vliv na řešení jedincovi krize identity. Co více, tento proces může jedincovu krizi vyřešit a pomoci mu v rámci hledání řešení v krizových situacích obecně.*

6. Shrnutí výsledků výzkumu

V této části bych ráda shrnula výsledky celého výzkumu, porovнала je s výzkumnými otázkami a také s počáteční reflexí vlastní zkušenosti s tématem výzkumu.

Jak jsem již uvedla, veškerá data z výzkumu jsem analyzovala metodou IPA (podrobněji Srov. 5.2 – Popis prováděné analýzy). Na základě příslušné analýzy jsem dospěla k výsledkům, které jsem **sumarizovala do následujících obecných závěrů**.

Níže uvedené body zároveň sytí výzkumnou otázku č. 1¹⁰³

- *Co motivuje jedince k vytváření vlastního rodokmenu?*

1. V rámci tvorby rodokmenu hraje důležitou roli moment, kdy jedinec začne cítit potřebu odkrývat „odkazy minulosti“, které tu zanechali jeho předci. Častým impulzem zde bývá úmrtí blízké osoby (prarodiče, popřípadě rodiče).
2. Další důležitou potřebou jedince spojenou s tvorbou vlastního rodokmenu, je možnost něco po sobě zanechat budoucí generacím (vnukům, neteřím, synovcům). Jedinec potřebuje cítit, že jeho existence bude mít svoje pokračování.
3. Zásadním motivem a nedílnou součástí pátrání po předcích jsou také příbuzenské vztahy jako takové. Jejich složitost mnohdy podněcuje jedince k danému pátrání (např. snaha o zjištění příbuznosti s partnerem). Zde je patrná potřeba někam patřit a „cítit svoje kořeny“. To znamená najít svoji rodinu a náležitý pocit blízkosti s lidmi, kteří jsou „stejně krve“.
4. Motivací pro jedince, který si vytváří svůj rodokmen, se stává zjištění podobnosti a ztotožnění sebe a vlastní identity se svými předky. Objevuje se zde úzká spojitost mezi uvědoměním si vlastního života jedince a jeho přímé návaznosti na život jeho předků. Tato skutečnost opět nabízí jedinci pocit toho, že „někam patří“, což ho může posílit také v řešení krize jeho vlastní identity (případ Alice).

¹⁰³ Je zřejmé, že uvedené body 1-5 částečně sytí i 2. výzkumnou otázku. Tento fakt je proto řešen v další části textu jako odkaz na zmíněné body 1-5.

5. Jedinec při pátrání po vlastních předcích mnohdy touží zjistit, na jakém místě jeho předci žili. Pokud se předci vyskytovali (či doposud ještě vyskytují) na jednom území (v jedné vsi, obci či oblasti) může to mít na jedince silný vliv. Tento „odkaz předků“ totiž jedince určitým způsobem připoutává k danému místu. Toto místo se pro jedince stává útočištěm a „pevnou kotvou“ v jeho životě (případ Alice).

Nyní bych chtěla ještě ve zkratce připomenout případ Alice, jelikož nejlépe ilustruje hlavní téma celého mého výzkumu, kterým je sledování možného pozitivního vlivu tvorby rodokmenu na řešení krize jedince (potažmo krizových situací) jako intervenčního nástroje využitelného sociálním pedagogem. Alice si prošla mnoha krizovými situacemi (potýkala se s anorexií, měla deprese, zemřeli jí děda, otec a strýc) a zaznamenala i několik krizí vlastní identity (hledala sebe sama, své místo v životě a pocit, že někam patří). Je zřejmé, že právě tvorba vlastního rodokmenu jí značně dopomohla k vyřešení těchto krizí. Skrze osudy předků se vyrovnala s osudem vlastním, začala si vážit vlastního života, vybudovala si důvěru v sebe sama, dospěla k ukotvení sebe sama v místě i v celém životě. Tím, že získala „rodinu“, dostavil se u ní i již zmíněný pocit toho, že někam patří, čímž objevila i smysl vlastního života. Případ Alice spolu s dalšími fragmenty dotýkajícími se identity jedince (Srov. výše zmíněné body 1–5) odpovídá na 2. výzkumnou otázku.

- *Lze vysledovat, že má tvorba rodokmenu pozitivní vliv na řešení jedincovi krize identity? Pokud ano, jak se tento vliv projevuje?* – **ano, pozitivní vliv na řešení jedincovi krize identity se potvrdil.**

Z výsledků je patrné, že se pozitivní vliv tvorby rodokmenu na řešení jedincovi krize identity potvrdil, i když v hlubší míře pouze u jednoho ze čtyř případů. I tak je dle mého názoru tento výsledek velmi podstatným zjištěním. Na tomto místě bych ještě doplnila, proč si myslím, že i potvrzení jednoho případu má tak velký význam. Téma zkoumání rodokmenu v souvislosti s možným vlivem na řešení krize identity je poměrně specifickým a doposud málo probádaným tématem. Z toho důvodu jsem byla nucena v rámci výběru výzkumného vzorku postupovat od záměrného výběru jedinců, kteří se tvorbou rodokmenu zabývají intenzivněji a až při samotných rozhovorech (či pozdější analýze) detekovat, zda se jedinci nacházeli v nějaké krizové situaci či řešili krizi vlastní identity. Opačný postup nebyl možný, jelikož uvedená souvislost nebyla doposud sledována. Proto velmi vysoko hodnotím dané výsledky, kdy jsem získala

jednoho respondenta, který plně odpovídá hlavnímu tématu a to i za dané skutečnosti, že mu zbylí tři účastníci výzkumu odpovídají pouze z části.

A na závěr k porovnání výsledků výzkumu se vstupní reflexí vlastní zkušenosti s tématem výzkumu (Srov. podkapitola 5.1). Pro názornost zde vypíši jednotlivé myšlenky mé počáteční reflexe do bodů a k nim uvedu, zda se tyto předpoklady potvrdily s výsledky výzkumu či nikoli.

Jedinci **ve věku 20–30let** – srovnání s případem Evy (tvorba rodokmenu od 21let) a Alice (od 23let).

- Nebudou se pátrání po předcích věnovat tak intenzivně, jelikož nebudou mít na bádání tolik času. Bude jim připadat, že je na noření se do hlubší historie ještě čas (pokud tedy nebudou prožívat krizi vlastní identity či krizové situace).

Tento předpoklad se potvrdil. Eva se tvorbě rodokmenu prozatím nevěnovala příliš intenzivně (ve formě pátrání v archivech, objíždění míst, kde žili její předci apod.). Hlubší informace o části svého rodu získala již vypracovanou, náhodně, od svých vzdálenějších příbuzných. Alice se sice tvorbě rodokmenu věnovala více, avšak v návaznosti na vlastní krizi identity a prožité krizové situace.

- Půjde jim spíše o ně samotné, to znamená, že budou sledovat, jaký to má pro ně v dané chvíli význam a jak je to může v životě posunout.

I tento bod se potvrdil. Pro Evu i Alici měl rodokmen v dané chvíli svůj význam. Především Alici, pomohl rodokmen vyřešit otázky spojené s „ukotvením“ její identity a posunul jí v životě (po traumatických zážitcích) dál.

Hlavními motivy pro pátrání po vlastních předcích zde může být:

- snaha seznámit se s dalšími doposud žijícími příbuznými, které jedinec doposud nezná a nestýká se s nimi
- malý počet rodinných příslušníků, špatné vztahy s příbuznými, touha zjistit, jestli nežijí příbuzní, se kterými by jedinec cítil bližší sepejetí a souznění a snaha „napravit“ staré vztahy (s příbuznými, které jedinec zná) při společném vzpomínání a sdílení informací o společných předcích

I když se Alice i Eva seznámily s novými příbuznými, nelze říci, že by byla tato setkání jejich prvotní motivací pro započetí pátrání po předcích. Tyto kontakty byly

spíše jakýmsi pozitivním „vedlejším efektem“. Ke druhému zmíněnému bodu, Alice sice pocítila, že má blízko k části rodiny z otcovy strany, se kterou dříve neudržovala kontakt, ale opět nelze říci, že by se jednalo o počáteční motivaci. Tyto body se tedy nepotvrdily.

- důležité by mohlo být pro jedince navázání vztahu a jeho určité napojení se na bližší předky (např. babičky, pradědečky, prapradědečky)

Motiv napojení se na předky, (zejména prarodiče), navázání na ně a jejich památku skrze vytváření rodokmenu, je patrné u Evy i Alice. Proto lze konstatovat, že se tato část vstupní reflexe potvrdila.

- Možná půjde nejvíce o sdílené vzpomínky, fotografie, životní příběhy, kdy lze na fotografiích vyzorovat podobnost v rysech příbuzných, i když se s nimi jedinec nikdy nesetkal. Vidět, jak a v jaké době předci žili, jaké bylo jejich rodinné zázemí, jejich životní příběhy a osudy. Hledání souvislostí a podobností v jejich a jedincově životě.

I tento předpoklad se plně potvrzuje v případě Alice i Evy. Eva se zaměřila nejvíce na fotografie a příběhy o vlastních předcích a Alice pak na jejich životní osudy.

Jedinci, kteří začali s pátráním po svých předcích **ve 45–50 letech** nebo později – srovnání s případem Markéty (42let) a Luboše (tvorba rodokmenu od 57let).

- Budou si více uvědomovat vlastní smrtelnost.

Tuto hypotézu nelze plně potvrdit. Jakési uvědomění si vlastní smrtelnosti se projevilo částečně u Luboše i Markéty pouze přeneseně skrze potřebu něco po sobě zanechat, o čemž hovoří spíše následující bod.

- Na prvním místě bude jejich snaha (vize) zjistit toho co nejvíce a zpracovat to do ucelené knihy (materiálů) tak, aby to bylo možné předat dětem.

Ano, to lze odsouhlasit, vzhledem k tomu, že Luboš již rodovou knihu, kterou chce předat svým vnukům, sepsal a Markéta to má v plánu udělat pro svoje neteře.

Zásadní **motivací** bude:

- něco po sobě zanechat a předat něco i ze svého života, podělit se o vlastní zkušenosti, o to, co člověk prožil a co mu jiní vyprávěli

Tento předpoklad navazuje na předchozí body. Lze konstatovat, že se také potvrdil a to právě skrze naplnění předchozích bodů. To znamená, že můžeme sledovat, že Lubošovou i Markétinou snahou v rámci tvorby jejich rodokmenů je předat něco ze svého života i života dalších předků následujícím generacím.

- Více než o blízké příbuzné (babičky, prababičky) jim půjde o zmapování celého rodu.

Tento bod se víceméně potvrdil. Zejména Luboš, ale i Markéta se ponořili při pátrání po vlastních předcích hlouběji do historie a pokusili se zmapovat celý svůj rod (to znamená, dostat se co nejdále, i když to znamenalo vydat se do archivů, matrik apod. a tedy věnovat celému bádání více času a energie).

- Pro starší jedince začíná být rodokmen volnočasovým koníčkem, novým dobrodružstvím, prostředkem ke vzdělávání a zábavou.

Toto se zcela potvrzuje v případě Luboše, avšak v Markétině případě to nelze jednoznačně určit.

7. Diskuze

Získané výsledky ukazují, že tvorba rodokmenu může mít pozitivní vliv na řešení krize identity jedince či pomoci jedinci s vypořádáním se s krizovými situacemi v jeho životě. Tento poznatek je pro sociálního pedagoga velmi přínosný, jelikož může začít využívat tvorbu rodokmenu, jako určitý intervenční nástroj. Sociální pedagog pracuje s různými věkovými skupinami, avšak jedinci mají něco společného. Klienti se často potýkají s problémy, které mohou být navázány na nestabilní či zcela chybějící vztahy s rodinnými příslušníky a jak jsem uvedla v teoretické části mé diplomové práce, tyto vazby jsou pro jedince velmi podstatné, jelikož přímo ovlivňují vnímání sebe sama a mají vliv na utváření jedincovi identity. Klienti, se kterými sociální pedagog pracuje, jsou také často nuceni vypořádávat se s mnoha krizovými situacemi ve svém životě. Důležitým momentem je zde znovu nabytí klientovi sebedůvěry. Všechny zmíněné problémy může napomoci vyřešit vytvoření si vlastního rodokmenu. V praxi to znamená, že sociální pedagog může jedince podnítit k tomu, aby se začal zabývat pátráním po vlastních předcích, nabídnout mu pomoc a podporu v začátcích a vysvětlit mu základy daného procesu. Samozřejmě, že záleží na daném klientovi, zda se do pátrání pustí, přesněji, zda se při tvorbě rodokmenu ponoří hlouběji. Sociální pedagog tedy může využít tvorbu rodokmenu, jako intervenční (psychologický) nástroj při práci s klienty, optimálně ve věku od 18 let výše. Věk je zde důležitý zaprvé kvůli tomu, že jedinci pomáhá při samotném bádání po předcích (může cestovat, dostane se k materiálům v archivu apod.) a za druhé, je zde (s ohledem na vývojová hlediska) vyšší pravděpodobnost, že ho toto pátrání bude zajímat.

Závěrečné shrnutí, jak vyplívá z výsledků prováděného výzkumu, jedinec se může díky tvorbě vlastního rodokmenu dozvědět více o sobě, o své rodině, vytvořit si nové vazby, a tedy skrze nalezení předků najít místo v životě a smysl vlastní existence.

Závěr

Diplomová práce se zabývá tématem vytváření rodokmenu a jeho možným využitím jako intervenčního nástroje sociálním pedagogem. Hlavním cílem práce tedy bylo *zmapování možného pozitivního vlivu tvorby rodokmenu na řešení krize identity jedince*. Dalším cílem bylo zjištění motivací jedince pro započetí tvorby rodokmenu, opět s možnou návazností na identitu jedince.

Obsahem teoretické části práce jsou tato témata: 1) Genealogie a rodokmeny s podkapitolou Rodina, rodinné vazby a jejich rozpad v období modernity, 2) Identita s podkapitolami o Vývoji jedince s důrazem na utváření a upevnění jeho identity a o Krizi identity a 3) Krizové situace. Tento teoretický rámec vytváří nosný podklad pro navazující výzkum.

Výzkumná část práce zahrnuje data shromážděná ze čtyř rozhovorů vedených s jedinci, kteří se intenzivněji věnovali, či doposud věnují, tvorbě vlastního rodokmenu. Získaná data byla analyzována metodou IPA (tj. interpretativní fenomenologická analýza), samotný rozbor tedy probíhal nejprve v rámci jednotlivých případů a následně napříč těmito případy s cílem hledat zde vzájemné podobnosti a odlišnosti pro umocnění vystupujících nosných témat celého výzkumu.

Na základě provedené analýzy jsem dospěla k výsledkům, které odpovídají na dvě výzkumné otázky. První výzkumná otázka: 1) *Co motivuje jedince k vytváření vlastního rodokmenu?* Zde se objevilo několik silných témat, která mají přímou návaznost na identitu, smysl života a vlastní existenci jedince. Mezi témata se promítají například následující potřeby: a) odkrývat to, co zde zanechali předci, b) zanechat po sobě něco dalším generacím, c) mít svou rodinu a rodinné zázemí či d) najít své „místo v životě“. Obecně lze říci, že je pro jedince nejdůležitější cítit, že někam patří a má své „kořeny“. Druhá výzkumná otázka: 2) *Lze vysledovat, že má tvorba rodokmenu pozitivní vliv na řešení jedincovi krize identity? Pokud ano, jak se tento vliv projevuje?* Že má tvorba rodokmenu pozitivní vliv na řešení jedincovi krize identity jasně potvrzuje případ Alice. Přiblížení světa Alice a její zkušenosti nám ukazuje i to, jak konkrétně se zkoumaný fenomén projevuje.

Jelikož se mi na podkladu získaných dat z výzkumu podařilo zodpovědět obě výzkumné otázky, považuji tímto také výzkumné cíle celé práce za dostatečně naplněné.

Výsledky ukazují, že *tvorba rodokmenu má prokazatelný pozitivní vliv na identitu jedince a také na řešení její možné krize*, proto je možné aplikovat tento intervenční nástroj z pozice sociálního pedagoga při práci s klienty s krizí identity a klienty procházejícími krizovými životními situacemi.

Resumé

Diplomová práce se zaměřuje na zmapování procesu vytváření rodokmenů a jeho možného pozitivního vlivu na řešení krize identity jedince prostřednictvím kvalitativních rozhovorů. Výsledky daných rozhovorů se čtyřmi respondenty jsou interpretovány na základě provedené analýzy metodou IPA (interpretativní fenomenologická analýzy). Práci lze rozdělit na dvě části, a to první část teoretickou a druhou výzkumnou.

Obsahem první části jsou tedy témata vytvářející teoretický základ pro následný výzkum. Těmito tématy jsou genealogie a rodokmeny s přesahem do rozpadu rodinných vazeb v moderní době, identita, její vývoj, upevňování a krize a krizové situace.

Druhá část práce je věnována výzkumu. Zde je popsán proces shromažďování dat od respondentů skrze rozhovory s využitím doplňující metody – čáry života a dále postup získávání výsledků prostřednictvím analýzy IPA. Následuje prezentace a interpretace těchto výsledků z dat každého respondenta zvlášť i napříč jednotlivými případy, čímž je také představena zkušenost respondentů se zkoumaným jevem – tvorbou rodokmenu. Výsledky jsou zakotveny v datech vycházejících z přepisů rozhovorů.

V závěru práce jsou shrnuta výsledná zjištění celého výzkumu a jsou zodpovězeny dvě výzkumné otázky. Z výsledků výzkumu vyplývá, že tvorba rodokmenu má prokazatelný pozitivní vliv na identitu jedince i na řešení její krize. Je tedy možné aplikovat do praxe tvorbu rodokmenu jako intervenční nástroj sociálního pedagoga při práci s klienty s krizí identity.

Summary

The diploma thesis is focused on a mapping of a process of creating of family trees and its potential positive effect on solving of the identity crisis of subjects via qualitative dialogues. The results of these dialogues with four respondents are interpreted based on the analysis conducted by the method called IPA (the interpretative phenomenological analysis). The thesis can be divided into two parts, the first one – theoretical – and the second one – research.

Themes, which are making the theoretical background for the following research, are the part of the first part of the thesis. These themes are genealogy, family trees with an overlapping to the breakup of family realitions in the modern time, identity, its development, its consolidation, its crisis and critical situations.

The second part is focused on the research. The process of collecting of the data from respondents via dialogues with them using the additional method – lifeline – is described there in the second part, and then the procedure of getting the results via the analysis called IPA. There is following the presentation and interpretation of these results from the data from each respondent alone and through each case, which shows the experience of each respondent with the phenomenon of the research – creating of family trees. The results are the part of data which goes from transcriptions of the dialogues.

The summary of whole research and responses to two research questions are summed up in the last part of the thesis. It shows that the creation of the family tree has the valid positive effect on the subject's identity and solving of its crisis. It is possible to use the creation of a family tree in practise as an intervention tool of the social educator when working with clients with the crisis of identity.

Seznam použité literatury

1. BAUMAN, Zygmunt. *Individualizovaná společnost*. Praha: Mladá fronta, 2005. Myšlenky (Mladá fronta). 290 s. ISBN 80-204-1195-X.
2. EVANGELU, Jaroslava Ester. *Krizová komunikace: efektivní zvládnání krizových a zátěžových situací*. Ostrava: Key Publishing, 2013. Monografie (Key Publishing). 95 s. ISBN 978-80-7418-175-7.
3. HÁSEK, Václav. *Učebnice pro začínající rodopisce*. Praha: Česká genealogická a heraldická společnost v Praze, 2014. 286 s. ISBN 978-80-905500-1-8.
4. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.
5. HONZÁK, Radkin a Vladimíra NOVOTNÁ. *Krize v životě, život v krizi*. Praha: Road, 1994. Psyché (Road). 129 s. ISBN 80-83385-60-00.
6. HRDÁ, Martina a Radim ŠÍP. *Identita v sociálně pedagogickém výzkumu: pole napětí, změn a začlenění*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. Sociálně pedagogický výzkum. 173 s. ISBN 978-80-210-5761-6.
7. HŘEBÍČKOVÁ, Martina, Petr MACEK a Ivo ČERMÁK, ed. *Agrese, identita, osobnost*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003. 315 s. ISBN 80-866-2006-9.
8. MAKOVSKÝ, Vladimír. *Hledáme své předky: na pomoc začínajícím badatelům*. 3. aktualizované vydání. Žďár nad Sázavou: Tiskárna Unipress, 2015. 142 s. ISBN 978-80-260-8947-6.
9. MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). 323 s. ISBN 80-864-2958-X.
10. MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie. 251 s. ISBN 80-86429-05-9.
11. PAULÍK, Karel. *Vývojová psychologie*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2002. 66 s. ISBN 80-7042-214-9.
12. PEREMSKÁ, Lenka. *Rodokmen krok za krokem*. Brno: Albatros media, 2013. 208 s. ISBN 978-80-264-0279-4.
13. POHANKA, Henry. *Sám proti toku času, aneb, S genealogií k vlastním kořenům*. Litvínov: Dialog, 2002. 271 s. ISBN 80-858-4362-5.
14. PRŮCHA, Jan. *Pedagogický výzkum: uvedení do teorie a praxe*. Praha: Karolinum, 1995. 132 s. ISBN 80-718-4132-3.

15. ŘIČAŘ, Kristoslav. *Rodokmen: objevte tajemství vašeho rodu*. V Praze: Malý princ, 2013. 253 s. ISBN 978-80-87754-14-6.
16. ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 190 s. ISBN 978-80-210-6382-2.
17. SCHWARTZ, Seth J., Koen LUYCKX a Vivian L. VIGNOLES, ed. *Handbook of identity theory and research*. New York: Springer, 2011. 998 s. ISBN 978-1-4419-7987-2.
18. SMĚKAL, Vladimír. *Přehled psychologie osobnosti*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. 248 s.
19. SMITH, J. A. and EATOUGH, V. 'Interpretative phenomenological analysis', in G. Breakwell, C. Fife-Schaw, S. Hammond and J. A. Smith (eds) *Research Methods in Psychology*, (3rd eds). London: Sage, 2006.
20. STRAUSS, Anselm L. a Juliet M. CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. SCAN. 196 s. ISBN 80-858-3460-X.
21. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Vývojová psychologie: studijní opora*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. 96 s. ISBN 978-80-7464-302-6.
22. ŠPATENKOVÁ, Naděžda. *Krize: psychologický a sociologický fenomén*. Praha: Grada, 2004. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0888-4.
23. ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. 377 s. ISBN 978-80-7367-313-0.
24. VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 1999. 353 s. ISBN 80-718-4803-4.
25. VYKOPALOVÁ, Hana. *Krize a psychosociální pomoc*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 84 s. ISBN 978-80-7318-621-0.
26. VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). 404 s. ISBN 978-80-247-1428-8.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Čára života Eva

Příloha č. 2: Přepis rozhovoru s Evou

Příloha č. 3: Čára života Markéta

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru s Markétou

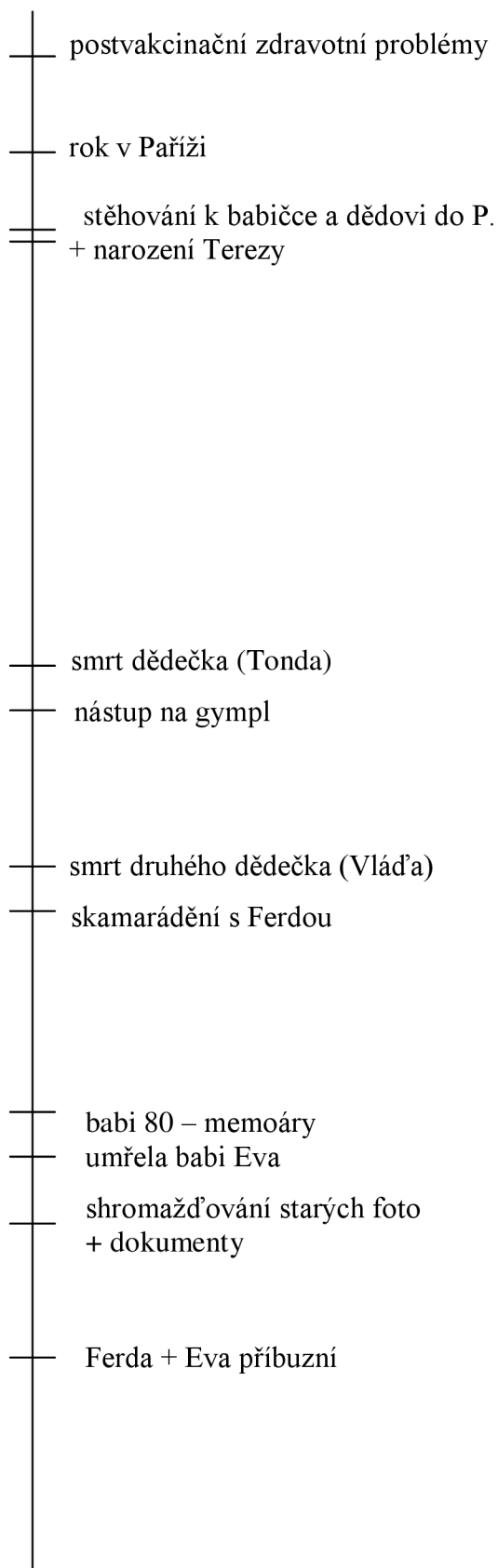
Příloha č. 5: Čára života Alice

Příloha č. 6: Přepis rozhovoru s Alicí

Příloha č. 7: Přepis rozhovoru s Lubošem

Příloha č. 1: Čára života Eva¹⁰⁴

NAROZENÍ

2011

¹⁰⁴ pro lepší čitelnost jsem Evinu načrtnutou čáru života přepsala

Příloha č. 2: Přepis rozhovoru s Evou¹⁰⁵

Věk 26 let

Délka rozhovoru 21:10

Dotaz na souhlas s nahráváním rozhovoru – Ano, s nahráváním souhlasí

Na začátek bych tě poprosila, jestli bys mohla zkusit načrtnout osu nebo čáru svého života a vyznačit na ní nějaké pro tebe důležité události v životě, které si myslíš, že ovlivnily to, že jsi začala dělat svůj rodokmen. Jestli je to takhle srozumitelný?

Je to srozumitelný, ale je to složitější úkol, než jsem očekávala [smích]. Dobře, takže tady dáme polopřímku [smích] začínající mým narozením. Nad čím když teda přemejšlim, tak sem tam klidně, to klidně mohlo bejt i před narozením, co se týče mejch předků, nicméně jsem trochu asi egocentrická a začínáme mým narozením. [smích] No, takže další důležitý bod bych řekla, že je ... [pauza] No, to je složitý... [pauza] Já zvažuju, co úplně ze začátku bylo tak důležitýho. Jo, tak asi si tam prostě dáme na úplný začátek jako nějaký postvakcinační zdravotní potíže, zdravotní problémy. Pak si tam dáme rok v Paříži. Pak si tam dáme stěhování k babičce a dědečkovi do Pb plus teda velice záhy na to narození Terežky.¹⁰⁶ [pauza] Hm, tak. Tak ten začátek je asi takovej důležitěj, jinak, těch dalších věcí, co mě ovlivnily s tvorbou rodokmen. Tak vzhledem k tomu, že to je vázaný na ten rodokmen, tak tam pak nebudu asi dlouho nic psát, i když teda jinak určitě bylo spoustu věcí, co mě ovlivnily. A potom... [delší pauza]. No, já mám teda dva rodokmeny, ještě máme jeden psí a jeden lidskej [smích]. Tak psí informace tam asi nebudu zanášet, že jo?

Tak podle toho, kterej je pro tebe teda významnější, já nevím.

[Smích] Ne, tak potom dejme tomu, teda třeba prostě nástup na gympl. No, co se týče teda tvorby rodokmenu, tak potom asi, [pauza], bych tam přece jenom dala stěžejní někdy v prváku nějaký jako větší se seznámení s Ferdou nebo skamarádění nebo já nevím jak to nazvat [pauza]. Protože s tím jsme teda potom hodně ty rodokmeny řešili. No a ještě teda těsně předtím než jsem nastoupila na gympl, tak umřel dědeček p. [pauza]. Tynhlensty asi teda rodinný události tam dost jako jsou důležitý, tady těsně před tím umřel dědeček druhej. No a potom, co bylo takovej jakoby nejdůležitější nebo kdy jsem to vůbec jako se vod toho vodpíchla bylo zase asi další čtyři roky na to, už teda na vejšce, kdy umřela babička Eva [pauza]. A já jsem se začala probírat téma věcma právě po těch prarodičích.

Já jsem se tě na to chtěla zrovna zeptat, že to tam uvádíš jako důležitý vlastně ty úmrtí, tak...

¹⁰⁵ z důvodu větší anonymity uvádím v přepisu rozhovoru namísto příjmení a názvů menších měst, obcí a vsí pouze počáteční iniciály

¹⁰⁶ poznámka výzkumníka, jde o sestru respondentky

No, protože vlastně jsem jakoby nad tím nezačala nějak jako dřív dumat, ale když umřela babička Eva, tak právě ten dům v ta P., tak po nějaký době jsme, začali prostě se probírat věcmi po babičce a po dědečkovi a našla jsem, takže dejme to třeba tady prostě, shromažďování nějakých starých fotografií plus prostě dokumenty a tak dál. No tak já spíš než že bych to teda tvořila nějak prostě, že bych si řekla, udělám si rodokmen, tak jsem našla tyhle ty starý dopisy babičky a dědečka a fotografie až do relativně nějakých praprarodičů a začala jsem to dávat dohromady, z čehož mi začal vylezát teda nějaký rodokmen zhruba. Á... [pauza]

Uhm a můžu se zeptat, kdy jsi s tím teda tak začala, v jakim věku? Nebo zpětně zhruba, kdy to tak bylo?

Tak teda mi bylo nějakých, tak babička Eva umřela, když jsem byla ve druháku na medicíně, takže asi 2010 a tohle je dejme tomu 2011. Je to poměrně čerstvý, 2011 řekněme jsem na tom začala pracovat, takže mi bylo nějakých jednadvacet. No a potom teda vod týchle chvíle tak jsem se začala trochu pít právě po příbuzných, co a jak, jaký maj další fotografie prostě a co a jak dál věděj. Ještě zajímavěj bod byl teda ve chvíli někde tady záhy, kdy jsme s Ferdou zjistili, že jsme příbuzný¹⁰⁷ [smích]. Protože mi ukazoval svůj rodokmen a mě zarazilo jméno M., což jsou vod nás teda z rodiny taky. Um a pak jsme dohledali, že jsou to teda vopravdu asi přes nějaký čtyři generace ta samá rodina, takže jakoby k dalšímu hlubšímu tomu rodokmenu já jsem se dostala vod něj, to co von zjistil. Takže jsme to dali dohromady. Vod tetičky zas nebo z druhý strany tak jsem zase takhle dostala taky jakoby tu část vytvořenou někým jiným a [pauza] potom ještě jsme nějak jeli na Slovensko za našima příbuznejma a tam jsme se dostali k nějakým starým rodnejm listům a oddacím listům a fotografiím právě tý rodiny, co potom je společná s tou Ferdovou rodinou no. Takže jakoby tak.

A věnuješ se tomu rodokmenu ještě nějak do teďka nebo už je to uzavřený? Říkalas, že jsi dostala nějaký ty materiály ještě od Ferdy a od nějaký tý tetičky a dál?

Po pravdě se tomu jako teď moc nevěnuju spíš prostě, když je nějaký nový narození nebo úmrtí v rodině, tak to tam doplnim. Nebo když jsem třeba ještě našla v nějakých dopisech nebo úryvcích, jako co kdysi třeba psala babička s dědou, tak to spíš jakobi doplnit jako vo ty nějaký příběhy toho, co prožívali teda tyhle ty blízký.

Chtěla sem se zeptat, jakým stylem to máš vytvořený. Jenom rodokmen jako jména nebo tam máš i nějaký další informace? A taky jaký to pro tebe má význam?

Mám to teda na internetu na jedný stránce, co umožňuje prostě tam si vytvářet stromy, protože jsem to nejdřív začala teda dělat jako na papíře, ale vono relativně záhy se to rozroste prostě do takovejch velikostí, že to není náh jako čitelný a nemůže tam člověk k těm jednotlivým právě lidem si dopisovat co chce a z těch, z tý jakoby svý přímý linie a z těch bližších lidí, tak tam k nim toho mám právě víc, co mi tak přijdou a co vim o nějakých důležitých událostech jakoby v životě, jak nějakých studijních, tak prostě narození dětí plus právě třeba u těch babiček s dědečkama, tak když jsem někde našla

¹⁰⁷ poznámka výzkumníka, jde o bývalého přítele respondentky

nějaký povídání, co třeba oni psali vo svejch rodičích nebo tak, tak sem to i doplňovala tam do toho, takže mě se na tom spíš líbí to [pauza] jakoby uchovat v tý rodině nějaký ty vzpomínky, co kdo z nich prožíval a co zažili. No a to tam nějakim způsobem vepsat. Naše babička Eva ještě, to taky možná k tomu takový zajímavý, vlastně, půl roku před tím než umřela, tak jí bylo osmdesát a k těm osmdesátinám si přála počítač a chtěla sepsat svoje memoáry [smích]. A začala to psát, teda napsala jenom pár kapitol jako z dětství, bohužel, tak to tam mám taky. Plus je třeba moc hezký když tam něco píše a potom jsem vobjevila fotografie související s těma jako příběhama, třeba tam psala o svém oblíbeném medvídkovi a našla jsem její fotografii, kde jí jsou asi čtyři roky a kde je se svým oblíbeným medvídkem. Takže a můj rodokmen je teda spíš jako o tomhle než o těch faktech no.

Já jsem se chtěla ještě zeptat, jestli máte ten rodokmen nějak sdílenej v rámci rodiny a jestli se do toho zapojili i nějaký další členové nebo jestli jenom ty sama?

Právě jsem tam přizvala všechny možný členy rodiny, tím jak je to teda na tý internetový stránce, tak to funguje tak, že když tam já někomu navrhnu členství, tak von se do toho může zaregistrovat a přidávat tam právě fotografie nebo různý životní události, takže, takže tak. Asi nejvíc na tom spolupracuje teda Ferda, potom jeden můj vzdálenější bratranec, s kterim se vídáme tak jednou za rok a kterej byl vychovávanej svim dědečkem, měl k němu jako hodně blízkěj vztah a když ten dědeček umřel, tak právě to, ho motivovalo k tomu začít ten rodokmen tvořit, protože chtěl prostě vidět, jak to nebo chtěl [pauza] nevim, tak nějak [ztišení], uchovat jak to v tý rodině bylo. A zrovna on teda jako jezdí po těch místech, kde asi žili ty lidi a snaží se to nějak dál dopátrat. Z čehož teda já těžim zase ty nový data do mého rodokmenu [smích], ale tuhle tu část už já pro to nedělám.

No, a když se teda ještě vrátíme k tomu, co si tady napsala na té tvojí ose života, jako významné události, které ovlivnili to, proč jsi začala s tou tvorbou rodokmenu, tak už jsme tady říkaly, určitým způsobem tu smrt, babiček, dědečků, což vedlo k tomu, že jste se probírali těma věcmá, ale pak tady máš ještě další věci, tak jestli bys to nějak rozvedla? Co ti z toho ti přide důležitý?

Tak třeba k tomu stěhování k babičce a dědečkovi do P., tak...

Mohla bys jenom upřesnit, zhruba časově, kdy to bylo?

I Určitě, tak my jsme, já jsem se narodila v Praze, vlastně do mejch zhruba dvou, dvou a půl let jsme žili na L. s našima. Potom táta dostal možnost vodjet na rok studovat do Francie, takže jsme vlastně zhruba rok nějak jako tak na půl bydleli v Paříži. Ty jako první částí tý osy¹⁰⁸ jsem tam uvedla spíš proto, že mám pocit, že tak jako zásadně utvářely jakoby nějakěj, nějakou mojí osobnost a jako povahu, že v podstatě nelze je jako vynechat, i když nějakěj úplně příměj vliv na ten rodokmen nemaj, ale jako pocitově mi přidou důležitý.

¹⁰⁸ Jedná se o postvakcinační zdravotní problémy, rok v Paříži, stěhování k babičce a dědečkovi do Pb a narození Terezy.

Aha. A můžeš ještě nějak rozvést, jak máš na ose napsaný ty zdravotní problémy?

No, to jsem měla problémy po vočkování obrny a vlastně dlouho se to pak jako táhlo, ale prostě určitě to ovlivnilo jako spousta vzniku mejch kamarádství a i vztah k některým lidem, takže, takže prostě proto je to tam jako uvedený, ale jinak, jinak jako víc ne. A to stěhování teda k babičce a dědečkovi do P., to je určitě důležitý, protože, hm, ten dům teda v P. tak postavil právě můj pradědeček s prababičkou, rodiče dědečka Tondy, uhm, jemuž teda s babičkou se podařilo ten dům nějakým způsobem ještě vlastně vykoupit tu polovinu druhou od jeho bratra a to mělo určitě zásadní vliv na jako spoustu věcí. Za prvý, že ten vztah především s touhle babičkou a s tímhle dědečkem byl vopravdu silnej, uhm, a i to mě tak jako motivuje asi pátrat po tom, co jako dřív prožívali, protože naši když potom začali pracovat v Praze, tak babička s dědečkem se o nás hodně starali. Vlastně v tom dvougeneračním domě jsme žili, dokud babička a dědeček neumřeli, takže vlastně celý dětství a celý dětství jsme s nima trávili vopravdu každéj den, takže proto je to důležitý zaprvý a zadruhý uhm, tím jak ten náš dům postavili ti moji praparodiče teda, tak a mám to tam hrozně ráda, tak se mi zároveň tak nějak jako líbí, jak je to, hmm, no jak to jakoby pokračuje v tý rodinný linii, jak prostě to není nějakéj dům do kterýho bychom se [pauza], nevím, prostě tak nějak cejtím takový kořeny tam. Takže tak.

A pak tady máš ještě později nástup na gympl. Mohla bys to nějak rozvést?

No, tak na gymplu jsem se potkala právě s Ferdou, se svejma nejbližšíma kamarádkama a se svym prvním přítelem, takže je to taky tak jako zásadní, že to utvářelo moji osobnost, asi proto [smích]. Ale vyloženě k tomu rodokmenu, ano, potom prostě jako umožnilo mi to kontakt s těma lidma, prostě s kterejma sem to potom dál ten rodokmen řešila, třeba s tím Ferdou. Tak. No, pak tam mám právě teda tu babi, ty memoáry, jak jsem říkala a to už sme vlastně všechno potom probraly [ztišení].

A jak si říkala, že pro tebe má význam to, že se to nějak shromáždilo, tak máš nějakou vizi do budoucna, co bys sama ještě chtěla, buď vytvořit anebo, co s tím, co už se vytvořilo, jak by sis to představovala?

Docela by se mi líbilo, ale nevím teda, jestli na to někdy dojde, by bylo prostě třeba s těma žijícíma příbuznejma případně teda třeba i jako s našima rodičema, prostě zaznamenat nějaký jako historky nebo prostě, životní události, co oni si pamatujou nebo co voni slyšeli vyprávět a doplnit to teda spíš o tyhle, o tyhlety, co se v těch rodinách dělo, co prostě bylo pro ty lidi důležitý a to tam nějakým způsobem doplnit. No, vyloženě že bych jako aspirovala na to vytvořit nějakéj rodokmen do šestnáctýho století, to tam jako úplně ta moje snaha tolik nevede. Eště možná jedna věc, ještě k tomu roku v Paříži, u nás se dycky tradovalo, že nějakéj voják z napoleonskejch válek [smích], že se zamiloval do nějaký praparaparaprababičky, takže to mě zajímalo, jestli na někoho takovýho tam nenarazit, to sem nenarazila a zas tak mě to jako nežene, ta touha to zjistit, abych teda popojížděla po těch lokalitách, třeba četla si v kronikách, snažila se něco zjistit. To asi úplně ne, spíš prostě třeba ty fotografie, co někde v rodině jsou, tak je pokusit nějak zachovat. Je mi líto, když se vyhazujou právě třeba fotografie

nějakejch praprarodičů nebo samozřejmě pokud si je chtěj nechat ty ostatní, tak sem ráda, když si to můžu aspoň rozkopírovat.

A má to pro tebe teda význam, i když jsi ty lidi vůbec neznala? Jako třeba už ty prapra a dál?

Jo, má to pro mě význam, moc se mi to jako líbí vidět, jak ty předkové vypadali, protože jsem je sice neznala, ale na druhou stranu je to jako přece jenom [ztišení], nevím jak to říct, moje krev [smích]. Ne, je to zajímavý dívat se třeba i na to, po kom má kdo rysy a jako baví mě to zjišťovat no, co a jak s nima bylo... [pauza]

Takže, jak si říkala, tak se spíš zaměřuješ na ty historky nebo na ten život prostě celej...

Jako jak ho vedli no, spíš než jako nějaký historky prostě, co se jim kde stalo, spíš takový ty jako důležitý věci přesně, co v tom životě je nějak jako ovlivnilo...

Někdy se třeba lidi i zaměřujou na to, že si zjišťujou rodokmen kvůli nějakým chorobám a takhle. Jak to bylo u tebe?

Hmm, jako část tý rodiny to tam má vyplněný nebo třeba, na co kdo zemřel, to tam občas mám uvedený, ale nebyl to nikdy jako, nebyla to nikdy jako motivace to úplně zjišťovat, i když skoro všichni u nás v rodině maj rakovinu no [smích], tak to je takový jako, že to v tom rodokmenu tak jako svítí [smích], ale nikdy to nebyla motivace, to je spíš takový, že to tak je a vim, že to tak je [ztišení].

Tak super, tak moc děkuju za rozhovor.

Nemáš zač.

Příloha č. 3: Čára života Markéta¹⁰⁹

2013

SRAZ RODÁKŮ

2009

NETEŘE

1999

SEZNÁMENÍ S MANŽELOVOU BABIČKOU

¹⁰⁹ pro lepší čitelnost jsem Markétinu načrtnutou čáru života přepsala

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru s Markétou¹¹⁰

Věk 42 let

Délka rozhovoru 26:52

Dotaz na souhlas s nahráváním rozhovoru – Ano, s nahráváním souhlasí

Dobře, takže já bych Vás na začátek poprosila, jestli byste zkusila nakreslit čáru Vašeho života, na které byste se pokusila vyznačit pro Vás důležité události, které se pojí s tvorbou Vašeho rodokmenu.

Takže můžu?

Můžete. (smích)

Já si myslím, že pro mě jako rozhodující byl rok 99 a tehle ten důvod ten rok 99 byl, kdy sem se seznámila tady v Praze s mim manželem a on mě šel představit svý babičce a představoval mě jako M. Š. a ta babička říká: „ No já tohleto jméno znám, moje babička se za svobodna jmenovala taky Š. a pocházela z V.“ Já říkám: „To není možný, můj děda se taky narodil ve V., to prostě není možný.“ Takže to byl takovej jakoby první, že bych chtěla asi o tom vědět víc, jak jsme s tím manželem jakoby příbuzný. No, ale nebyl na to nák jakoby čas a pak bych řekla, že druhej takovej impuls byl v roce, to bych řekla takovejch možná osm, devět let zpátky, tak to byl nákej rok 2009 a to bylo, když sem hlídala neteře a oni najednou řekly, že maj v telefonu teta Vlasta a že nevědí, kdo to je. Tak to sem úplně jako se rozčertila, že nevědí, kdo to je a začla, říkám, no teta Vlasta, to je moje teta, vašeho dědečka vlastně sestra a voni to jakoby nechápaly a vzala sem právě tužku a papír a začla sem jim kreslit. Tady ste vy, tady sem já s vaším tatínkem, tady je váš děda s babičkou, tady je praděda a to. No a oni pak říkaly, no dobře, ale tady v tom V. říkáme nákim lidem teto, strejdo a já taky nevím, kdo to je a já říkám zase, vy to prostě a začla sem kreslit, kreslit a najednou mě to úplně tak chytlo, že sem říkala: „Tak víte co, pudeme teďka po těch lidech a budeme se ptát, kdy se narodili, kde se narodili a to a navštívíme“, protože to sem si zase vzpomněla, že když sme byli malí, tak sme s dědou jezdívala-li po různých těch jeho sourozencích, ale jako dítě mě to nezajímalo, jako já nevím, osmiletá, desetiletá, to bylo spíš pro mě nepříjemný, ale mrzí mě to dneska, protože dneska už se nemám jako koho zeptat a mrzí mě, že sem jakoby předtim neposlouchala víc. No, ale začli sme tyhle lidi jakoby objíždět o těch prázdninách, bylo to velmi příjemný. Já sem si vždycky pamatovala, že to byla nějaká vesnice, pamatovala sem si, že tam byl nějaký dvůr a že ta, já nevím, jakoby teta, že se jmenuje třeba H., tak sem se tam zeptala v hospodě, kde ty H. asi bydlej, oni mě tam poslali, tam sem se představila, že sem teda vnučka F. Š. a voni hned, no jo, jo, já si tě pamatuju, podťe dál a tohleto. Všichni byli velmi jakoby vstřícní a ukazovali nám starý fotky a to. A to byl asi takovej jakoby, kdy sem říkala, musím v tom pokračovat dál, protože každěj mě do toho jako i trošku hnál a říkal: „Je to

¹¹⁰ z důvodu větší anonymity uvádím v přepisu rozhovoru namísto příjmení a názvů menších měst, obcí a vsí pouze počáteční iniciály

paráda, že tě to zajímá, musíš prostě, jakmile budeš vědět nějaký informace, dej nám vědět...

A můžu se zeptat, kdo to tak říkal, abyste v tom pokračovala?

Ty příbuzný. Jenomže, já sem zase nevěděla, kam mám jít. Já sem věděla takovou tu současnost jo, ty vlastně ty sestřenice, bratrance vlastně mého táty, tak ty sem jakoby znala, ale už sem nevěděla ty jejich jakoby moc potomky a to. Takže sem udělala si takovej rodokmen tý současnosti. No a teď sem potřebovala tu minulost, že jo. Takže sem začla hledat na internetu, kde by se to dalo zjistit a najednou sem zjistila, že to má bejt ten státní oblastní archiv, no a rozjela sem se tam. No, a když sem poprvý viděla tu knížku, kdy prostě mi přinesli, tam mi teda pán pomoh, že jo, říkal: „Koho hledáte?“ Tak mi tam jako pomoh a když sem čekala, než mi tu knížku z toho archivu přinesou, tak sem měla, hrozně sem se jako klepala, takovim jako vzrušenim a chtěla sem vstoupit, jako vstát a všem říct: „Podívejte se na mě, já zjistim svý předky, jenomže ty lidi tam byli taky kvůli tomu, že jo.“ Takže a když sem vlastně našla vlastně svýho pradědu a zjistila sem z toho, že jako prababička a praděda, že to sou ty a ty lidi, tak mě to jako chytlo.

Hm, takže to jste říkala rok 2009, že to bylo na základě vlastně Vašich neteří, že nevěděly to příbuzenstvo, tak jste tak začla jakoby pátrat...

Spíš mě tak jakoby, hodně mě v tom popíchly, protože rozhodující byl asi ten rok 99. No a tak sem pátrala, pátrala...

No a jak dlouho jste se tím teda tak od toho roku 2009 zabývala do teďka?

Já bych řekla, že tak intenzivně to byly asi ty dva roky, vod toho roku, jak sem říkala 2009, no asi ty dva roky a pak sem právě narazila na tu příbuznou, která, to byla vlastně, no na příbuznou, na H. V. a ona měla hodně dopodrobna tu minulost. Tak sme se právě setkaly a ona říká: „Já mám hodně dopodrobna, já se tím zabývám několik let, mám tu minulost, ale nemám tu současnost.“ Tak sme si ty informace vlastně jakoby vyměnily.

No a jak jste říkala, když jste poprvý měla tu knihu v tom archivu, že to zjišťovat ty předky bylo takový vzrušení, tak pokračovalo to i potom při tom hledání?

Pořád to pokračuje.

Takže když něco zjišťujete, tak to je pořád taková motivace vlastně proč to děláte, že to je pro vás určitý vzrušení a adrenalin, jestli se něco zjistí?

No já si myslim, že to je pořád takový vzrušení, protože tam vždycky na něco narazim. Stejně ste nejdřív zklamaná, když třeba hledáte nákou dobu a nemůžete nic najít jo, ale pak když, tak to musí člověk odložit a pak se prostě vrátit, aby zjistil člověk, že třeba dělal úplně nákou chybu, jo. Že sem třeba hledala někýho příbuznýho a hledala sem ho po svatbě, jenomže mě nák nenapadlo, že ten dotyčnej se moch taky narodit před svatbou (tzn. jmenovat před svatbou jinak).

Ještě, jestli se můžu zeptat, tak vy jste si hledala sama nebo jste byla třeba na nějakém kurzu?

Ne, tak nebyla sem, ale pučovala sem si knížky z knihovny. No, tam to bylo hodně jakoby, jak postupovat. Základem tam bylo vždycky hlavně nepřeskakovat, což sem na začátku ty chyby dělala no, že sem hodně jakoby i přeskakovala. Že sem prostě někoho našla a pak sem prostě hledala a nakonec sem našla to stejné jméno, že sem nešla jakoby po linii, to sem dělala jako ty chyby na začátku.

Takže vy ste říkala, že ste udělala hlavně tu současnost a to znamená třeba praprababičky a dědečkové nebo ty, co teď žijou? Jak si to mám představit?

Ta současnost je, no vlastně ty lidi, co teďka žijou. Takže to byli, já sem šla vlastně od toho mého jakoby pradědy nebo pardon, mého dědy, to sem zjišťovala tu současnost a pak sem v tom archivu hledala tu minulost a to sem ještě teda propojila s tou svojí příbuznou.

A co vás na tom rodokmenu nejvíc baví? Jestli třeba zjišťovat a hledat právě ty fotky a tyhle věci nebo spíš dostat se co nejdál do minulosti a zas mít co nejvíc těch příbuznejch? Co pro vás má v tom hledání větší význam?

Takhle, můj cíl byl hodně zjistit, jak jsme teda s tím manželem příbuzní nebo s tou jeho babičkou, což se nám teda podařilo zjistit a podařilo se nám to zjistit, že vlastně abych to přiblížila, že můj prapraděda a manželův prapraděda byli bratrance. Jo, takže tohle víme, tak jakoby nejbliž. A pak už bych řekla, když sme zjistilo tohleto, tak tamto už trochu polevilo.

Takže tohle byl takovej impulz, ten začátek, že ste chtěli zjistit, jestli ste vlastně příbuzný? No a jsou ještě nějaké další události, co byste řekla, že vás ovlivnily s děláním toho rodokmenu? Může to bejt třeba i vzdálenějc, co vám přide jako pocitově, co vás napadá?

No, když to řeknu, jak sem se seznámila s tou příbuznou, tak ona mi dala hodně jako informací a já sem někde ještě v těch knížkách právě vyčetla, že by se dalo zjistit, jak se jako naši předci, jak se učili. Takže sem šla znova do archivu, to sem šla vlastně do P. a tam sem zjistila, jak se prostě děda učil. Takže sem si vytáhla jeho klasifikaci, kde bylo...

Takže jeho vzdělání?

Ano, vzdělání. Což bylo taky velmi zajímavý, protože to bylo myslim, že ještě v době, kdy nák nebyl uzákoněný zákon, že musíte bejt nějak příbuzná. Takže tadyhle mi vopravdu dali do ruky všechno a nemusela se doklázat příbuznost. Takže a tam bylo taky zajímavý to, že jsme si vlastně napsali, kteří spolužáci chodili s dědou do třídy, takže sme věděli, jo támhleten člověk z té vesnice, toho známe, ten chodil s dědou do třídy.

A můžu se k tomu zeptat? Jak ste si ten rodokmen vytvořila? Jestli máte fotky nebo jestli máte jenom jména nebo strom? Jestli to máte někde na internetu?

Mám na záchodě [smích] plakát a tak mám jakoby nakreslený strom života a mám to vlastně od toho mého pradědy, což sem tam počítala, že má asi 130 pravnoučat, 130 myslím, že praprawnoučat.

A připisujete tam i třeba?

Připisuju. Když jako teďka, ještě bych řekla, že jak sem takhle vobjížděla ty příbuzný, tak bych řekla, že sem je hodně jako stmelila, jo. Takže teďka právě když někde třeba se někdo narodí, tak oni mi dají zprávu, jo.

Takže ste vlastně kontaktovala příbuzný, který ste do té doby neznala. A oni už se nějak stýkaj i mezi sebou nebo minimálně se znaj, že?

No, ale řekla bych, že já se znám víc se všema než voni mezi sebou.

A má to pro vás tohle taky nějaký význam, že máte ty „nový“ příbuzný, který ste předtím neznala?

No, je to příjemný. Je to jakoby příjemný, když byl třeba teďka ten sraz rodáků, což se zase teďka plánuje, tak to bylo příjemný, že sem tam vlastně stála a vedle mě stál jeden příbuznej a říkal: „Kdo je támhleto?“ A já říkam: „No, to je vašeho manžela sestřenice.“ „A kdo je támhleto?“ „No, to je vašeho manžela bratranec a tam vedle jeho manželka.“ Tak to bylo takový, že sem dělala takovýho tlumočnicka [smích] těm různějm příbuznějm.

A můžete mi ještě říct, co byl ten sraz těch rodáků?

To byl sraz v té vesnici, v té vesnici V., protože hasiči měli 105 let výročí, takže při té příležitosti se tam udělal sraz rodáků.

A vy ste z V.?

Tak já sem z Prahy, pocházím z Prahy, ale v tom V. máme chalupu, ale není to ta chalupa, kde se ten můj děda narodil. Děda se narodil jinde.

Takže ste se tam přestěhovali?

Rodiče si koupili chalupu, jenom jako chalupu.

A byla ste tam od dětství.

No, už asi v 73 se ta chalupa kupovala.

Jak ste říkala, že ste se tomu rodokmenu věnovala vlastně tak jako intenzivněji dva roky, tak když třeba teďka něco objevíte, tak to přidáváte?

No, teď bych řekla, že teď to hodně ustalo, protože to, co sem chtěla zjistit, jakoby mám a mám toho jakoby víc.

A co ste vlastně chtěla zjistit?

No chtěla sem zjistit, jak sme příbuzný s tím manželem [smích]. To byl takovej největší impulz. No a eště takhle, eště bych se třeba chtěla pustit do rodokmenu třeba mojí mamky, ale je pravda, že tam mě to moc jakoby neláká, protože já ty její tety neznám.

Takže to máte teď zatím od tatínka (rodokmen)?

No, od tatínka. Jo, protože tam sem opravdu s tím, že v tom V. ten děda tam ty příbuzný měl, tak se to snadněji najde, protože byli na jednom místě. Jo a s tím dědou sme je i voblížděli ty příbuzný, protože ty sou v tom, když to řeknu, v tom kraji p., jsou tam vlastně rozesetý, takže je to snazší.

A můžu se teda ještě zeptat, já vim, že ste říkala, že máte ten strom života a jinak máte třeba ještě něco dalšího?

No, na počítači a pak je to daný ještě na tu stránku na internet se to dá možnost dávat, teď nevím, ale je to i jakoby daný na internetu, aby se to dalo sdílet s ostatníma příbuznýma.

A tam máte teda uvedený jenom roky narození, úmrtí a tohle nebo tam máte i nějak další informace?

Tam ty informace sou, že vždycky je tam jako napsanej ten člověk, kolik měl dětí a pak je tam vždycky vývoj jako těch dalších dětí.

Já se snažim dostat k tomu, jestli vás třeba podrobněji zajímá i ty lidi, to jak žili? Já vim, že ste říkala, že ste zjišťovala třeba to vzdělání toho pradědečka, ale jestli vás tohle zajímá i nějak víc anebo, jestli spíš mít jenom jakoby ty jména a roky, jenom takovej jakoby základní přehled?

Jako ty povolání to mě nějak jakoby ne to, jako bylo to zajímavý, mi sme, že nikdo nic jakoby neměl, že tam byly i povoláním žebračka, ale převážně to byli, že měli jako svoji krávu a to, domkář. Tak to tam vlastně převažovalo.

A to teda vlastně u těch vzdálenějších příbuzných.

Ano.

A jak ste říkala třeba o těch pra do současnosti, tak to máte nějak podrobněji?

Tam mám podrobněji a tam mám i fotky. Tam mám fotky, když byli třeba malí a většinou ty svatební, protože to je taková, že ty lidi sou takový jakoby načančaný [smích]. Takže to každej tu svatební jakoby dá. Takže to tam mám schovaný a to bych řekla, že mám tak z 80% možná těch svatebních fotek.

A to jste dostala od těch příbuznejch a takhle?

Ano, jak sem je vobcházela.

A byli ochotný vám je teda dát?

Hm, byli ochotný. Na to, že mě třeba v životě ani neviděli, ani o mě někteří neslyšeli [pauza]. Já sem se odkazovala vlastně, že sem vnučka toho F. Š. a že oni, vlastně jejich

maminka třeba byla ta a ta, a že to byli vlastně příbuzný. Jako musím říct, že nikdo nebyl, že by byl nějak jako neochotnej, naopak, všichni jako i procházeli spoustu fotek. Vždycky to bylo setkání, řekla bych třeba tak na pět hodin. Že voni se sami taky jako rozpovídali.

Takže, ale to bylo pro vás asi taky dost časově náročný ne, to objíždění?

Jo, bylo to, bylo to hodně náročný.

A kdybyste měla srovnat, kolik ste věnovala času tomu objíždět to příbuzenstvo a setkávat se s ním a naopak v těch archivech a takhle? Tak myslíte, že je to tak nějak vyrovnaně nebo že ste se něčemu věnovala víc?

No, asi víc to bylo v tom archivu, protože tam to bylo takový, že člověk musel víc hledat.

A co vás víc bavilo?

No, abych pravdu řekla [smích], tak ze začátku mě víc bavilo to v tom archivu, protože sem nevěděla, co mě čeká, ale pak bych řekla, že mě začlo bavit to objíždění, protože tam oni vyprávěli různé příhody, co třeba, že třeba mého dědu měli rádi, že vždycky třeba když přijela pout', že jim přivez karamel. Co třeba dělala babička. Takový to vyprávění bylo příjemnější než listování v tom papíru.

A to bylo vlastně už i o lidech, který ste vy sama znala, takže to vám bylo bližší?

No, že sem si je dokázala představit i tou vizáží.

Tak tady máme na ose dva datумы...

Pak bych tady dala ještě ten sraz, to byli ty hasiči, těch 105 [pauza]. To byl ten sraz těch rodáků, to muselo bejt rok 2013, to si myslím, že to bylo.

No a já se ještě zeptám, jestli máte nějakou vizi do budoucna, co byste ještě chtěla udělat nebo jestli je to už nějak ukončený?

Vize by byla to vydat nějak jakoby knižně a dát to prostě, zase vobjet ty současný příbuzný a prostě dát jim to. To je taková vize, pokud by to chtěli, ale myslím si, že jo.

A máte třeba něco takovýho, že byste to chtěla zanechat i vašim dětem nebo tohleto nebo to tam moc není?

Jo, jo, jo. Teda děti nemám, ale těm neteřím, těm bych to jako chtěla, těm bych to chtěla dát [ztišení]. Nějak to líp jako eště zpracovat. Jenom ne, jako ten rodokmen na tom záchodě [smích], mít to i ten strom toho života prostě, vono je to poměrně velikánský a já sem teda ještě, nák sem ještě nedopátrala, kdo by mi to třeba rozmnožil, protože většinou množej do nějaký teda určitý velikosti a na to by nebyla klasická tiskárna. Někdo mi říkal, že by mi to někde udělali, akorát je tam nějaký množství, co se tam vejde.

A co byste všechno chtěla mít v té knize? Prostě všechno, co ste zjistila i s těma příběhama a timhle?

V té knížce bych chtěla ty fotky, aby tam byly, aby tam bylo i to vysvědčení, protože mám vysvědčení i těch sourozenců toho mého dědy a pak takový třeba i střípky, co mi kdo třeba navyprávěl. A my teda máme ještě jednu takovou kazetu, to teda bych se taky ráda vo ní zmínila se, a to bylo, když mému dědovi bylo 50 let, tak namluvil kazetu z dětství. Co se v tom V. událo a tak a dal to svý sestře k narozeninám. A když ta sestra zemřela, tak nám děda tu kazetu dal. My sme jí zahrabali, protože náký vyprávění nás nezajímalo, no a teď sme jí na ten sraz rodáků vytáhli, poslechli sme si jí a mělo to taky velikánskej ohlas. Protože tam vyprávěl děda, jaký hry třeba hráli, jaký byly vánoční svátky a to. Takže a to bych tam chtěla taky jako součást té knížky jakoby mít, třeba na tom ceděčku.

Jestli chcete, můžete ještě cokoli dodat.

Já nevim [smích]. Já si myslím, že ze začátku takovej ten impulz, když člověk pátrá, tak je to asi takový nejzajímavější, jako když chce něčeho docílit. Ale je to fakt jako hezká práce [ztišení].

A dokázala byste ještě nějak srovnat, předtím, když ste ten rodokmen ještě vůbec neměla a potom, když už ho máte? Jestli ste tam pociťovala nějaký rozdíl například už těsně potom, co ste začala? Když už ste něco zjistila a když už ste se s někým setkala, jestli to pro vás mělo nějaký význam?

Takhle, řekla bych, že lidi říkaj, že máme velikánský, jako, že máme bohatství, že vlastně ty informace, který sme zjistili, že to je k nezaplacení a myslím si, že spousta lidí by tohleto chtělo mít doma taky, jo. Ať už to třeba říkam v práci kolegyním a to, tak každěj říká: „Ježiš, to je hezký, to já bych chtěl taky.“ Ale jako abych se tím nějak živila, to vůbec, to jako ne, to si myslím, že by mě nebavilo, když ty lidi bych jakoby neznala a myslím si, že by to měl mít, asi aspoň v částečný podobě, by to měl mít asi každěj.

A proč by to měl mít každěj, co si myslíte?

Aby věděl vodkat' ta rodina vůbec je, jo Jestli třeba pochází, já nevim, z Prahy nebo jestli ty kořeny sou někde jinde, jestli se přistěhovali třeba z cizí země.

Proč si myslíte, že by to bylo tak důležitý pro ty lidi tohle vědět?

Takhle, pro určitý asi ne, ale tak jako myslím si, že by asi měli vědět, jako vodkat' ty kořeny sou [ztišení]. Někomu je to třeba, že jo, někomu je to jedno, ale myslím si, že by to jako aspoň do určitý té míry ten dotyčnej měl mít.

Za nejdůležitější teda považujete to místo, odkud ty lidi sou? Vy ste to taky třeba zmínila i v tom, že u Vás je to spojený s tím V.

No, to místo. Ještě vám řeknu něco asi jinýho, můj bratr si našel vlastně z toho V. nevěstu, švagrovou. A když sem takhle začla pátrat, tak von mi říká: „Hele, víš co je

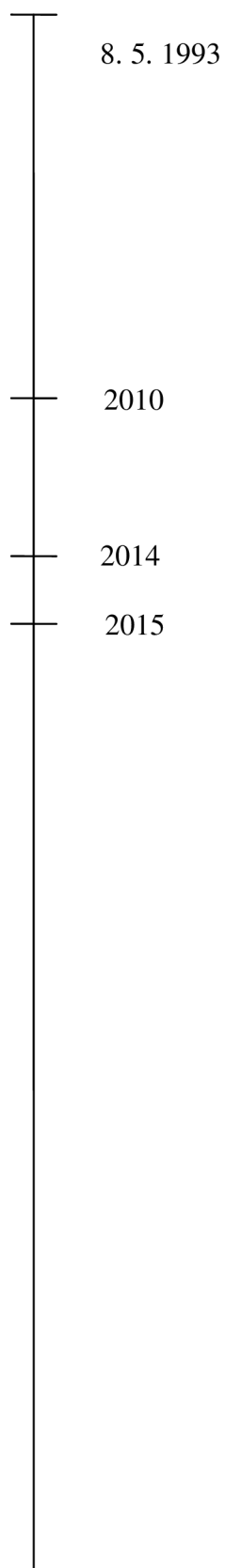
zvláštní? V tom V. se asi roděj příjemný lidi. Já sem si tam našel nevěstu, můj praděda si tam našel nevěstu...“ A když to tak vezmu, i spousta těch příbuznejch, vono to bylo logický, ty lidi nikam dřív nešli, byli v tý vesnici a to, ale teď už to tak není. Ale že jako je to takový hezký [smích].

A ještě něco dalšího vám na tom přide důležitýho pro ty lidi? Proč by si to měli zjišťovat ten rodokmen? Nebo jako z vaší zkušenosti, co vám to přineslo?

Helejte, eště tam bylo docela zajímavý z toho rodokmenu, kdy třeba sem tam zjistila, že některý ty příbuzný třeba zemřeli ve válce a tak sem si taky jako říkala, že někde maj nákej pomník, jo a teď třeba v náký tý vedlejší vesnici vim, že tam nákej ten Š. je a tak sem jako si říkala: „Tohleto byl mýho, teď si vymyslím, mýho pradědy to byl synovec.“ A tak sem si říkala, že obětoval vlastně život za vlast. Tak taky to bylo takový zajímavý, že sem si říkala, že vlastně bojovali za nějaký 1. světový války [ztišení] a že vim teda, kdo na tom pomníku to je. To bylo taky takový zajímavý, že sem si předtim přečetla jenom jméno Š., nevěděla sem kdo to je a teďka už vim, že, kdo to přesně byl [ztišení].

Tak moc děkuju za rozhovor.

Příloha č. 5: Čára života Alice¹¹¹

¹¹¹ pro lepší čitelnost jsem Alicinu načrtnutou čáru života přepsala; v původní verzi nebyla na šířku

Příloha č. 6: Přepis rozhovoru s Alicí¹¹²

Věk 23 let

Délka rozhovoru 54:45

Dotaz na souhlas s nahráváním rozhovoru – Ano, s nahráváním souhlasí

Vždycky děláme na začátek takovou aktivitu, jestli by si mohla načrtnout svoji čáru života a vyznačila na ní pro tebe důležité události v tvém životě, který by se nějak pojily s tvorbou tvého rodokmenu. Jak si s tím rodokmenem vůbec začala a jak ses k tomu celkově dostala?

Tak jo, tady sem se narodila, prostě začátek, můj začátek jako...No, a dostala sem se k tomu, vlastně, byla sem v archivu na nějakim dnu otevřených dveří a tam to, už nevím, kdy to bylo, před třema, čtyřma rokama, a tam to jakoby rozdávali a mluvili o tom. Rozdali takový papíry, takový ty s tím stromem rodokmenovím a tak sem si říkala: „To bych mohla někdy udělat“. A dali mi k tomu i různý jakoby zdroje, internetový hlavně, jeden zdroj, na kterim sem potom vlastně hledala a různý prostě věci mi tam poradili.

Jak si udělat ten rodokmen?

Ano, přesně tak.

A jak ses k tomu dostala? Jako, žes někde viděla, že bude nějaká přednáška a přišlo ti to zajímavý?

No, já sem tam šla, vždycky sem chtěla jako jít na den otevřených dveří do archivu. Byla sem se tam zeptat taky na ten rodokmen a tam byla vlastně jedna jakoby z těch přednášek, vono jich tam teda bylo víc. Tak sem tam zašla. Bylo to v P. dopoledne, pro důchodce [smích]. To bylo fajn. A pak sem nějak za dva roky, ja nevím, to bylo tohle, ne minulý léto myslím. Minulý léto sem se zavřela na tejden doma a dělala sem prostě rodokmen no. Nejdřív sem teda udělala stranu mího táty, jakoby K., protože to méno mi přišlo zajímavý, jo, K., to mi přišlo zajímavý, tak sem to začala hledat. Začla sem různě se ptát a já sem se vždycky ptala i jakoby mojí babičky, jako vodkať pocházíme a tak, mě to zajímalo prostě vod malička, nevím. A tak to sem dělala K. a pak sem dělala jakoby stranu mamky, B. a takhle. Tuhletu stranu.

Dobře a jakim způsobem si to dělala? Chodila ses nějak ptát nebo sis to hledala podle nějakých těch postupů, co vám doporučili, byla si hledat i v archivu a tak?

No, to co sem. Já sem se snažila co nejvíc dostat z tý babičky. Vod babičky, která si poměrně hodně pamatuje a docela jako ví, jo. Docela jako ví, to, ty příbuzný, to jakoby jedou. Ale v tý době jí to samozřejmě pánilo a teď už se jí to jakoby motá.

A to říkáš, že bylo zhruba tak před rokem?

¹¹² z důvodu větší anonymity uvádím v přepisu rozhovoru namísto příjmení a názvů menších měst, obcí a vsí pouze počáteční iniciály

To už bylo prostě vod malička. Takže to už sem se jakoby postupně vždycky ptala, babička i hodně povídala, vona: „Taky bydlel tenhleten...“

A ty sis to někam psala?

Já sem si to pamatovala. Já si některý věci, úplně mám takovou sloní paměť, že si fakt pamatuju. A pak sem jakoby i z té strany K. sem jakoby se ptala tety a prostě zajímalo mě to, vodkať kdo přišel.

Takže, když ses s těma lidma setkávala, tak tě to zajímalo, takže ses jich na to ptala a pak teprv před tím rokem teda zhruba, si to všechno, co sis pamatovala, dala dohromady?

Sem napsala třeba ty první tři třeba generace za mnou a potom sem prostě šla na internetový stránky jakoby archivu vlastního, já nevím, jak se to menuje přesně, na e-badatelnu a tam sem prostě jela v matrikách a v těch úmrtních jako knihách a tady těch a sňatky, že jo, prostě.

A hledala si na základě toho příjmení, který není tak častý, tak to v tom bylo jednodušší?

No a i pak i vlastně jakoby B., který jako sou vod babičky, jakoby mamky větev a další sou jakoby pak ména se začínaj hodně, tak sem to šla hledat, ale jako v tom no...

No a co, že sis na to našla ten čas minulej rok? Co bylo podnětem?

Já už sem si ho chtěla udělat dlouho a pak nějak najednou, sem, tak sem si říkala: „Co budu dělat?“ Já sem měla volno trošku a venku bylo hrozný vedro, tak už mě to nebavilo ty vedra, tak sem se zavřela v pokoji, protože pak už ty vedra najednou nejdou vydržet a už mě to nebavilo, tak sem si sedla k počítači k sobě nahoru, zatahla sem závěsy a jela sem no.

A to si měla teda nějak normálně mezi školou? Jakože prázdniny?

Prázdniny klasický, vod tý školy, vejšky. Vlastně jakoby minulý, jako předminulý. Já mám furt jako, že ten rok, že to je rok 2015 jakoby no. Takže ten tejden sem v tom jakoby bádala, my sme i předtím sem jakoby bádala vod těch K., nevím, pak sem nějak najednou to jakoby měla no. Já sem brala současně ty větve, všechny, víš, co, prostě sem jela.

Takže ty sis to sepsala do rodokmenu nebo stromu? V nějaký takový podobě?

No, udělala sem pak takovej strom.

A můžu se zeptat, cos tam tak víc psala? Jakože když si říkala, že ses ptala třeba těch babiček a tak, tak jestli jakoby v tom stromě máš jenom jména nebo jestli tam máš i nějaký příběhy nebo fotky? Co jako v tom pro tebe bylo důležitý nebo co v tom vidíš? Co tě na tom nejvíc zajímalo? Zjistit jenom ty jména nebo vidět fotky?

Mám tam jména, datumy narození. No fotky, fotky sem nikde nenašla, ráda bych viděla fotky, ale fotky nikde jakoby nebyly a když, tak to prostě byly, nebyly. Babička už taky nevěděla, kde sou a prostě dřív foťáky nebyly. Já sem se dostala tak daleko, že dřív,

to prostě nebylo prostě nic. A jakoby příběhy sem tam někdy tam i z toho jakoby vyčetla, protože tam je vždycky i jakoby, úmrtí a na co umřel, že jo, kdo ho prostě, nebo kdo je oddával, je tam ten kněz, ten farář z B. Vždycky tam někdo je vedenej nebo prostě, že ty příběhy, já neznám, nikdo mi je nevyprávěl, ale jakoby z těch matrik sem trošku si to jako řekla, udělala sem si takovej obrázek. Ono je to jako tak dobře napsaný, takže prostě třeba víš, že tyhle přišli vo dvě děti a tyhle. Že prostě tam sou ty, že umřel támhle a že prostě... A taky to je tím, že pro mě takovej jakoby velkej motiv, že vlastně můj táta pochází z P. tady z B. Moje mamka, jako voni byli v P., ale jakoby u nás v R., protože děda byl z R., ale babička byla z L., tady kde sme. A takže, jak je to vlastně oblast, vlastně B., L. a R., jo tak ti to bylo pro mě hrozně zajímavý, jako no. Že to je jakoby jedna oblast a potom sem jakoby našla ty K., vo pár tady vesnic dál v M., to je tuším vesnice vo třech barácích a vokolo prostě ty vesnice u O. jakoby a tam sem našla jakoby ty, vodkat' přišli voni, ty K. no, tak to sem byla úplně nadšená [ztišení], to bylo nějaký 17. století jako nebo tak.

Takže pro tebe bylo důležitý i to místo?

Jo, bylo důležitý i to místo, určitě. No, já sem dlouho jako hledala to místo. Odkud' přišli, to mě zajímalo strašně.

A jakej to pro tebe má význam, že to teďka víš?

Obrovskej. Úplně ti to rozvedu [smích], já sem třeba jako zjistila, protože my sme tenhle dům koupili, myslim, když se taťka s mamkou rozvedli, tak ho koupila mamka, to mi bylo pět let. A dřív ho měl nákej pan N., jo a pak najednou tu byl opuštěnej dlouho. Nikdo tady nežil a pak sme ho koupili my. No a já sem zjistila, že první jako B., kterej jakoby sem přišel, já myslim, že z R., že nevim, teďka si nevzpomenu, tak si vzal nákou N. a tím se to celý jakoby ve mně jako spojilo a vlastně i ty lidi tady všechny jako znám skoro. Tak vlastně jako vím, že sme příbuzný s těmahle, příbuzný s těmahle, že tenhle si vzal tuhle, že tuhle si vzal támhleten. Že sme se tu všichni tak jakoby, že sme jako spřízněný nebo taková rodina a že i ten dům vlastně postavil jakoby nějakýj předek, tak trochu jako, sice vyženěnej, ale jako předek, tak to pro mě bylo úplně jako: „Vau“. Já sem byla z toho úplně dojatá a brečela sem, byla sem z toho jako úplně, říkala sem si: „Mám to místo.“ Tak to. Bylo taky pro mě důležitý, to místo no.

Dobře, ty říkáš, že ses o to tak nějak zajímala od mala nebo, že tě to vždycky zajímalo a že ses ptala různě těch příbuzných, dokud to teda věděli. A mě by ještě jako zajímalo, já vim, že si říkala, že bylo teda vedro a že si neměla co dělat, ale byl tam ještě nějakýj další impulz? Možná třeba dlouhodobější?

No, pro mě zásadní, určitě třeba to, že můj děda umřel, když mi bylo třeba tři měsíce jo a babička vo něm pořád jako povídala. Furt povídala vo tom příběhu tý rodiny celý z R. a vod malička mi to jakoby, ale mě to zajímalo, nebylo to jako žádný jako to, takže já sem to hltala, ty příběhy prostě [nadšení v hlase]. A pak další impulz byl určitě ten, že mi pak jakoby umřel táta v sedmnácti a to mě jakoby hodně, hodně jakoby dostalo [ztišení]. A pak sem začla hledat to místo. Začla sem se jakoby i s tou stranou druhou, jakoby povídat trošku. Myslím si, že sme jako nák si jakoby podobný, dřív sme se jako

neviděli nikdy. Tak to taky bylo no, myslím si, že každé jako v nějaké etapě svého života pak začne hledat jakoby vodkat' je. Nebo jako, kdo je vlastně. Říkáš si, tak jako: „Tak co, kde je to místo jakoby.“ Nebo si prostě říkáš: „Tehle dům postavil můj předek jo.“ Nebo „taky po té cestě chodili všichni moji předkové.“ Víš, jako říkáš si: „tady bydlel támhleten, tady bydlel támhleten.“ A říkáš si: „to je přece úžasný.“

Seznámila ses teda i s dalšíma příbuznejma, který si předtím neznala?

Ne, to bylo, že sme se jako málo vídali.

A pak ste se začali vídat víc?

No, já sem třeba zjistila po tátově smrti, že vlastně jakoby... protože, já sem byla vždycky jako s mamčinou babičkou a po tátově smrti sem jakoby trochu tam začala jako jezdit zase na druhou stranu, k tátově babičce a k tetě, protože pak i strejda umřel. Jakoby, já sem pak zjistila, že vlastně si s nima mám co říct, jako bylo to takový, že sem říkala: „no, je to moje rodina, víš?“ Víš, jako, že máš ten pocit nebo způsob té mluvy nebo něco co není jakoby popsateľný jo. Tak jo, prostě říkáš: „je to moje krev.“

A přijde ti, že sou ti třeba i jako bližší, než ta strana vod tý mamky?

No, já sem vyrůstala vlastně celou dobu jako s babičkou a mamkou, takže jako to bližší jako ne, ale je tam něco, cejtíš to. I když sem se s nima nevídala, tak tam cejtíš prostě tátu, tu tátovu stranu. Toho tátu jo, nebo jakoby ten způsob no, trochu jakoby. Vono to není jako úplně popsateľný jo, prostě pocit, kterej najednou jakoby máš a říkáš si: „aha.“

A příjemnej?

No jasně, samozřejmě, takovej jako fajn [ztišení].

Třeba i nějak jako naplnění, že tam vidíš ty podobnosti s tím tvim tátou?

Jako způsobem chování i mluvy prostě, říkáš si: „sem jakoby, je to dobrý prostě, víš, sem doma prostě.“ To je dobrý. Musím za nima zase jet brzo. Jsou tady na P.

A tys to teda věděla, že tady bydlej kousek?

No jasně. No, ale my sme se jako nikdy moc nebavili. My sme k sobě jakoby nikdy... Ne, že bysme se nějak jako na sebe zlobili nebo tak, ale my sme tam prostě nejezdili. Já sem byla obecně prostě málo s tátou a pak eště, abych jezdila k jeho rodičům, tak to sme nejezdili.

A to bylo kvůli tomu rozvodu?

Ne, to jako bylo, to ne, to byli jeho rodiče, takže ne [ztišení].

Já do toho nechci nějak š'ourat, kdyby ti bylo něco nepříjemný, tak řekni.

Ne, to určitě ne. Řeknu. To je v pohodě [pauza]. Taky další bylo taky to, že vlastně, já nevím, jestli je to jako motiv, ale prostě to tak dopadlo [ztišení], že mamka s tátou, eště když spolu byli, tak voni prostě postavili barák v T. taky. Takže jakoby B. furt jakoby

jo, že jakoby nad B. Taky že se jakoby nehnuli vodněkat jako dál, než prostě vo tři baráky [smích]. Tak to, že se jako i voni vůbec nehnuli z místa, že se jakoby nikdo moc nestěhoval z mí rodiny. Pak sem zjistila třeba i v těch rodokmenech, voni se posunuli vo tři vesnice, víš, že jako pak sem si říkala, že sou takoví uzemněný a já sem si říkala: „no jo vlastně, no.“

A tys to takhle cejtila už dřív? A přišlo ti, že se to tím rodokmenem tak nějak potvrdilo?

Já to vezmu tak trochu zešíroka. Já sem si vždycky myslela, že prostě udělám školu, budeš mít nějakou práci a to a pak pudu bydlet někam jinam. Odstěhuju se, ne tady vo tři, ale prostě někam do jiný země, jo. Říkala sem si: „já sem nějak nepatřím vůbec“. „Já sem jako nepatřím, ty lidi mě ňák jakoby ne to...“ Vůbec sem se tady prostě necejtila dobře. Řekla sem si: „já prostě vodejdu někam.“

A to sis říkala kdy třeba? V jakim období?

Furt. Nějak tak sem s tím vždycky počítala. Vždycky sem si říkala: „udělám to a pak prostě čauves. Nechci tady žít prostě celej život.“ No ale potom, když táta umřel a když sem začala hledat ty rodokmeny, začala sem se zajímat vo ty lidi, který byli přede mnou jakoby. Který museli zažít hrozný věci a museli, prostě přežili to všechno. A jak sem si jakoby nějak přinesla pocit nějak z tý druhý části rodiny, jako takovej dobrej, tak sem si říkala: „tady je to místo.“ Viš, já sem furt nějak hledat hledala to místo jako jo. A furt takový, že sem si říkala: „tohle je moje rodina nebo to není moje rodina?“ Prostě sem měla takový pochyby, trochu sem jako nevěděla, byla sem taková jako, že sem jako nepatřím. Měla sem pořád takovej pocit. A najednou sem měla pocit, že sem jakoby patřím a to bylo dobrý.

Když si zjistila, co si zažili ty lidi, co byli tady na tom místě, tak se ti to nějak spojilo?

No, spojilo a že sem si říkala: „já sem vystoupila z auta, já sem jela z V., jo a támhle votamtud' je můj táta, z P. Votámhletud' je moje máma, z R. Babička je z L. jo. A v tom kostele v B., tam leží můj táta, tam leží můj děda.“ Prostě si říkáš jako: „tolik lidí tam jakoby leží z mí rodiny, prostě moji předci tam ležej jako všichni jo.“ To si říkáš: „to jako, to je vono.“ Takovej pocit jako: „vocat' se už nehnu prostě! [smích]“ Já vlastně nejsem takovej cestovatel, nejsem takovej jako, že bych se vydala prostě žít někde jinde asi.

Ale to je zajímavý, takovej velkej zvrat, když říkáš, že si chtěla i úplně do jiný země a najednou bejt jenom na tom jednom místě.

Přesně [nadšení v hlase]. Tak já sem teď vlastně v Praze, užívám si Prahu, ale vim, že prostě tady chci zestárnout jo, že to je to místo. Je to možná trochu stařecký a trochu jako dospělácký, ale prostě víš, že jakoby tohle je prostě vono. Tahle vesnice, prostě tuhle vesnici já mám hrozně ráda, protože je akorát a tady ty lidi prostě všechny znám a je to takový, že si doma prostě. Tady jakoby, tady je to vono, takže tak [ztišení]. Takže moje mapa (tzn. čára života) je úplně prázdná [smích].

To nevadí. A mohla bys tam teda jenom doplnit nějaký ty roky, kdys to začla? Ty si říkala, že asi před tím rokem si dělala ten svůj rodokmen?

Už nějak před dvěma to bude. Takže nějak 2015 sem začala ten rodokmen nějak. Pak sem byla na té přednášce nějak v archivu, to bylo tak 2014. Já to mám trochu zamotaný, je to jenom takový orientační. A pak v těch sedmnácti, tak to bylo pro mě zásadní, to byl rok 2010.

Takže to je poměrně nedávná minulost. A máš už nějak teď pocit, že to, co si vytvořila, že to je už konečná nebo že v tom chceš pokračovat a dál to ještě rozšiřovat?

No já kdybych se naučila švabach, tak bych eště pokračovala. Jo, to bych eště jela a eště by mě to zajímalo dál.

A má to pro tebe význam, i když si ty lidi nikdy neviděla a nikdy je neuvidíš a máš třeba jenom jméno a místo?

Jo, víš co? My jakoby všichni teďko nebo já sem to tak brala, jako automaticky všechno, i ten život sem brala automaticky. A když pak vidíš vlastně ty lidi, co byli před tebou jo a všechny ty lidi, ty ména... Pak už jakoby, jak to má to méno, ten člověk, tak už je to trochu jiný, pro mě aspoň a říkáš si: „v týchle době byla válka, v týchle době bylo něco, byl hladomor.“ A pak si říkáš: „ty jo, to muselo bejt strašný.“ A říkáš si: „týchle lidi jakoby všichni přežili, abych mohla žít já, prostě jo.“ Tak si říkáš: „to je úžasný jo.“ [ztišení] To je úplně jako, co ještě chceš?

A dalo ti to třeba i nějakou sílu v tom sama nějak pokračovat? Něco předávat nebo žít víc naplno? Nějakou jako energii do života?

Určitě, jako žít víc naplno a bejt vděčná jakoby. Bejt jako fakt vděčná. Jako opravdu vděčnost tomu životu a těm lidem všem. Tak to za mě bylo jako hodně.

A to si předtím moc nepocítovala?

Já sem to vůbec si nějak jako neuvědomovala. Já sem si to neuvědomovala, protože prostě to je takový jako, že to se o tom v tom běžnym životě jako moc nemluví jo. Aspoň u nás se o tom nemluvalo, takže to tak prostě až tak nějak potom, co ty lidi začali mít jména, tak sem si říkala: „aha.“

Mě spíš přijde, že si k tomu došla hodně brzo, protože si hodně mladá a myslím si, že takhle většinou přemejšlej lidi v padesáti. Teď to nemyslím vůbec jako špatně, ale víš, že jako říkáš, že si byla taková, žes to jako neřešila. Podle mě je to úplně přirozená vývojová věc. Jako když je dítě a dospívající, tak to většinou vůbec neřeší a neuvědomuje si to. Já nevím, já tam spíš vidím hodně spojitost i s tou smrtelností.

Přesně tak, já vim, že sem v sedmnácti byla úplně někde jinde a měla sem úplně jiný věci, řešila sem si svoje věci, měla sem anorexii, deprese, všechno se to na mě valilo a pak člověk najednou zjistí, že vlastně tvůj blízký člověk, skoro nejbližší člověk je smrtelnej jo. Tak to bylo pro mě úplně jako... Nebo že se to týká i tebe. Ty pořady v televizi, že je nehoda a najednou člověk umře. Mě se pak zabil vo dva roky

pak strejda jako na dálnici, jako po tátově smrti. Že prostě to bylo takový, já sem si říkala: „Aha.“ V minutě se ten život změní i mně a nikdy jakoby nevíš ani hodiny ani dne. Nikdy to nevíš, ani jestli se zejtra ráno probudíš, nevíš to prostě. A tohle jako bylo pro mě strašná sprcha, strašná sprcha a strašně sem jako říkala: „aha, aha.“ A díky tomu sem i jakoby víc dospěla, jakoby se mi zdálo. Pak sem si jakoby začala vážit těch lidí okolo mě, těch příbuznejch a těch předků no. Takže tak. A jakoby zjistit vlastně... Protože jakoby dnešní lidi nepřipravují nás mladý jako na to, že ty rodiče jednou vodejdou. Nebo prarodiče se tak nebere, babička umřela, bylo jí sedmdesát nebo osmdesát jo. Ale vlastně ty rodiče, když vodejdou a eště to vodejdou, když sou eště mladý jo a ty si mladá, tak je to takový, říkáš si prostě: „aha, tak voni sou...každej jednou umře prostě. Každěj, i ty rodiče jednou umřou.“ A to jako na druhou stranu, ta smrt, jako já sem se jí strašně bála jo, hrozně. Byla sem na ně našťvaná a pak to nějak, přečetla sem si prostě několik nějak knížek psychologickéjch a takovejch různějch spirituálních a já sem vlastně jakoby zjistila, že to jako není nic špatnýho. Že smrt není špatná věc. Že to je prostě, že to tak mělo bejt a že každěj umřeme a že to prostě není špatný jo. Že to prostě není špatný. Se pak zrodíme do jiný formy nebo tak, ale prostě tak to je [pauza]. Ten koloběh toho života, to pochopení toho koloběhu bylo taky fajn.

Promiň, že ti do toho skáču, ale jak si říkala, že bylo zajímavý zjišťovat ty osudy, jako těžký osudy, čím si prošli třeba ty tvoji předci, tak tím myslíš třeba válku a to, že to přežili nebo že byli tak silný?

Že to přežili, že byli prostě takový bojovný, že já nevim, jak bych to dneska přežila prostě tu válku. Dneska si to ani neumim představit jo. Vono je 70 nebo 80 let mír prostě, vůbec nevíme prostě. Ale dřív prostě. Já neberu jenom první a druhou světovou válku, já беру i ty války předtim. Za Rakouska Uherska, tyhle války. Já si to jako u každýho potom zařadim do tý doby. Já jak tu historii jako trošku něco vim, tak tím si to jakoby zařadim a říkám si: „aha a v týchle době to muselo bejt strašný.“

Mě přide zajímavý, jaks řekla, že jako nejzajímavější ti na tom přišlo to utrpení, kterim si prošli.

Mě to pak dělá silnější asi. Mě to pak dělá silnější.

A přide ti, že každěj si prošel nějakim utrpenim, že tam není nikdo, kdo by měl nějak jednodušší osud?

Možná, jako určitě jo, to já jako nevim. Já jen říkám, že v týchletý době to bylo a pak je člověk, že jakoby nic nebylo, nebyla válka nebo nějakěj mizernej rok, ale třeba měli nějaký těžký osudy jo. Nějak v polovině 19. století žila jedna tady B. a v šestnácti se prostě utopila tady. Já vim i v kterim rybníčku. Utopila se, zabila se, chtěla se zabít a prostě hlavně proč? A bylo jí šestnáct let. A tohle třeba a žádná válka nebyla nic, ani nic zásadního nebylo, ale i prostě pro ty rodiče a v tý době, katolický jakoby eště jo. Tak to bylo prostě najednou jako: „moje dcera se jakoby zasebevražдила.“ To muselo bejt strašný pro ty lidi taky jo. A tyhle ty osudy jakoby různý, který sem tam našla někdy, tak to mě taky jakoby ovlivnilo. Říkala sem si: „aha, i to muselo bejt strašný.“

Ale taky co ona prožívala, a to už se člověk nedozví.

Proč to udělala? Kvůli nějakému klukovi? Já sem i hledala, jestli to není třeba, že jestli to není kvůli nějakému chlapovi, to sem si říkala: „to bude určitě nějaký chlap.“ [smích] No tak sem hledala nějaký ty sňatky tady v tý vesnici nebo prostě po okolí, který se vokolo toho data tak nějak a nic sem jako nenašla. Žádný jako že by jakoby se tady někdo bral a ona se pak kvůli tomu zabila, to ne. Ale fakt mě to zajímá. No a i takový ty jako věci. Já bych jakoby strašně moc chtěla mluvit s těma farářema, protože ty museli vědět strašně věci. Já to úplně vidím, jak tam bylo vždycky nemanželské dítě a tam bylo, v závorce tam bylo napsaný, cí to dítě je. Kdo je ten táta. A prostě tady ty poznámky těch farářů, to bylo úplně kouzelný [nadšení v hlase]. Já sem si říkala: „ty museli vědět věci prostě.“ Všichni se mu tady svěřovali, von nic nesměl říct, ale prostě pak do těch knih napsal úžasný dědictví toho, že tam napsal toho tátu jo. No prostě úžasný. Takže tak.

To je škoda, že ty lidi už nejsou. Že se jich na to člověk už nemůže zeptat a je závislej jenom na tom, co někde je nebo není zaznamenaný a jde o to, i jak moc to ty lidi rozepisovali.

No, tak to je takovej koloběh no. A právě ty rozepisovaný, ty já zbožňuju. Já sem pak i poznala, kdo to psal i podle písma, protože voni měli každej ty svý písma. Tak některý ty faráři sem si říkala: „ten škrábal, to vůbec nejde přečíst“ a některý ty psali krásně. I to jako bylo důležitý pro mě.

Jasně, tak zatím to, že sis dělala ten rodokmen, tak je asi důležitý v tuhle chvíli pro tebe, ale máš nějaký i do budoucna...ona je to možná teď hodně brzo, to vědět, ale i něco, že bys to chtěla třeba předat v nějaký podobě? Nebo by ti to bylo jedno, když by to někam zapadlo?

To určitě ne. Určitě bych to nechtěla nechat zapadnout a furt to někde mám uschovaný. Určitě to chci eště tak sepsat jakoby hezky. Já to mám hodně jako teď v poznámkových věcech. Jakoby to chci sepsat do nějakýho hezkýho stromu, do nějaký pěkný, jako ať je to přehledný a dopsat tam třeba nějaký příběhy a tak. Jako nějaké věci, třeba na co umřel ten člověk a tak.

A to ti přijde taky důležitý, na co umřel?

Jakoby mě všechny věci, co tam k tomu píšou, tak jakoby já hltám jo. Prostě já bych nemohla to tam napsat bez toho, abych tam nenapsala, že tam byla rakovina a nějaký jako souchotě. Bez toho bych jako nemohla. Chci to mít jako co nejvíc o tom člověku, co tam jde. Udělat si ten obrázek co nejkonkrétnější. Takže to chci sepsat [pauza]. Hele, já žádného potomka nemám [smích] a ani jako nic neplánuju a nevím ani, jestli budu moct jako mít něco, ale tím, že jako můj bratr teďko, vlastně mám synovce čerstvýho a tím pokračovatele našeho ména [smích], jakoby i tak to jako беру. Protože víš, že pak v matrikách to jméno jakoby pak ztratí ta ženská, že jo, tak tím se to pak eště hůř hledá, že jo. Chlapi se přece jenom pořád hledaj dobře, je to i tak jako. Tak tím já jakoby mám

takový jakoby klid, že je ten náš jakoby rod. Že nějak ten náš jako rodokmen bude pokračovat dál. A to je taky dobrý.

Takže rod nevimře a jméno se neztratí?

No, taky. To méno je zajímavý, krkolomný. Když deš na úřady, tak vysvětluješ furt a hláskuješ. A je zajímavý a já sem dlouho hledala proč, nebo jako vodkat' je [ztišení]. Já jak sem poprvý napsala K. do vyhledávače, tak potom, co mi vyjely všechny ty obchodní rejstříky a tyhle ty kraviny, tak mi vyjelo nějaký jako městečko na Sibiři [smích] a říkala sem si: „ne Rusko ne, prostě, jen to Rusko ne, tam je furt zima.“ [smích] Ale potom sem hledala v těch těch a vlastně sem našla v těch M., nebo nejdřív sem našla na P. a tak, K. jakoby německy jo. A pak sem našla i K. a takhle různě, ale myslím to nebylo vod nás ty K. Ale K. mi přišlo jakoby nejvíc, protože sem si říkala: „musí to bejt nějaký jako trochu počestělý, protože předtím to všechno bylo německy a všichni jako mluvili obojema jazykama, že jo.“ Já sem jako našla nějak sedmnáct něco, J. K., prostě J., vono to jako byli trochu Němci, protože voni to nebrali, eště to nebylo jako národ utvořený. Tak to sem našla no. Takže z toho K. vlastně K., takže to se mi líbilo, že nejsme Rusové [smích]. Tim by se mi jako přerušila ta moje lokalita [smích]. Pak sem našla někde K. a to sem si říkala: „to nemůže bejt, protože kaiser v němčině je jako král nebo císař.“ Tak sem si říkala: „snad nejsem z královský rodiny. Kdyby sme měli nějakou šlechtickou větev, tak to by byla přča.“ [smích] Tak, že si to tak jako zkoušíš a hledáš. Pořád sem jako byla na tom počítači, ten tejdnu. A taky zajímavý bylo eště to, já sem pak jakoby přestala po tom tejdnu asi, proto, že sem začla mít strašný sny. Mě se začali zjevovat ty lidi, vo kterých sem ten den jakoby vybádala. Protože já sem jakoby, já sem to někde slyšela vod nějaký pani, která taky hledá rodokmeny, že když najde to méno, tak ho řekne nahlas a nebo jakoby jim trochu poděkuje a uctí ho jakoby jeho památce. A já sem to pak ňák začala dělat a ty lidi se mi začli jakoby zjevovat a něco mi říkat a už po tom tejdnu sem se jako už bála. Já vim, že je to takový blbý. Prostě ty sny byly tak živý a voni my tak něco říkali... Jako ty stopy mám dodneška i ty tváře, tak sem prostě začala mít obyčejnej strach a nechala sem je spát, viš. Je prostě důležitý neprobouzet je, udělat ten rodokmen rychle [smích].

A když říkáš, že si viděla tváře, tak to byli nějaký jako bližší příbuzný nebo dál? Říkala si, že si fotky neviděla, ne?

Já sem fotky vůbec neviděla, moje hlava si to nějak vytvořila. Já sem ty lidi nikdy neviděla.

Takže ty lidi si na fotkách neviděla, ale v tom smu si je viděla a to i jak vypadali?

No, přesně. I my jako něco říkali a kladli mi něco na srdce ať něco to a já sem vůbec jako... To byly tak živý sny, že to prostě bylo mazec. Tak sem jako říkala: „já je budu muset nechat spát, nesmim je moc probouzet.“

A od tý doby sis do rodokmenu něco dělala?

Ne, od té doby sem si nic nedělala [smích]. Ale já už to mám kompletně vybadané, jenom to jakoby sepsat do nějaký krásnější podoby, udělat si ten hezkej strom. Nějak si to prostě ještě vyšperkovat. Protože, u těch K. sem fakt nějak do sedmnáct něco. To sem byla fakt jako pyšná. Ale jinak ty B. a tyhle ty lidi z mamčiny strany, tu větev, co sem si vybrala, protože já sem si vybrala i větev jo. Protože já sem to nedělala kompletní, já sem dělala stranu vod táty, jako od mího dědy, to mě zajímalo a pak sem udělala jakoby vod mojí mamky, jako babičky, jako její maminku stranu jo, jako mojí prababičku sem udělala. A neudělala sem mího pradědu a ani mího dědu. Ale to jako já ty příběhy trochu znám jo, takže to sem neměla ňáký jako úplně vokno. Já sem trošku něco věděla jo, věděla sem, kdo byli jeho rodiče a kdo byli jejich rodiče ještě. Tam to babička ještě vyprávěla ty příběhy tady ty a pak vyprávěla i ty B. Mě ty B. zajímali hrozně moc, já nevím proč. Ňákej tady můj prapra měl tady postavino, ten domeček tady stál u hospody a vlastně jakoby to mě zajímalo.

Takže ty si říkala, že od tvího táty si jela po té linii dědy a od mámy zase po linii babičky. Tak to je zajímavý, že sis vybrala jenom tu mužskou linii a pak jenom tu ženskou linii.

To bylo, protože tu mužskou sem si vybrala, protože ten K. mě zajímal a tu babiččinu, protože babička se mnou byla prostě furt, já sem s ní vyrůstala. I sem s ní rok bydlela, když sem byla menší. Já sem tady s ní trávila prostě každý léto, jako když sem byla menší a je pro mě hodně důležitěj člověk. Je to po mojí mámě vlastně další máma. Ta mě hodně vychovávala a formovala v dětství, takže sem chtěla vědět, co dál. Ona vyprávěla hodně ty věci, vyprávěla je furt dokola a já sem chtěla vědět ještě jako dál [smích]. Co dál ty B. dělali. Pak sem taky chtěla, jako nesobecky [smích], jí to všechno říct, aby pak strašně koukala a byla nadšená. Vona pak úplně říká: „no to je úžasný.“ A byla úplně jako, slzy ve vočích, jako já, tak vona to tak stejně prožívá jako já. Ono se to hodně říká, že je to jako vob generaci, že si hodně rozumíš s babičkou, jako že je to hodně vob generaci. Tak já to takhle mám.

A když si říkala, že si toho o tom dědovi moc nevěděla, tak to tě nezajímalo? Jak si říkala, že ti byli tři měsíce a on umřel?

Já sem věděla vo něm z vyprávění babičky, takže to už sem víc nepotřebovala. To byl R. a to už mě tak nezajímalo. A ty lidi ještě žijou a já se jich můžu zeptat, ale nikdy mě to tam nějak netáhlo. Já sem říkala: „tak jo, byli to P., byli bohatý, pak si vzala nějakýho moravskýho mládence chudýho jako kostelní myš, měli spolu tři syny, jedno poslali na vejšku, druhýho na střední, třetího na učňák a takhle to prostě jeli.“ To bylo úžasný taky, to babička vyprávěla: „tady bydleli Průchovi a tady bydlel támhleten...“ A jakoby ty vyprávění těch lidí, co dělali. Mě to strašně zajímá prostě. Třeba nějaký můj prastrejda se každý ráno vzbudil, slíkl se donaha a šel do mokré trávy a přitom zalezal. Já vim přesně, kterej to je barák, je to poslední v R., že tam jakoby je louka a nikdo tě neviděl, že je prostě nahej jo. A to my řekli a já sem už v té době sem dělala, že sem, tady je sprcha a já sem tady taky vždycky nahá a sprchuju se tady ráno studenou vodou, strašlivý, ale je to skvělý. Tak to taky dělám, ale nevěděla sem to, až potom mi to řekli: „hele ty si jako ten prastrejda, ten se svlíkl vždycky...“ a já sem šla pod sprchu. Prostě

i táta můj to dělal, i když je to jako jiná větev, tak sme jako studená voda po ránu. Věříme tomu [smích]. No tak prostě takovýhle maličkosti. Sice to může bejt náhoda, ale když tomu chceš věřit, tak tomu věříš jo. A já sem tomu chtěla věřit. Chci tomu věřit, tak prostě tak [pauza]. Mě vždycky vod malinka říkali, že sem jako podobná tomu dědovi, co umřel, když sem byla malinká. A říkali mi, že mám jeho vlasy, že mám jeho voči, že sem jako hodně po něm, že se chovám i v nákejch věcech jako von. A tím asi jakoby chtěli voni, byli po tý ztrátě strašlivý a přitom měli mít radost z toho dítěte, takže to bylo takový, možná i v nich se to jako pralo. A promítali si trochu toho dědu do mě. I proto sem byla tolik s babičkou, protože babička chtěla bejt hodně se mnou, protože si to možná jako promítala hodně toho dědu do mě, že sem mu byla hodně podobná. Tak to jakoby si myslim.

A jak to na tebe působilo, když si ho vlastně vůbec neznala a neviděla a najednou ti tohleto říkali?

No, já nevim, já sem byla jako ráda. Hodně mi vo něm vyprávěli, povídali, ale bylo to fajn. Já sem byla ráda, že jim ho jako připomínám. Byla sem jako ráda a byla sem hrdá. Babička mi vždycky říkala: „si do B. rodu.“ Tak to bylo taky hezký jo, jako že to říkala. Bylo to fajn, už trochu brečim [pláč]. Takže tak no.

Že člověk někam patří a že není sám? Já to asi chápu.

No, je to důležitý, hodně. Protože máš takovej pocit, kor v dnešní společnosti, takovej jako vykořeněnej pocit. Že je takovej pořád někde jinde vlastně a má takový jako, doba je asi rychlá jako, já sem jako dřív nežila, tak nevim, jak to bylo pomalý a vlastně si furt jako na příjmu, támhle, támhle, tak vlastně si jakoby v tom tak ztracená někdy. A teď si nerozumíš s těma, málo času trávíš s těma lidma, čím dál míň. Já si jako ani nepamatuju, kdy sme vypli televizi a povídali sme si, víš, jako i tady ty věci [rozněžněle].

Jako myslíš svoji rodinu?

No, rodinu, ale i s nějakýma jako lidma cizíma jako málo si povídáme, málo povídáme o svejch pocitech. Jsme hodně uzavřený, na facebooku něco povídáme, jakoby nevidíme se. Tak to myslim, že pak člověku najednou... Pak chodíš do tý práce, která tě ani nebaví, štve tě šéf a pak vlastně dojdeš k tomu, kam vlastně patřim a kdo sem. A kor jako my, co sme z tý P., deme do Prahy nebo do Brna, všichni se shlukávaj do těch velkých měst a vlastně všichni sou náplavky a nevědej kam patřej no. Víš, jakoby nevíš [rozněžněle] [pauza]. Eště jedna věc, je tady třeba eště Milouš. Já sem si s nim vždycky hodně rozuměla, jako úplně moc a my sme blbnuli, jemu je přes padesát, fakt sme spolu blbli, tancovali a von mi dal vždycky pusku a sevřel mě, jak mě má hrozně rád a do dneška to dělá. Do dneška mě má moc rád, má mě tak jako pod křídlem trošku a pak sem zjistila, že sme příbuzný a já sem říkala: „tak to je vono no, to je vono.“ A já mám tady jako víc příbuzných a i ty další, sice se třeba nevidíme rok, dva, ale furt tam jakoby je něco, že si říkáš: „je to úžasný.“ Nevim, jak to popsat úplně, já to tak jakoby cejtim. My sme tady všichni z jedný vesnice a tady těch příbuzných je jako, tři, čtyři rodiny, tak vlastně je to takový, já nevim jak to popsat. Je to takovej pocit, kterej jako

máš, když se s nima vidíš, tak prostě: „čau, to je náš příbuznej.“ I to bylo dobrý, protože některý to sou jako fakt hezký kluci, tak to sem si říkala: „to nemůžu, to sou příbuzný.“ [smích] I to je dobrý jako zjistit, nechodit jako s nějakim bratrancem přes dvě kolena. I to je dobrý mít jako na paměti v týhle vesnici malý.

Je ještě něco, co bys třeba chtěla dodat na závěr?

Prostě hledejte předky. Mě se strašně ulevilo, strašně. Cítila sem tu vděčnost a tu úlevu zároveň, že někam patřím a že můj život má nějakej důvod. I to bylo k tomu jako vázaný, že sem si říkala: „tyhle všichni lidi přežili něco, nebo tyhle všichni lidi jenom žili.“ A já mám ty nejlepší teďka podmínky, žiju ve svobodě, mám všechny možný práva, jsou zákony, který se dodržujou, tak prostě i to je úžasný přece.

A přijde ti, že to může mít význam i pro ostatní lidi, dělat si ten rodokmen?

Tak každej je jinej. Ať si to každej dělá, jak chce, hlavně, ať ho to dělá šťastnym, to co dělá a jestli cejtí v sobě nějakou potřebu ten rodokmen najít, tak ať to udělá, je to fakt jednoduchý. Na internetu je to všechno volně přístupný, naskenovaný. Ať to udělá, strašně se mu uleví. A i kdyby si měl zaplatit nějakýho člověka, kterej mu to udělá, ať to udělá, jestli to tak cejtí. Říkám si, že každej v životě někdy, v nějakim bodu svého života si říká: „vodkat' sem a kdo sem?“ A buď to přijde prostě ve dvaceti třech nebo ve dvaceti dvou u mě, že jo, nebo to přijde v padesáti nebo to přijde v sedmdesáti a někdy to prostě přijde. Řikáš si: „aha, kdo byl vlastně přede mnou? Ne jenom mamka nebo prababička. Jako kdo další je za mnou? A kdo byli ty lidi? Co dělali?“ To by mě taky zajímalo, kdo to byl, prostě co dělali? Ta práce mě zajímala, co dělali, kdo byli, kde žili a tak. My sme se tam pak do těch M. jeli podívat na ty tři baráky, tak to bylo taky pro mě důležitý. A já sem taky vlastně, já sem eště našla starý mapy a v těch mapách sem začala hledat a ty čísla popisný sem začala hledat. Takže sem dojela do těch M. a přesně sem věděla, kterej to je barák. To bylo taky úžasný. I to místo v tý vesnici pro mě bylo důležitý [ztišení]. Takže tak.

Tak děkuju moc.

Nemáš vůbec zač.

Příloha č. 7: Přepis rozhovoru s Lubošem¹¹³

Věk 64 let

Délka rozhovoru 1:02:06 – zkráceno přepisem cca na 30minut

Dotaz na souhlas s nahráváním rozhovoru – Ano, s nahráváním souhlasí

Já bych Vás na začátek poprosila, jestli byste zkusil nakreslit čáru Vašeho života, na které byste vyznačil pro Vás důležité události, které se pojí s tvorbou Vašeho rodokmenu.

Jo, tak to já nevim takhle zatím, ale začnu jinak. K rodokmenu sem se dostal, že ho chci napsat svého rodu, když se narodilo první vnouče. Předtím mě to ani nenapadlo. Povídám já těm, ne svým synům, svým dětem to psát nebudu, to sou holomci, ale vnoučatům. Taky tohle, tak se narodil a zapomněl sem na to. Narodil se druhý vnouček Kubík a já sem na to ani nevzdych, protože bylo bláznec, tohle. A stala se neuvěřitelná věc, mamka mi přivezla ze Š. rodný listy, takovejhle štos rodnejch listů, asi osm jich je nebo deset a já sem si na to vzpomněl, že na těch rodnejch listech sou předkové. Tam je datum narození, a když se dělá rodokmen, tak strašně záleží na tom, kde se narodil a kdy se narodil. To jak se nedodrží, tak se to nemusí vůbec dělat. Tam musí bejt přesnost a musej tam bejt písemný prameny, protože nikdo si nic nepamatuje. Písemně to musí bejt doložený, a tak sem zjistil, že to můžu vlastně udělat. A teďko sou vlastně čtyři rodiny, protože já mám otce, matku a Dana¹¹⁴ má otce, matku, takže vnoučata naše mají tyhlety předky. Tak sem si to rozdělil na L., N., P. a J. A teď sem si to rozdělil a první mě bavily ty L., naše, protože si myslím, že sem dost po nich teda. Tak sem to začal sbírat, ty rodný listy mi nesmírně pomohly, ale pozor, to byli rodný listy z prosince 1940. To byly opisy rodnejch listů, který nechal dělat Hitler tady, v celim protektorátě, mamka si na to pamatuje, se museli dostavit na úřad. Zjišťovali se židovský předkové, běda, jak tam byli, bylo zle veliký. Pod trestem koncentráku to vyplňovali faráři opisy. A já sem tam zjistil, že je tam nejen mamka a její, ale eště její děda, mamky děda a to už je vono, to už se pak může do archivu. Když já zjistim svýho dědu, tak to nemůžu do archivu, to můžu do matriky, ale abych se dostal k rodokmenům ještě hloubš, tak to musim mít ještě jejího tátu... Ale L. to byl Němec. Já sem se dostal ihned k předkům praděda, všichni předtím byli Němci. Takže ve Š. byli dvoje Němci, L. a J. A když přijelo gestapo, tak se zásadně ptali, jak se maj L. a J... (vyprávění o protektorátu, Heydrichiádě.) Tak sem se dostal k těm rodokmenům přes ty vnoučata a přes tenhle svazeček těch (rodných listů) a teď sem to hodil na papír a byl sem z toho normálně gumovej, ale úplně. Když sem si to napsal a teď tam furt ňákej L. a vono L. byl manžel od sestry pradědy. Von děda tam vyrůstal u těch L., u tý ségry toho dědy svýho ... (o Ludvíkovi) A vono je zajímavý, že jak je to teďka na ton internetu, tak já tomu vůbec nerozumim, já to dělám úplně jinak. Protože já to dělám tak, že pro mě je nejdůležitější sňatek a vod toho já vycházim, že sou tam manželé

¹¹³ z důvodu větší anonymity uvádím v přepisu rozhovoru namísto příjmení a názvů menších měst, obcí a vsí pouze počáteční iniciály

¹¹⁴ poznámka výzkumníka, jedná se o manželku respondenta

a dítě, jako jejich přímej předek... A voni sou nějak jako seshora nahoru, voni sou jako nějak kmen nebo co... Já to mám vobráceně, já sem nahoře a dolu mi dou jako ty předci, takže když sem v tý generaci asi desátej u těch L., tak už jich tam mám 64 těch předků, což už je dost.

Můžu se teda ještě vrátit na začátek? V kolika letech ste to tak začal dělat ten rodokmen?

Před šesti, před sedmi lety, 2010.

A teď je Vám kolik? Jestli se na to můžu zeptat?

Je mi šedesát čtyři.

O no v každím věku může bejt jiná motivace pro to dělat si rodokmen, jaká byla pro Vás?

Já mám ty vnoučata, zásadně pro ty vnoučata, protože pro ty to dělám... Já sem vlastně eště jako ten rodokmen udělal a pak sem začal psát k tomu a eště sem přílohy si k tomu dal ty fotky a teď ty rodokmeny eště tak jako vypsany jako...

A cílem je teda sepsat to do nějaký třeba knihy?

Cílem je ten rodokmen, ale já sem zároveň vytahal všechno možný, že sem udělal, že na jedný stránce plyne ten náš rod, na druhý stránce sou věci, který se děly v tej době (tzn. historické pozadí).

A mělo by to bejt pak teda pro ty vnoučata?

To je zásadně pro vnoučata, těm svojem holomkům to neukážu, ty si toho nevážej, ale až vyrostou vnoučata...

Tak ty si toho myslíte, budou vážit?

Ty se jako eště nemůžou bránit. Já jim to dám, voni se nemůžou bránit [smích]. Ovšem tyhle ty L. mi trvali šest let. A já sem přečet hodně těch knih od historiků, já mám rád starý historiky, giganty, velikány, Palacký, Denis, Tomek, Pekař a tyhle ty. Ty já zásadně čtu a cítuju. A taky čtu knížky, který sou o daný oblasti nebo území... (vyprávění o zálibě v knížkách, kde jsou dějiny určité oblasti – území, okresu) ... To psali jako i ty místní písmáci. A takže je to hrozně zajímavý a dokonce sem našel i jako takový poklady, že třeba si vůbec nedovedu představit, že dědu, mám s těma L. vyfocenýho, tak podle věku dědy to muselo bejt focený v roce 1905. To mi vůbec není jasný, jak se na vsi mohli v roce 1905 vyfotit, když vlastně ani...to tam musel přijet někdo s vozem a vyfotit je, protože jinak to nechápu.

Co tam teda všechno máte, můžete říct něco k tomu, co už jste udělal?

Rešerše, do tý doby, co sou jako žijící. Já, to strom nedělám, já to mám vobráceně, já tomu nerozumim, jak můžu bejt já kmen, ty kořeny, když tam ty předkové sou někde nahoře v korunách, tak tomu vůbec nerozumim, to je naprosto obráceně prostě.

A máte v rodokmenu třeba jenom jména, datumy nebo tam máte i nějaký osobní příběhy nebo fotky?

To mám vedle. Ten strom má sám vo sobě jenom méno, datum narození a kde. A hlavně pro mě sou důležitý svatby. Tenkrát se lidi ženili prostě a podle těch svateb já to dohledám nejlíp.

A co pro Vás v rámci zjišťování toho rodokmenu nebo těch předků je to nejdůležitější?

Všechno [smích]. Zjistit jako celkovej obraz o tom, jak ty lidi žili a to sem právě chtěl pro ty vnuky, aby to nemuseli vytahovat z těch knížek. Tak sem to tam vytah pro tu jejich oblast.

A máte tam třeba i víc předků, který jsou z jedný oblasti?

Naprosto, voni se ženili a vdávali furt na stejnym místě a každej ten rodokmen jde dál na ves, ihned ve čtvrtý generaci jde na ves. A eště v Třeboni mám slečnu historičku, protože nedostanete, ...je to všechno na internetu pověšený, je tam všechno úplně, ale je to houby platný. Protože vod roku 1850 se přečte nádherně, začli psát česky, to byla ta revoluce, to bylo to zrušení poddanství, roboty a tak, takže tam psali nádherně. Ale před rokem 1850 já nepřečtu vůbec, ale vůbec nic. Před rokem 1800 už nepřečtu vůbec nic, protože je to latinsky a škrabali strašně. Takže třeba pro zajímavost sem se dostal 1747, ten J. L., první narozenej a tady je pastor, to je dobrý, to je kněz a vona: „ne, to je pastýř, pasák.“ A co my s tím a vona: „My už nic, na který louce pás, to už Vám neřeknu.“ A bylo hotovo, byl konec rodokmenu.

A má to pro Vás smysl zjišťovat i ty hodně vzdálený předky?

Čím vzdálenější, tím lepší [smích].

A v čem?

Protože je to strašně zajímavý, proto to dělám. My to tady všechno víme, co bylo ve 20. století a tohle a tamto vůbec nikdo netuší. To bude pro ty vnoučata největší překvapení, co ty jejich předkové dělali, kde byli, v kterých vsích. Protože tam podle narození dětí najednou zjistíte, že třeba tenhle Jakub byl v N. M. a ty děti čtyři se narodily každý v jinym, jinej adrese toho N. M., takže von bydlel střídavě u sedláků a pás jim krávy, to je naprosto jasný. Von totiž byl bubulkus, to je latinsky pasák krav, to se mi líbí no [smích].

A proč si myslíte, že to pro ty vnoučata bude mít takovej význam? To že si přečtou, že někde žil nějaký člověk, kterýho vlastně už neznaj?

No, když je to nebude zajímat, tak to nebudou číst [smích]. Až zestárnou, tak budou rádi, že to maj.

A proč až když zestárnou?

Mě to taky ve třiceti nebavilo. To mě taky nebavila žádná historie, mě bavila současnost.

A co se teda změnilo, když říkáte, že když jste byl mladší, tak že Vás to nezajímalo a pak...?

Celej život se změnil [smích]. Tak neměl sem vnoučata. Kdybych žil teďkon jako starej mládenec, tak bych v životě nenapsal žádněj rodokmen. Komu bych to psal? Takže předat to. Jenom pro ty vnoučata to má smysl, jinak to nemá cenu. To nikdo nebude číst můj rodokmen, když nemám žádný děti, že jo, to je jako vo ničom. Příbuzný to nebude zajímat, ty maj svoje rodokmeny. Každěj má svůj rodokmen. Ale jako zajímavost můžu uvést, že v rodě J., kterému sem úplně nejvíc věřil, protože je píseckej, tak sem se dostal úplně nejmiň, protože sem se dostal do roku 1850, kdy služka J. porodila ve Vídni v nalezinci dítě a já pam: „Co to znamená?“ „No, to měla s tím pánem.“ A jestli to měla s tím pánem, co tam přišel na návštěvu, tak to už se taky nedozvíme, tak tam sem skončil.

A co Vás na tom baví, když to zjišťujete? Vy říkáte, že to chcete zanechat jenom těm vnoučatům, ale přece jen, zabývat se něčím intenzivně 7 let?

No, je to hrozně zajímavý a já si přitom odpočívám. Já si u toho odpočívám krásně. Mám práci tady, to musím dělat a tohle nemusím, k tomu si sednu, když mám náladu. Kdyby mě to nebavilo, tak to nedělám. Já dělám jenom, co mě baví celej život. Tak eště jako pro zajímavost, u N. sem se dostal a tam bohužel sem jako narazil velice do Marie Terezie zase a tam vyhořel archiv v C. a to je velká škoda, ale von vyhořel v 18. století. A tam je blbý, jako dá se, ale to bude chtít odbornou práci, protože to sou ňáký ty gruntovní knihy a vona mi to slečna historička jako vodmítla. Vona řekla: „to nebudu dělat.“ [ztišení] Takže já to mám teď vodložený, ale to bych se musel dožít devadesáti, abych to všechno dodělal. A mně to nevadí, když to neudělám, tak to neudělám, to je jako koníček, hobby jo. Já nemám úkol žádněj. Ale jako zajímavost chci říct a najednou tady byl rod P. (popis průběhu pátrání v matrikách po tomto rodu, kdy zjistil, že přímo starosta v městě kde pátral je jeho vzdálený předek) A tak už si mě pozval do kanceláře a von to měl udělaný (ten rodokmen). Ale protože byli bohatý mlynáři, tak já sem se dostal do roku 1567. To je tak úžasná výjimka. Sou to bohatý mlynáři na Zlatym potoce v H., ten mlýn do dneška je, takže sem zorganizoval tady velikou výpravu loni, všichni, akorát brácha jedinej nepřijel a mám fotku, kde je Terezka z rodu P. a babička rok 95, vzácnou fotku [nadšení v hlase], Všechny P. vyfocený v tom mlejně. To je úžasný, to nemá nikdo.

Takže teď se trochu dostáváme k tomu, že to má pro Vás velký význam teďka v tuhle chvíli?

Mě baví dějiny, to je, takže mě to baví psát, mě to baví shromažďovat psát tohle a moji bratranec a sestřenice to najednou chtějí. Voni to chtějí. A já říkám: „Vždyť vás to nemůže zajímat, to je blbost.“ A voni: „Prosímtě už to přivez, my už sme na to zvědaví!“ Sem vzbudil zvědavost, protože sem na nich chtěl to, co budu chtít na Vás, datumy narození, svatby a všechny vnoučata. Všechno potřebuju tam mít, aby to bylo uzavřený, a proto to píšu.

Vy jste předtím zmínil, že to nebude vadit, když ten rodokmen nebude uzavřený a teď tvrdíte opak.

Uzavřený to nebude nikdy, budou se rodit děti. Pro mě uzavřený je, co se narodili nahoře, ale u mě nahoře, dole sou pak ty nejstarší, první generace, ten úplně nejstarší zjištěnej. A teď já tam budu mít svoje vnoučata. Ale když mi nedáte ty údaje, tak to tam nebude. Mě je to jedno, ale bude to tam takhle vykouslý. [ztišení]

Ještě otázka k tomu, jak jste se k tomu dostal, i když to už jste trochu říkal. Vy jste si začal zjišťovat ty věci sám? Neabsolvoval jste žádný kurz nebo tak?

Úplně sám, protože já bych tam s nima nesouhlasil strašně.

Takže si to potřebujete dělat podle svého?

Oni to maj na tom internetu, já sem si to přečet a já tomu vůbec nerozumim.

A co ten začátek, kde jste se dozvěděl, že můžete zjišťovat něco o Vašich předcích, že se jde na matriky a tak?

To sem věděl dávno. Začít vod rodnýho listu, kterej je psanej a úředně ověřenej, tam musí bejt přesnej datum narození a kde. A tam pak hodně de zjistit, co kdo dělal a co kdo byl. Všechny rodokmeny my vedou na ves a tam sou zajímavosti. Že z osmi dětí toho mího pradědy se čtyři odstěhovali do prérií, byli tady náborý. A na to narazíte a začnete se zajímat. Tak sem začal o tom číst knížky (podrobné vyprávění o historii obecně a tomto rodu)... Tak oni sou všichni v Americe teďka. Mám fotku před válkou, ale pak se po válce přerušil kontakt. Dalo by se to najít snadno, ale já tam nepoletim, to stojí asi 50 tisíc jen ta letenka, to si nemůžu dovolit. Bádat tímto směrem si nemůžu dovolit, to můžou další. Ale tady je fotka: „to je Katy a Mary, přijeli z Ameriky“, takový zajímavosti.

Myslíte si, že se ve Vás něco změnilo? Předtím, když jste ty věci nevěděl a teď, když je o předcích víte?

Je to stejný. To je jenom zábava, taková knížka, akorát sem si sám vydal svojí knížku. To má málo kdo [ztišení]. (probírání a ukazování nashromážděných informací o předcích; ukázka, jak se dá podle rodných listů začít bádat)... V tom archivu v Třeboni, to je úžasný, mě nebylo něco jasný a ta historička mi to vysvětlila (vyprávění o historii). A nechal sem si udělat tu rešerši, to je, člověk si dá požadavek. Ta historička si to vytáhne, já to nepřečtu a ta historička jede, vona pak hledá. Voni sou strašně zběhlý a na tom počítači vona takhle jenom mrská. No a já tam přijedu za měsíc, vona mi zavolá, že to má hotový, no a dá mi to. Já sem ztracenej, já bych tam čet šílený blbosti. Já sem si nechal přeložit, protože sem si myslel, že sem to přečet a byly to úplný kraviny, tak příště už sem radši nebádal vůbec [smích].

A vy jste do toho investoval teda nejen čas, ale i peníze, třeba za ty překlady...

To je pár korun. Já tam jezdím rád, to je kraj mího dětství.

A vy jste říkal, že jste se byl podívat i na ty místa, kde ty předci žili...

No jistě, všude, to se musí projet. To je ta sranda právě. (předčítání ze zjištěných údajů o předcích)

Takže to máte jména a máte tam i to, kde předci bydleli a co dělali? Jak to zjišťujete?

To už pak musím bádát já, to mě baví. Tohle už mi neudělá slečna historička.

Můžeme se ještě vrátit k té čáře života a zkusit uvést, co se ve Vašem životě poji s tvorbou Vašeho rodokmenu?

Můj život, ten s tím nemá co dělat. Já nevim. Radši bych se vo tom jenom bavil. Třeba, že sem se voženil a že mám děti. A protože mám svoje vnoučata rád. A já se tim strašně bavim, vodpočívám a svádím to na ty vnoučata, že to dělám jako pro ně a dělám to pro sebe [smích]. (vyprávění o historkách ze svého života – pobyt na vojně)...

A když se vrátíme k tomu rodokmenu, tak je to pro Vás hlavně zábava a teď je na to čas? Nebo, bylo na to posledních 7 let nějak víc času?

Tak kdybych to dělal intenzivně, tak sem to dělal půl roku. Já si s tím hraju [smích]. Ale těch 6 let mi to trvalo, než sem to vydal, nechal svázat a než to mám hotový. (rekapituluje, který rod už má hotový a o jakých předcích ještě stále bádá)

A kdyby to znamenalo zjišťovat, jak žili cizí lidi, tak by Vás to taky bavilo?

Zásadně ne, to musí bejt můj předek, protože von tady opravdu skutečně žil, opravdu skutečně měl to dítě a to dítě je opravdu skutečnej náš předek... jinak kdyby se mu něco stalo, tak bysme tady nebyli my. To je hrozně zajímavý. (vyprávění, že jeho dědovi zakázali vzít si dívku z L., že byl chudý a tak si vzal babičku)... „Já bych měl úplně jinou babičku, já bych jezdil do L.“... A když se dostanete až 1567 do mlejna, tak to je středověk, že to je strašná propast dějin, to je úžasný. (o historii vedení matrik a možnostech kde bádát a proč, z historického hlediska)

Ještě se zeptám ohledně těch fotek, který jste našel, že je máte.

To je úžasný. To by se na mě koukaly skupinky lidí a já bych vůbec nevěděl, kdo je kdo a mamka to všechno určila.

A vnímáte nějaký rozdíl, když vidíte i tu fotografii a více, jak ten předek vypadal a oproti tomu, když máte jenom jméno Vašeho předka?

Tak já nemám skoro nic. Já vám ukážu, co mám a kdybyste nějaký fotky měli, tak mi je prosim vás pučte. Pro mě to má velkej emocionální význam, to je paráda, když vidim toho předka na tý fotce. (popisuje, kdo z předků je na fotkách a jak vypadá)... Von je vysokej štíhlej ten a já sem tlustej a malej [smích], tak ten rod se trochu změnil. Ze štíhlejch Němců se stali zakulacení Slovani [smích].

Ještě jsem se chtěla zeptat. Jak jste zmínil, že po Vás někteří příbuzní chtěli ten Váš vytvořenej rodokmen, tak jestli Vás to nějak i skrze to víc spojilo?

Tam už byly silný vazby dřív. Já sem si s nima hrál už jako malej kluk.

A nevynořili se ještě třeba nějaký úplně nový příbuzný?

Mě tyhle příbuzný nezajímaj, já jdu po předcích. Já hlavně nechci dělat sraz příbuzných, to je katastrofa. Voni se vůbec neznaj. A abych sezval všechny L., když je vůbec neznám, to bych byl blázen. (procházení konkrétních fotek předků a vzpomínání, kdo je kdo, kdo je komu podobný, kde byl vyfocený, jestli je na něm vidět smrtelná nemoc – doplněné příběhy z jejich života)

A zajímají Vás na tom teda i ty nemoci těch předků?

Ne, mě to nezajímá. Vono by to šlo dohledat, ale já to nechci vědět, protože si myslím, že to je příroda a do toho se nemá zasahovat... To je hrozně vzácný ty fotky. Málo se fotili. Kdybyste to měly nějaký ty fotky, tak by to bylo skvělý. Naštěstí, že to mám popsany, kdo je kdo, protože jinak by se na mě smály neznámý obličej. Pokud není živej, kdo by to určil, tak ty fotky se už můžou zahodit. Tak ale, taky nejde úplně všechno zjistit, taky tam musí bejt nějaký tajemství. Ty fotky sou taková důležitá příloha, že to voživí šíleně. No, prostě, hodně to voživí no [ztišení]. To je vidět, jak to dělám, je vidět, jak mě to baví. A pak eště krásný je, když ten František, to byl bratr dědy, napsal ty paměti. Voni sou krátký teda jenom. No, to je úžasný. Von normálně píše jenom vo těch živnostech, tam je to úplně vidět, z toho to úplně čiší, jak voni to na vesnici brali. A pak mám ještě lístek, to vůbec nevím, jak se to zachovalo, prostě pohlednice z roku 1912. A podle toho, co tam píšou a já sem najednou to měl před očima, ten se učil na pekaře jo a kluci byli na vojně, voba bráchové. A já mám z toho i pak přesný roky, kdy třeba byli na vojně a co dělali. (pokračuje vyprávěním o předcích)... Já umim tu historii z toho číst a teď sem to tam všechno popsal. To sou ty dějiny, pak člověk zabrousí díky svejm předkům do dějin [ztišení].

A měl jste ještě nějakej další podnět k tomu, proč jste začal s tím rodokmenem?

Tak naprosto, ty Š. A sem tam prostě vyrůstal, celý dětství, tam sem jezdil k dědovi. Tam sem trávil celý léto, prázdniny, všechno. Tam tak ty L. sem dělal první a s největším zájmem. To ostatní už nebudu dělat s takovim zájmem a do takový hloubky, protože tam to ostatní mi už nic neříká, tam sem v životě nebyl. Ale líbí se mi, že ten mlejn existuje a je tam ta fotka, kde sou všichni P., veliká krása. Mě pak bavěj ty dějiny, ale vono je to asi taková piplačka, že by to málokdo dělal. Je to strašný... Já sem to předělávala 14 dní vždycky tak hodinku vob den nebo tak a nic sem nepřepsal, já sem to jenom upravoval, aby to mělo hlavu a patu. Takže vlastně 14 dní práce a eště mi vlastně ubylo, že sem něco škrtal. Je to taková piplačka no, ale to není nějaká zásluha jo. Já nechci žádný vyznamenání za to [ztišení].

Tak moc děkuju.

Tak není vůbec zač.